1892 HUSZONHATODIK ÉVFOLYAM. 195. SZÁM. BUDAPEST, PÉNTEK, JULIUS 15.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST VI. SZERECSEN-UTCZA 25
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva
Egy évre . . . . 20 frt. | Egy negyedévre . 5 frt.
Egy fél évre . . 10 frt. | Egy hóra . 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 6 frt 70 kr. Franczia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia- és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám ára 6 kr.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VI. DALSZINHÁZ-UTCZA 1.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE
VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL
PÁRISBAN *főügynökségünknél:*
John F. Jones & Cie. 31 biz. Faub. Montmartre.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Bécsben: Danneberg L., I. Kumpfgasse Nr. 7
Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Vogler, I., Wallfischgasse 1
Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2.
Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
Herndl Alajos, I., Wollzeile Nr. 25.
Dukes Miksa, I., Riemergasse Nr. 12.
és valamennyi hirdetési iroda.

A kormány és az oláh izgatások.

A kormány részéről ma két rendbeli nyilatkozatot hallottunk az oláh izgatások tárgyában. Az egyik nyilatkozatot az igazságügyminiszter tette válaszképen Ugron Gábor tegnapi interpellációjára. A másikat a miniszterelnök tette, válaszolván gróf Apponyinak, ki szélesebb keretben foglalkozott az oláh izgatások ügyével s a kormány magatartása iránt intézett kérdést gróf Szapáry Gyulához.

Mai czikkünkben kifejtettük mulhatatlan szükségét annak, hogy a kormány tegyen nyilatkozatot az egyre veszedelmesebb arányokat öltő államellenes áramlat dolgában, s adja elő okait ama csodálatos magatartásának, mely mig egyrészről az izgatóknak bátoritására, másrészről a magyarság önvédelmének provokálására szolgált.

A közügy érdekében örvendünk annak, hogy a kormány nem tért ki a hozzáintézett kérdések elől; annyival inkább, mert a tett nyilatkozatok nagyjában megfelelnek a közvélemény felfogásának, s bizonyára hozzájárulnak a féktelen izgatások révén felzaklatott kedélyek részben való megnyugtatására.

Az igazságügyminiszter válasza Ugron tegnapi interpellációjához képest arra szoritkozik, hogy milyen felfogást követ az igazságügyi kormányzat az oláh memoránduммal, s e memoránduмnak terjesztésével szemben. Az igazságügyminiszter válasza, a mi a felfogást illeti, korrekt és kielégitő. A kérvényezési szabadság a magyar alkotmány egyik sarkalatos pontja; a kérvényezési szabadság elvénél fogva minden állampolgár járulhat kérvénynyel akármelyik alkotmányos tényező elé s ez akkor se képez büntetendő cselekményt, ha a kérvények tárgya törvénybe ütközik. De mihelyt valamely alkotmányos tényezőhöz intézett kérvény bármily módon terjesztetik, s igy a törvénybe ütköző követelések és nyilatkozatok a kérvényezés kereteit és határait tullépik: ez már büntetendő cselekményszámba megy, s az igazságügyi kormányzat e cselekményekkel szemben alkalmazza a törvény teljes szigorát. A miniszter ily értelemben utasitást is adott az ügyészségeknek.

A bécsi memoránduм tartalma kétségtelenül több irányban foglal magában a magyar állam rendje és az alkotmány ellen való sérelmeket, s igy e memoránduм terjesztése tényleg büntetendő cselekményt képez, melylyel szemben az igazságügyi kormány kötelességének tartja a törvényes üldözést, akár intéztetett a memoránduм mint kérvény a magyar királyhoz, akár pedig az osztrák császárhoz.

Ebből világos, hogy az ügyészségeknek meg kell indítaniok a bünügyi eljárást mindazok ellen, kik a memoránduмnak terjesztése, s a memoránduм tartalmának akár sajtó utján, akár más módon való helyeslése révén elkövették a büntető-törvénykönyvben körülirt izgatásnak büntettét.

E felfogás ellen nincsen elvi kifogásunk. Helyén valónak tartjuk, hogy az igazságügyi kormány az oláh izgatásokkal szemben tanuságát adja annak, mennyire tiszteletben tartjuk mi Magyarországon a polgári jogokat. Ebből megérthetik a magyarországi oláhok is, a „Szabad Románia“ testvérboldogitó polgárai is, milyen alaptalan, igazságtalan a szükkeblüségnek ránk zuditott vádja. Ebből láthatják, hogy nálunk Magyarországon, még a honárulás undok büntettével szemben is tiszteletben tartja a hivatalos föllépés az alkotmány szabadelvü intézkedéseit.

De a mikor helyeseljük az igazságügyi kormánynak ma kifejtett alkotmányos felfogását, teljes mértékben kárhoztatnunk kell azt a lanyhaságot, a mit a kormány tanusit az általa is büntetendőnek tartott cselekmények üldözésénél. Ha valaha és valahol kivánatos volt a törvények szigorának, az államhatalom erélyességének minden késedelem és minden tekintet nélkül való alkalmazása: ugy itt is most ez elől nem lett volna szabad a kormánynak pillanatra se kitérnie, mert késedelmezése a legkárosabb és alig helyrehozható következményeket idézte elő.

Ha a kormány csakugyan ugy vélekedik a magyarországi oláhok egy részének állam- és alkotmányellenes agitációjáról, a mint ma gróf Szapáry miniszterelnök nyilatkozataiból is következtetni szabad; ha a magyar kormány csakugyan elismeri az egyre terjedő áramlatnak veszedelmes természetét: akkor miért maradt meg ily hosszu ideig a kárhozatos tétlenség mellett, s miért adott okot és alkalmat arra, hogy a magyar közvélemény tettlegességekig fajult, tüntetésekben keressen magának a szenvedett gyalázatos sérelmekért elégtételt? Ha a magyar kormány meg van győződve a magyar állam integritása és tekintélye, meg a magyar állam alkotmánya ellen támasztott és terjesztett politikai áramlatnak veszélyességéről, s át van hatva ama kötelességtől, mely azt parancsolja, hogy az államnak megsértett tekintélyét és fenyegetett alkotmányos rendjét meg kell védelmeznie: miért várt arra, hogy a türelmét vesztett ellenzék közvetlenül a törvényhozási szünet előtt kénytelen legyen provokálni eddigi magatartásának magyarázatát?

Akármilyen tetszetős hangon beszélt is ma gróf Szapáry Gyula erről a kérdésről, adós maradt az eddigi mulasztások magyarázatával. Pedig kétségtelen az, hogy a kormány eddigi tétlensége folytán harapózhatott el a magyarországi oláhok egy részének izgatása a legpéldátlanabb vakmerőségig; és kétségtelen, hogy a kormány e tétlensége folytán történtek a magyarság részéről oly események, a miket mi ép ugy kárhoztatunk, mint a miniszterelnök, mert jól tudjuk, hogy ezek nem szolgálhatnak a mi ügyünk javára.

A kormány részéről tett mai nyilatkozatok után elvárja a magyar nemzet közvéleménye: elvárja a magyar törvényhozótestület, hogy a kormány, — ha későn is, — de megteszi mindazokat az intézkedéseket, mik a magyar állam tekintélyének megóvása, s az alkotmányt fenyegető veszedelem megszüntetése érdekében mulhatatlanul szükségesek.

Budapest, julius 14.

Az országgyülési függetlenségi és 48-as párt ma esti értekezletén a Kossuth-albumba tervezett üdvözlő felirat szövegének a végleges megállapitására tizenegy-tagu bizottságot küldött ki, a melynek tagjai: Irányi Dániel, Eötvös Károly, Helffy Ignácz, Illyés Bálint, Horváth Ádám, Lukács Gyula, Polónyi Géza, Tompa Antal. Várady Károly, Pázmándy Dénes és Okolicsányi László. A bizottság a felirat szövegét egy később tartandó értekezleten fogja bemutatni. A párt a szünidők tartamára az elnöki teendők végzésére Helffy Ignáczot kérte föl. Végül még belügyeket tárgyaltak.

A főrendiház *egyesült hármas bizottsága*, értesüléseink szerint, a valutajavaslatokat, minthogy azok harmadszori megszavazását a képviselőházban előreláthatólag szombaton megejtik, már szombaton tárgyalás alá veszi.

A közösügyek tárgyalására kiküldendő bizottság tagjainak megválasztása a mostani ülésszakra a magyar országgyülésen, értesülésünk szerint, csak összel, közvetlenül a delegácziók egybehivása előtt történik meg, mivel az országgyülés jelenlegi első ülésszakában a jövő hét folyamán — valószinüleg szerdán — mint halljuk, szeptember hó 26-ig csupán elhalasztják s csak a delegácziók tárgyalásainak befejeztével zárják be ezen első ülésszakot és nyitják meg rögtön rá a másodikat. Az osztrák Reichsrathban a delegátusokat azért választják meg már most, mert a Reichsrath őszi ülésszakát csak a delegácziók tárgyalásai utáni időre hivják egybe.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése julius 14-én.

I.

Négy napra terjedő szakszerü nagy viták után a zárbeszédek is elhangzottak ma délelőtt a valutajavaslatok fölött. *Hegedüs* Sándor előadó s *Wekerle* Sándor pénzügyminiszter sorra vették a legutóbbi szónokok érveit, rekapitulálták mindazt, a mit még egyszer a háznak figyelmébe kivántak ajánlani s azután átengedték a végszót *Helfy* Ignáczuak. Helfy röviden szólt, ragaszkodva beterjesztett határozati javaslatához.

Először a törvényjavaslat fölött szavazott a ház. Majdnem az összes képviselők felálltak, pártkülönbség nélkül, csupán Szacsvay Sándor, Lukács Gyula, Molnár Józsiás és az öreg Csanády Sándor maradt ülve. Ezzel a valutajavaslat általánosságban majdnem egyhangulag elfogadtatott. A kormánypárt zajos éljenzéssel kisérte a jelenetet.

Helfy Ignácz határozati javaslatát vették elő ezután. A szavazást pontonkint végezték. Az ellenzék valamennyi pontot támogatta, Csanády Sándor kivételével, a ki elbusult haraggal válaszolt a pártbeliek faggatására.

— Nekem bizony egy se kell!

Támogatták Helfy javaslatát egynehányan a kormánypártból is, de a többség ellene szavazott. Igy esett el az egész inditvány, melynek pedig egyik pontját az előadó, sőt a pénzügyminiszter is pártolta.

A javaslat részleteire mentek át ezután. Tiz paragrafust fogadtak el belőle *Molnár* Józsiás, *Várady* Károly, *Amon* Ede, *Balla* Gyula, *Tisza* Isztván, *Farbaky* István, *Wekerle* pénzügyminiszter s *Láng* Lajos államtitkár felszólalása mellett. A többi szakaszok tárgyalását a ház holnapra halasztá.

Következett az ülés legérdekesebb része, az interpellácziós ügyekben a miniszterek és az interpellálók meghallgatása. *Szilágyi* Dezső igazságügyminiszter Ugron Gábornak az oláh memorándum miatt hozzáintézett interpellácziójára válaszolt. *Ugron* Gábor különféle megjegyzésekkel illette a kormánynak ez ügyben tapasztalt magatartását, kijelentve egyébiránt, hogy a választ tudomásul veszi. Az igazságügyminiszter ismételt fölszólalása után a választ, a szélsőbaloldal egynéhány tagjának kivételével, az egész ház tudomásul vette.

Apponyi Albert gróf interpellálta ezután a miniszterelnököt ugyancsak az oláh emlékirat miatt, azt kérdezve tőle, hogy a történtek után mit szándékozik tenni. *Szapáry* Gyula gróf miniszterelnök mindenekelőtt azzal válaszolt az interpelláló pártvezérnek, hogy iménti szereplését «tüzijáték»-nak nevezte.

Átalános fölháborodással utasitotta vissza az ellenzék ezt a banális megjegyzést, a mely az ügyhöz már ennek komolysága miatt sem illett, pláne a miniszterelnök és belügyminiszter szájából, a kit állásánál fogva legtöbb felelősség terhel mindazért, a mi az oláh memorándum körül történt. Viharos «Eláll!» — «Üljön le!» — «Szégyelje magát!» — «Gyalázat!» kiáltások hangzottak fel a bal- és szélső baloldal felől. Hiába csengetett az elnöklő Bánffy Dezső báró, hiába hüledezett a jobboldal, hiába kiáltották az elnöki emelvény felé, hogy «Rendre! Rendre!» — a csengetyü szava, az elnök beszéde nyomtalanul elveszett a zajban. Gróf Szapáry Gyula, Magyarország miniszterelnöke körülbelől tiz perczig volt kénytelen ott állni bársonyszéke előtt, a nélkül, hogy egyetlenegy szót szólhatott volna.

Nagysokára mégis megcsendült a szava.

— Bocsánatot kért! Kiáltották több oldalról a szünni nem akaró viharban.

— Vonja vissza a mit mondott! Harsogott a baloldal.

— Visszavonta már! Feleltek a jobboldalon ülők.

— Na hát akkor halljuk! Adta meg az engedélyt a miniszterelnöknek jó Csanády Sándor.

Gróf *Szapáry* Gyula miniszterelnök azután kénytelen-kelletlen kifejtette tervét, helyesebben: a szándékát az államellenes oláh mozgalmak ügyében. Az elégedetlenség moraját fölváltotta hirtelen a helyeslés moraja.

— Mégis csak van egy kevés magához való esze ennek a mi gyámoltalan kormányelnökünknek. Szólal meg valaki jó hangosan. Betanulta az ellenzéki lapok vezérczikkeit s most szépen kimászik velük a csávából.

— Bravo Stuwer! Bravo Stuwer! Tapsolt az ellenzék a kormányelnöknek.

Ez azt jelenté, hogy a «tüzmester» puskapora végre mégis csak elsült a sok esütörtök után.

Mégegyszer felszólalt gróf *Apponyi* Albert, mégegyszer válaszolt *Szapáry* Gyula gróf miniszterelnök s ezzel az ülés ez napra bevégződött.

II.

Elnök: Bánffy Dezső báró; *jegyzők:* Jossipovich Géza, Schöber Ernő, Lázár Árpád.

A mult ülés jegyzőkönyvét hitelesitik.

Elnök: Bemutatja a pétervásári járás tanitóinak, továbbá a barsvármegyei általános tanitó egyesületnek kérvényét a tanitói fizetések rendezése tárgyában. Tárgyalás és jelentéstétel végett kiadatnak a közoktatásügyi bizottságnak.

Fest Lajos: a VIII. birálóbizottság elnöke jelenti, hogy a nyolczadik biráló bizottság a Dédesen 1892. évi januar hó 28-án megejtett, Petrovics András és érdektársai által megtámadott választást érvényesnek mondotta ki, és a megválasztott ifj. Ábrányi Kornél képviselőt végleg igazolta. Ifj. Ábrányi Kornélt a végleg igazolt képviselők jegyzékébe iktatják.

Fáy Gyula előadó beterjeszti a gazdasági bizottság jelentését a képviselőház kisebb fizetésü hivatalnokai és szolgái drágasági pótlékának folyóvá tétele tárgyában.

A jelentés tárgyalását a ház a holnapi ülés napirendjére tüzi ki.

A valuta-vita.

Mindenekelőtt a **zárbeszédek** következnek.

Hegedüs Sándor előadó szól először.

Általános mondanivalói után Beőthy Ákos beszédére reflektál bővebben. Az a kifogása Beőthynek, hogy a reform időelőtti, mert az ezüstkérdés megoldva nincs, nem alapos. Más államokban még kevésbé volt megoldva a kérdés, s mégis áttértek az aranyvalutára. Az arany-beszerzést a pénzügyi egyensuly megrendítése nélkül eszközölhetni Magyarországon, ezzel nem sietni tehát könnyelmüség volna. Az ezüst-kurrás és az államjegy tekintetében a kormány éber figyelemmel fog eljárni.

Sorra veszi ezután a szónok Beőthy érveit s hosszasabban bizonyitgatja, hogy Beőthy sokban tévedett. Végül a határozati javaslatokról nyilatkozik.

Ha jól fogtam fel — ugymond — Molnár Józsiás kepviselő ur határozati javaslata egy ipari vállalatot akar.

Molnár Józsiás: Tessék elolvasni!

Hegedüs Sándor: Olvastam. Közgazdasági vállalatot akar. Én, bocsánatot kérek, jobb közgazdasági alapot nem tudok, mint a valutarendezést. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Ebben én minden egyes üzletembernek s polgárnak hasznosabb alapját látom, mert ez örökösen működik, örökösen termékenyit és jobban óv meg a veszteségektől, mint bármiféle szubvenczió. (Helyeslés jobbfelől.) Ezért tehát Molnár Józsiás határozati javaslatát nem fogadhatom el.

Helfy Ignácz képviselő ur három pontban foglalja össze határozati javaslatát. Az egyikben oly intézkedéseket vár a kormánytól, hogy abban az esetben, ha Ausztriában nem fogadtatnék el e javaslat, Magyarország önállóan is megtehesse e rendezést. A második pont az, hogy a bankra vonatkozólag ne fogadjon el és ne tegyen oly rendelkezéseket, melyek az országot a szerződés lejárta után is lekötnék. A harmadik pont az, hogy a kormány mielőbb eszközölje a készfizetések felvételét.

Ez utóbbi ponttal teljesen egyetértek s azt hiszem, a kormánynak is ez a czélja, akár elfogadtatik a határozati javaslat, akár nem. De engedje meg t. képviselőtársam, a határozati javaslat két első pontját nem annyira a dolog érdeme szempontjából, hanem taktikai szempontból nem fogadhatom el. Nekünk e javaslatokat ugy kell tárgyalnunk, hogy a magunk elhatározását ne függesszük fel semmiféle más faktor közreműködésétől. A mint t. képviselőtársam nem reflektál arra, hogy a forendiház, pedig ez hazai intézmény és közjogi tényező, mit fogna mondani a javaslatra, hanem függetlenül határozza el magát s egész hazafiasságal s bölcs belátással elfogadja a javaslatokat, ép ugy kell, azt hiszem, magunkat viselnünk Ausztriával szemben is s nem szabad még annak a felfogásnak sem helytadni, hogy esetleg e javaslatoknak ott más sorsuk lehetne, mert ez által vagy provokálunk, vagy pedig egyszerüen gyöngeségünket áruljuk el (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) s én sem gyöngeséget nem akarok, sem provokácziót.

Ép ugy vagyunk a bankra vonatkozólag is. Engedje meg a t. képviselő ur, a bankkal kötendő szerződés külön előterjesztés tárgyát fogja képezni, akkor kombinálhatjuk és mérlegelhetjük, helyesen csinálta-e a kormány a kombinácziót azzal a bankkal, mely most van, hosszabbitsuk-e meg a szerződést és mily föltételek alatt, vagy nem, és akkor is kizárólag tárgyilagosan az ország érdekében kell ezt a kérdést megitélni és elbirálni. De ettől feltételezni s e javaslatok sorát ezzel összekötni nézetem szerint nem lehet.

Én tehát oda konkludálok, t. ház, hogy e törvényjavaslatokat, közgazdasági életünknek egészséges és egyuttal üzleti életünknek virágzóbbá és következései-

---

PÁRIS.

II.

Jólétünk lényegesen föltételezve van a kedvező lakásviszonyoktól. Párisban a Monceaux-park körül, a Trocadéro tájékán és másfelé egész városrészek keletkeztek az utóbbi husz—harminez év alatt, mióta a közlekedés annyira tökéletesedett, földszintes, egy-, vagy legfeljebb kétemeletes kisebbszerü, uri házakból, a melyek egyetlen család igényeinek és kényelmének megfelelően lettek épitve. E csinos és lakályos fészkek egy része kert közepén áll, és mindenféle árakban szerezhetők meg vagy bérelhetők ki. A ki pedig egész olcsón akarja ilyen otthonnak kellemeit élvezni, a város környékén levő villatelepeken keres ilyet. Kora reggeltől éjfélutánig minden fél órában indulnak oda és vissza a vonatok, a Szajna mentén pedig a hajók.

A 17-ik és 18-ik században udvar és kert közt épült nagyszabásu uri paloták is nagy számban léteznek meg. A modern bérházak épitésénél pedig az uralkodó elv az, hogy minden lakosztály teljesen el legyen különitve, a miért Párisban teljesen hiányzanak a belső nyilt folyosók. Tekintettel vannak továbbá az épitésnél arra is, hogy a családtagok se zavarják egymás kényelmét az által, hogy egyik a másik szobáján legyen kénytelen átjárni. A közönséges lakosztályok typikus beosztása a következő: a lépcsőzetről ajtó nyilik az előszobába; az előszobának egyik ajtója az ebédlőbe vezet, a másik a szalónba, az ebédlőből és szalónból az ur dolgozószobájába juthatunk, a szalónnak másik ajtója az asszony nappali szobájába vezet; az előszobának harmadik ajtaja zárt folyosóra nyilik, honnan a hálószobákba, vagy a családtagok szobáiba külön ajtón juthatunk be; a folyosó végén vannak a mellékhelyiségek és a konyha, hová külön lépcső is vezet.

A régi utczákat, ósdi és az egészségügyi követelményeknek vajmi kevéssé megfelelő házakat a város szépitési bizottsága egymásután tünteti el a föld színéről, hogy helyeiken széles és fasorokkal diszitett boulevardok keletkezzenek. Milliárdokat és milliárdokat költ a gazdag város e czélra. Még néhány évtized és hirmondója sem marad az egészségtelen lakásnak. A városnak egészségügyi bizottsága addig is szigoruan szoritja az ilynemü épületek tulajdonosait mindazon javitásokra, melyeket a lakók egészsége érdekében szükségeseknek talál. Elég, ha a lakó nyilt levelezőlapon tudomására adja a bizottságnak panaszát. Többnyire huszonnégy órán belül megjelenik annak egy kiküldöttje a helyszinen, hogy a panasz alapos voltáról magának meggyőződést szerezzen és ha ugy kell, hivatalból rendeli el, a tulajdonos terhére, a szükségesnek talált javitásokat.

Már jómódjuknál fogva sincsenek Párisban arra utalva, hogy idegeneknek otthonukba való fogadásával föláldozzák az egyes lakók saját kényelmüket. Különben is a butorozott szobák kiadása iparágat képez, melyet csak a hatóság különös engedelmével lehet gyakorolni. A kik e jogot megszerezték, egész házat bérelnek ki hosszabb időre és *hotel garnikká* alakitják át. Ilyen hotel garni van nehány ezer Párisban. A vállalkozók többnyire félreeső utczákban, régibb házakat bérelnek ki e czélra, és nehány elegánsabb ilynemü vállalattól eltekintve, kevés konforttal rendezik be. Tehát a saját lakosztályával nem birók sokkal rosszabbul és drágábban laknak, mint máshol. Ennek következménye, hogy minden párisi, ha mindjárt garçon is, igyekszik mielőbb saját lakosztályával birni. A társadalmi tisztesség is megkivánja. Állással biró embernek garni-ban való lakása csaknem szégyenletes állapotnak tünik föl a párisiak előtt. E tárgyra vonatkozólag fölemlithetjük még, hogy Párisban a szerényebb lakások is többnyire stilszerüen vannak butorozva és sok izléssel diszitve.

Étkezni olyan jól, mint Párisban, nem lehet sehol. A franczia konyha régóta kivivta magának e tekintetben az elsőséget és a kiváló szakácsok egymásután következő nemzedékei lehetséges tökélyre fejlesztették azt. Az elsőrangu vendéglőkben, egyes gazdagoknál 20—40 ezer franknyi évi fizetéssel dijazzák a szakácsi tudományt. Évésben és ivásban a párisiak átalában igen mértékletesek. Nemcsak az inyenczek, de a közönséges ember is inkább keveset, de jót szeret enni és inni. Párisban nemcsak azért lehet jól élni, mert ott legjobban tudják elkésziteni az étkeket, de azért is, mert a táplálkozási anyag oly változatosságban és oly jó minőségben sehol sem szerezhető be. Nemcsak az országból, de külföldről is a termelők az enni és inni valónak javát szállitják a franczia fővárosba, mert ott legelőnyösebben értékesithetik azt.

A központi árucsarnokban eladtak a mult évben többi közt 194 millió kiló marhahust, 36 millió kiló szárnyast és vadat, 32 millió halat, 5 millió kiló tengeri raknemüeket, 13 millió kiló osztrigát: a csecsemőket is számitva esik tehát naponta egy fejre másfél font hus. Jó vörös bort isznak fejenkint és naponta hat deczit. Ezen a két adat alapján is az olvasó megközelitő fogalmat alkothat magának arról, milyen jól élnek a párisiak. A kik pedig Párisban megfordulva, kiváncsiságból bementek egy munkások által látogatott étkező helyiségbe, láthatták, hogy ezek naponta kétszer étkeznek: mindkét alkalommal izletes pecsenyét valami mellékételekkel (tojáslepényt, tésztát vagy főzeléket), befejezésül sajtot, gyümölcsöt vagy csemegét, megöntözve mindezt jó vörös borral. A kenyér pedig olyan fehér, mint a kalács.

Hogy milyen messzemenő intézkedésekkel gondoskodik a törvényhozó testület és a városi hatóság a párisiak jó élelmezéséről, erre nézve szolgáljanak tájékozásul a következő adatok: én veszek például az árucsarnokban ezer tojást, 30 krajczárért egy hatósági szakértő egyenkint megvizsgálja és az eladónak kárára rögtön megsemmisiti mindazokat, melyek nem egészen jók. Igy van ez bármely élelmi czikkel. A csarnokokba behozott husnemüt hivatalból vizsgálják meg és néha waggonszámra semmisitik meg az eladásra küldött árut. Ha gyanu támad, hogy valamelyik étkező helyiségben vizzel kevert vagy hamisitott bort mérnek, két tanu jelenlétében lepecsételem a hozott palaczkot, két frankkal s nevem és lakásom megjelölésével átadom a legelső rendőrnek, kivel találkozom. Egy hatósági vegyész fölbontja elemeire és ha vizzel kevertnek vagy hamisitottnak találja, a vendéglősre első esetben magas pénzbirság, másodsetben fogság vár. Mindkét esetben az itéletet kifüggesztik helyiségének ajtajára nyolcz napon át.

Párisban a tulajdonképeni étkező helyiségeken kivül minden kávéházban, bormérésben is lehet étkezni. Az étkező helyiségek közül legeredetiebbek és egyuttal legnépszerübbek a Duval-félék. Duval dúsgazdag mészáros alapitotta ezeket, halála után egy nagy részvénytársaság birtokába mentek át. Pompás éttermek ezek, a legnagyobb izléssel és fényuyel berendezve. Az ajtókon és ablakokon metszett üvegtáblák, az étterem falai tükrökkel fedvék. A tisztaság példányszerü. A tüzhely is az étteremben van. Látjuk, mint főznek ügyes szakácsok és szakácsnők, tiszta fehérbe öltözve. A tüzhely oly szerkezetü, hogy abból füstöt, gőzt és fölösleges meleget földalatti kürtőkön vezetik ki. Van a teremben egy emelvény gyümölcsökkel, virágokkal, csemegékkel, palaczkokkal diszitve, valódi párisi izléssel. A kiszolgálás figyelmes és gyors. A Duval-féle étkező helyiségek némelyikében vannak kőröskörül széles kiálló erkélyek, páholyszerüen elkülönitott márványasztalokkal 4—8 helyre.

A Duvalfélék mintájára keletkeztek a «18 marmites» nevezetü étkezőhelyiségek, munkások részére. A berendezés egyszerü, de csinos. A tüzhely szintén a teremben, többnyire a kirakat nagy ablaka mellett van. Gazgotte-nak nevezik a párisiak azokat az étkező helyiségeket, hol a csin és a tisztaság is hiányzik. Azok a helyiségek, hol a franczia konyha remekeivel meg lehet ismerkedni, hol a gazdag és előkelő világ hódol, Ceresnek és Bachusnak, mint a Café Anglais, Café de la Paix, Tortoni stb. Kivülről nem igen mutatósak és egy középszerü nagyságu közös éttermen kivül sok chambre séparée-val birnak. Fölemlithetők még azok a helyiségek, hol szabott árért etetik és itatják az embert. A szabott ár 1—5 frank közt váltakozik.

Jó benyomást tesz Párisban az ott uralkodó nagy tisztaság. Kora hajnalban négyezer utczaseprő fog a város tisztogatásához. Hat órakor reggel a szemétkocsik kiviszik a városból az összesöprött vagy a házakból kihordott szemetet, melyből a rongyszedők előbb minden értékesithető dolgot kikotoráztak. Nyáron az utczákat többször is locsolják, ugy hogy pornak nyoma sincsen a városban.

A párisiak átalában későn feküsznek le s ezért későn kelnek is. A kávéházak is csak kilencz-tiz óra felé nyilnak meg, mert a francziák csak étkezés utáni feketére vagy étkezés előtti étvágycsinálóra járnak oda. A fehér kávés reggeli nem igen honosodott meg Párisban, a mi fölösleges is, mert a legtöbben már 10—11 óra körül villásreggeliznek.

Legelőször a központi árucsarnokok élénkülnek meg hajnali öt órakor; a szekerek ezrivel szállitják oda az élelmi szereket. A nagyban való eladás is ekkor kezdődik. Hét óra körül a friss kenyeret kihordó lányokat meg a levélhordókat látjuk sürgölődni az utczákon. Nyolcz órakor az éjjeli postának már kézbesitve kell lenni. Hét és nyolcz óra között a boltos inasok avagy üzleti kocsik, melyek többnyire igen elegánsak, széthordják a vevőknek az előtte való nap megrendelt árukat. Valamivel nyolcz óra előtt megindul egy hatalmas népáradat a külvárosokból a belső városrészek felé; a gyáraikba, műhelyeikbe siető munkások és munkásnők százezrei ezek.

Majd egy jobban öltözött sokaság élénkiti meg az utczákat, t. i. a hivatalokban, irodákban, üzletben alkalmazottak. Ugyanekkor az előkelő világ a boulognei erdőben ad egymásnak találkát: ki fogaton, ki lóháton. Mikor teleszivták magukat jó friss levegővel, ők is teendőik után látnak, mert Párisban mindenkinek van tenni valója, a tevékenység ott ragadós. Tiz óra után a dolgaik után járó-kelők teszik mozgalmassá az utczai életet. Tizenegy óra felé megnépesednek a kávéházak is. Az étkező helyiségekben már féltizenegytől kezdve a dejeuner készen várja az éhezőket. Ilyenkor étkeznek a legtöbben: azok, kik később kelnek, vagy pedig kávéznak reggel, délben legkésőbb egy órakor költik el villásreggelijüket. A hivatalokban, üzletekben, műhelyekben a déjeuner-kor egy órai pihenőt tartanak. A nagy boulevardok ilyenkor nagyon megtelnek a sétálóktól.

Legmozgalmasabb az utczai élet este hat óra felé. A legtöbben ilyenkor már elvégezték dolgaikat. Párisnak háromnegyed lakossága szó szerint ellepi a boulevardok széles járdáit, a kocsiuton pedig időnkint fönnakad a közlekedés. Mindenki egyet sétál cbéd előtt; a tehetősbek a boulognei erdőbe kocsikáznak, hová a pompás élisei mezőkön át husz-harminczezer különféle fajta fogatot látunk elrobogni. Második étkezésüket, melyet ebédnek hivnak, 6—8 óra közt költik el a párisiak.

Nemsokára meggyulnak a gázfények milliói és ez mintegy a jeladás arra, hogy már most lehet szórakozni. A párisi nagyon szeret szórakozni és a szórakozás annál jobban esik neki, minél szorgalmasabban dolgozott egész napon át. Szórakozási helyeknek pedig Páris nincsen hiányában. Első sorban a szinházakat emlithetjük föl. Van ilyen negyvenhárom, nem számitva a magánszinházakat. Az előadások nyolcz órától éjfélig folynak. Nagy látogatottságnak örvendenek a *café-concertek*, a hová későn is mehetünk és a hol enni, inni és szivarozni is lehet. Van továbbá Párisnak öt czirkusza. Mások ismét a panorámákat, népszerü hangversenyeket látogatják, milyenek minden városrészben vannak. A táncthelyiségek, melyek számosak, szintén telve szoktak lenni mulatozóktól. Ép ugy azok a helyiségek is, a hol vegyes előadásokat rendeznek, mint a *Folies-Bergère*, a *Skating-Concert* stb. A ki barátja a népszerü fölolvasásoknak, élvezheti ezeket mindennap. A nyilvános politikai összejövetelek, ha azokon Michel Luiza- vagy Auclert Hubertine-féle nevezetességek szónokolnak, az érdekesb szórakozási helyek közzé sorolhatók.

Az exczentrikus sörházak nagyon divatba jöttek néhány év óta. Mindegyik tul akar tenni a másikon eredetiség dolgában, s ugyancsak elszaporodtak már e helyiségek, melyek Párisnak megnézésre méltó kuriózumait képezik.

Leghiresebb a «Chat noir», korcsmárosa Rudolphe de Salis gróf, ki iró és festő. Ő a sörház czége alatt irodalmi lapot is ad ki, melynek már tizenhatezer előfizetője van; hóbortos szellem dolgában pedig páratlan. E sörháznak oly sikere volt, hogy Salis már palotát vehetett, melyet a pinczé-

ben, egészségesebbé, fejlődésképessé tétele érdekében elfogadásra ajánlom. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Wekerle Sándor pénzügyminiszter hosszabb záróbeszédet mond.

Reflektál röviden Molnár Józsiás egyik-másik megjegyzésére s azután Beőthy Ákossal vitatkozik. Beőthy ellenmondásba jött önmagával, a midőn kijelenté, hogy a reformot korainak tartja s mégis intézkedéseket óhajtana látni a javaslatokban az ezüstkurránsra és az államjegyekre nézve is. A relácziónak a Beőthy felfogása szerint való megállapitása lehetetlen állapotot teremtene.

Megjegyzi ezután a miniszter, hogy a kiküldendő valutabizottságnak egyelőre csupán ellenőrző funkcziója lehet és igy elegendő számu tagja lesz akkor is, ha négy képviselőből és két főrendiházi tagból fog állani.

Helfy Ignácz határozati javaslatának első pontjáról bővebben szól a miniszter s arra a következtetésre jut, hogy erre a pontra voltaképen szükség nincs, mert a 67-iki kiegyezés Magyarország független eljárásának a jogát az Ausztriával való pénzügyi egyezmény létre nem hozhatása esetére föntartja. Ezt a föntartást most a vámszerződés korlátozza. Az iránt nem vállal garancziát, hogy az osztrák parlamentben nem lesz akadálya a javaslatoknak; de arról biztositja a házat, hogy az osztrák kormánynak van készsége és a szándéka is komoly, mint az arany beszerzésére tett intézkedések mutatják.

Nyilatkozik ezután a miniszter Helfy javaslatának második pontjáról.

A t. képviselő ur határozati javaslatának második része — ugymond — a bankra vonatkozik. (Halljuk! Halljuk!) Azt kivánja ugyanis, hogy a bankegyezmény megállapitásánál óvakodjam attól, hogy a mai szerződés lejártakor önállóan ne intézkedhessünk. Ha a t. képviselő ur a mai szerződés alatt azt érti, a melyet kötendők leszünk a bankkal, ugy biztosithatom a t. képviselő urat, hogy igenis minden irányban óvakodni fogok attól, hogy a bankkal kötendő szerződés lejárta után oly kötelezettséget ne vállaljunk magunkra, a mely azon jogunk esetleges gyakorlásában, hogy önálló bankot állithassunk fel, ha a szükség kivánja, bennünket legkevésbé is akadályozna. (Helyeslés jobbfelől.)

Én, t. képviselőház, többszörösen kifejezést adtam azon nézetemnek, hogy egy önálló bank felállitását önczélnak nem tekintem. A mai viszonyok közt csak a legvégső szükség esetében mernék vele élni, mert azt hiszem, hogy előnyei mellett majdnem egyenértéküek azon hátrányok, melyek abból reánk háramolhatnának. Mindazonáltal Magyarország azon jogát, hogy szükség esetén, vagy egyátalában, ha tetszik, önálló bankot állithasson fel, a legkisebb mértékben sem kivánom csorbitani. De ha t. képviselő ur azt akarja, hogy oly intézkedéseket tegyek, hogy a bankkal ma fennálló és 1897. év végeig terjedő szerződés lejártával, már gyakorolhassuk önálló bankfelállitási jogunkat: akkor engedelmet kérek, a t. képviselő ur határozati javaslatát el nem fogadhatom. Megmondom, hogy miért?

Azért, mert egyszerüen kizártnak tekintem azt, hogy a bankkérdés ma ugy oldassék meg, hogy a mai bankkal prolongáljuk a bankszerződést, még pedig akként, hogy az aranyvaluta ötletéből ezt ma szabályozzuk és 1897. év végével ujból kezdjük a bankkérdést tárgyalni. Méltóztassék figyelembe venni, hogy mi a bankkal egy kölcsönösen kötelező szerződés alapján állunk, a mely 1897. év végeig tart. Én a bank részéről ugyan mindig a legnagyobb előzékenységgel találkoztam a valuta kérdésének megoldása tekintetében, mint átalában azon függő kérdések megoldásában, melyek a bank üzleti körével összefüggésben állnak. De nemcsak a legnagyobb előzékenységgel találkoztam, hanem azzal is, hogy a bank nem zárkózva vissza ma törvényileg határolt jogkörébe, áldozatokat is kész hozni a valuta rendezésének érdekében. A bank pedig utóljára is csak pénzintézet, a melytől azt kivánni nem lehet, hogy áldozatokat hozzon a valuta rendezésének érdekében és nagy költséggel rendezze be magát, ugy, hogy ma képes legyen egy rendezett valuta igényeinek megfelelni, de ezt tegye 1897. év végéig, a mely oly rövid idő, hogy az alatt egy rendezett valuta előnyei különösen az első időszakban a bank javára nem is fognak nagy mértékben érvényesülni. Mondom, azt követelni, hogy ily áldozatokat hozzon azért, hogy a szerződés fennálljon 1897. év végeig, a meddig különben is biztositott szerződési jogában maradhat, nem lehet. (Ugy van! jobbfelől.) Ha a t. képviselő ur ugy állitja fel a tételt, akkor e téren nagy sikerrel nem kecsegtethetem. (Helyeslés jobbfelől.) Tisztában kell lennünk azzal, hogy akarjuk-e érvényesiteni azt a tételt, a melynek érvényesitése pénzügyi szempontból szükséges, a melyet, ha valamennyi európai állam példáját ignorálni nem akarjuk, teljes mértékben érvényesitenünk is kell, hogy tudniillik a valutarendezés költségeiben a bank is participáljon, hogy ő is fizesse meg azon előnyöket, a melyeket ráruházunk. E tételt azonban csak ugy érvényesithetjük, hogy ha a bankra ujabb jogokat ruházunk, hogy ha akár a mai szerződést is egy bizonyos időre prolongáljuk. Ez azért szükséges, t. ház, hogy a bank a valutarendezés áldozataiban lényegesen participálható legyen, már pedig pénzügyi szempontoknál fogva erre különös sulyt kell fektetni. Kijelentettem, t. ház, már a mult alkalommal és ezt ma is ismétlem, hogy a bankügy rendezésénél, ha ezt nem is helyezhetem kilátásba, jogos követeléseink minden irányban teljes mértékben kielégittessenek. Jelesül oda fogok törekedni, hogy a legkiáltóbb bajok, melyek mai bankrendszerünk mellett tényleg nem állanak fenn; de, ha a létező szerződés szorosan alkalmaztatnék, igenis fennállanának; hogy a hitelnyujtás mértékének korlátoltsága megszünjék és hogy ne egy előzetesen határolt hitelnyujtással álljunk szemben, hanem ha ezen hitelnyujtás viszonyainkhoz asszimilálódik, ne legyen határ, a meddig a bank köteles hitelt nyujtani, hanem legyen képes hitelviszonyainkat minden tekintetben kielégiteni; legyen képes mindazon feladatokat teljesiteni, melyek egy készfizető bank körében vannak, melyek egy bank feladatát képezik a közgazdaság és hitelviszonyok rendezésében, fejlesztésében annak nemcsak a belföldön való érvényesitésében, hanem egyuttal a külföldön való képviseletében, az arany beszerzésében és megtartásában (Helyeslés a jobboldalon), szóval t. ház, abban reazummálok, hogy én közgazdasági érdekeink megóvását egy bankszerződésben igenis érvényre kivánom juttatni, de az iránt nem nyujthatok garancziát, hogy az önálló bankot felállitsam, még pedig 1897-en tul minden prolongáczió nélkül. Én tehát t. képviselőtársam határozati javaslatának második pontját sem fogadhatom el. (Helyeslés a jobboldalon.)

A határozati javaslatnak harmadik pontja arra vonatkozik, hogy kövessek el mindent a készpénzfizetés felvételére. Én, t. ház, nemcsak készségemet fejezem ki ez iránt, hanem, méltóztassék elhinni, ennél többet is óhajtok tenni. Ha ugyanis kijelentem, hogy a valuta rendezésénél egész politikai reputácziómat játékra tettem, hogy ez nem megkezdett művelet lesz, hanem, hogy azt befejezésre is fogom juttatni: ugy akkor, a midőn egész reputácziómmal megyek e kérdésbe, e tekintetben határozati javaslattal való ösztönzésre talán szükségem nincs. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Mindazáltal, t. ház, minthogy ezen határozati javaslatnak jelentősége lehet, ugyis, mint a képviselőház enuncziácziójának, minthogy ily határozati javaslat jövőre akkor, a midőn talán nem én leszek ezen a helyen, irányadóul szolgálhat, nekem az ellen elvi ellenvetésem nincs, s ezért kijelentem, hogy én akkor hozzájárulok s egyátalán nem kivánok észrevételt tenni, hogy ha azt a t. ház határozaterőre kivánná emelni. (Helyeslés.)

Ezek után befejezem felszólalásomat és ismétlem azon kérésemet, hogy a törvényjavaslatokat átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadni méltóztassék. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

Helfy Ignácz tartja meg most rövid zárbeszédét.

Nem találja megnyugtatónak a parlamenti bizottság kilátásba helyezett alkatát, mert ha csak négy képviselő lesz benne és a kormánypárt többségre törekszik az ellenzéknek hely nem marad.

Kifejti ezután, hogy határozati javaslatát egyfelől azért nyujtotta be, ne higyjék Ausztriában, hogy annyira hozzájuk vagyunk kötve. A másik pontot illetőleg megvallja, hogy a miniszter nyilatkozata részben kielégiti. Kielégit — ugymond — az a kijelentése, hogy semmi áron az általa kötendő uj szerződésbe oly intézkedést nem fog fölvenni, a mely később akadályul szolgálhatna az önálló bank felállitásának. De bocsánatot kérek, ez nem ok arra, hogy határozati javaslatom második pontját el nem fogadja. Mert én nem ugy értem, hogy a kormány most kössön egy szerződést e bankkal, mely fennálljon 1897-ig s birja rá azt a bankot nagy áldozatyora és 1897-ben azután csapjuk el s mondjuk, hogy nincs rá szükségünk. Felteszem a t. miniszter urról, hogy ő tesz fel rólam annyi gyakorlati felfogást, hogy ilyesmit nem imputálok sem neki, sem a banknak, hanem igenis azt hiszem, hogy most, midőn ily nagy müvelet keresztülviteléről van szó, épen azzal a bankkal ez volna a legalkalmasabb percz rábirni őt arra, hogy oly alapon alakuljon át, hogy az nemzeti követelményeinknek is teljesen megfeleljen; mert midőn mi nemzeti önálló bankról beszélünk, ne méltóztassék azt hinni, hogy ahhoz kötjük magunkat, hogy ne ezek az emberek, hanem mások legyenek. Mi nekünk mindegy, ha ugyanazon csoport, mely ott alapit bankot, alapitja meg az önálló magyar nemzeti bankot is. Mindnyájan emlékszünk rá, hogy mikor az egyezkedések alkalmával erről volt a szó, az egyetlen ok az volt, hogy azt mondták, hogy először roppant nehéz érczalapot megosztani. Az volt az akadály, hogy megtörténhetik, hogy a mi jegyeinknek diszázsiója lesz az ottani bank jegyeivel szemben. Ez most mind elesik. A mely perczben mi áttérünk az aranyvaluta pénzrendszerére, a mikor tehát az egész pénzrendszer érczre lesz fektetve, mikor ugy is kell, hogy a banknak pinczéi tele legyenek rakva aranynyal, az érczalapnak elkülönitése és Magyarország részére egy külön érczalap felállitása azt hiszem, semmi akadályba nem ütközik és mikor a bankjegy, ha lesz is, többé nem fog szerepelni mint pénz, hanem csak mint elfogadott valutánknak helyettesitője, nem lehet elképzelni, hogy diszázsió legyen akkor, mikor egyaránt van fundálva itt, meg amott is.

Én tehát most is abban a meggyőződésben vagyok, hogy ha valaha ez a legalkalmasabb percz ennek a kérdésnek üdvös megoldására.

A t. pénzügyminiszter ur azt méltóztatott mondani, hogy szerinte az önálló bank nem önczél, hanem gazdasági czél. Engedelmet kérek, én azt mondom, hogy politikailag a nemzeti bank egyuttal önczél is, mert azzal a gondolattal egy nemzet nem barátkozhatik meg, nem szabad, hogy megbarátkozzék, hogy addig, a mig a legkisebb önálló ország is bir és rendelkezik egy oly bankkal, mely tisztán csak az ő saját gazdasági érdekeinek és hitele szabályozásának áll rendelkezésére, épen Magyarország képezzen kivételt Európában. (Ugy van! a szélső baloldalon.) E tekintetben az önálló bank önczél is. És méltóztassanak elhinni, bármit is tesz a kormány, ez oly törekvés, melyről a nemzet lemondani nem fog. De ok sincsen reá, (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon) hisz jogunk törvénybe van iktatva, a kérdés csak az, hogy a kellő perczet, a kellő alkalmat ragadjuk meg, és a kellő percz és kellő alkalom épen most van itt a t. pénzügyminiszter ur részére.

Örvendek, hogy a t. pénzügyminiszter ur hozzájárul határozati javaslatom harmadik pontjához. Én igen jól tudom, meg vagyok róla győződve, hogy a miniszter ur határozati javaslatom elfogadása nélkül is, a dolog természeténél fogva és — mint helyesen mondá — saját reputácziója érdekében rajta lesz, hogy minél előbb szüntettessék meg a papirpénznek kényszerárfolyama és történjék meg a készpénzfizetés fölvétele. De igen helyesen jegyezte meg egyuttal ő maga, hogy ő nem tudhatja, vajon akkor, mikor arra rákerül a sor, ő fog-e ott ülni azon a széken, vagy nem? Hiszen megtörténhetik a változás még akkor, ha a pártokban nem történt változás, de én óhajtom és szeretem remélni, hogy addig már olyan változás lesz, hogy pártállásánál fogva a t. miniszter ur nem fog ülhetni a miniszteri székben. (Derültség és helyeslés a szélső baloldalon.) Én pedig az ezen, vagy azon párt kebeléből (a szélső baloldalra és a baloldalra mutat) jöhető minisztert is kötelezni akarom arra, hogy a valutarendezés ne csak a papiron maradjon, hanem hogy az igazán, minél előbb átmenjen az életbe. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Ajánlom ujból határozati javaslatomat elfogadásra. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Elnök elrendeli a szavazást s felteszi a kérdést.

A ház a törvényjavaslatot átalánosságban elfogadja s ezzel Molnár Józsiás határozati javaslata elesik.

Helfy Ignácz kéri, hogy javaslata felett pontonkint szavazzon a ház.

A javaslatot a többség nem fogadja el.

Következik a törvényjavaslat **részletes** tárgyalása.

A czimnél felszólal **Molnár Józsiás.** Azt vitatja, hogy az ő valuta-elmélete nem nevetséges. Pár esztendő mulva meglátja majd az ország, hogy neki volt igaza. A czimet s a négy első szakaszt a ház változatlanul elfogadja.

Az ötödik szakasznál **Várady Károly** azt kérdi a kormánytól, intézkedett-e már az iránt, hogy a magyar közjogi követelményeket az érmek lapjainak felirata tekintetében is respektálják? — **Láng Lajos** államtitkár megjegyzi, hogy a kormány igenis, megtette már a lépéseket, hogy olyan felirat ne forduljon elő, a mely a mi közjogunkkal ellenkezik. — **Ámon Ede** nem tartaná helyesnek, hogy a királyt az egyik érmen az egyik, a másik érmen a másik koronázási öltönyben tüntessék fel. — **Láng Lajos** államtitkár megmagyarázza a szónoknak, hogy a királyt az érmeken abban a lovastábornoki egyenruhában fogják feltüntetni, a melyet a koronázás alkalmával viselt, Szent-István palástjával, a buzogánynyal stb. — A ház a szakaszt azonnal s a hatodik szakaszt észrevétel nélkül elfogadja.

A 7. §-nál **Balla Gyula** szövegmódositást ajánl, a mit a ház el is fogad. A 8., 9. szakaszok észrevétel nélkül mennek keresztül.

A 10. §-nál **Tisza István** bővebb fejtegetés után kijelenti, hogy a szakaszt elfogadja. Csupán azért szólalt fel, hogy megczáfoljon bizonyos téves tendencziákat, a melyek az osztrák parlamentben ugy tüntetik fel a dolgot, mintha a javaslatban a magyar és osztrák ellentétes érdekeket egyeztették volna össze. — **Farbaky** István azt kérdezi a minisztertől, hogy a 103. szakaszban emlitett koronákat a 10. szakaszban megjelölt ezüstmennyiségből fogják-e veretni? — **Wekerle Sándor** pénzügyminiszter utal arra, a mit a pénzügyi bizottságban mondott. Egyébiránt kijelenti, hogy érméket csak a saját ezüsttermelésünkből verettünk. A tétel változatlanul keresztülmegy.

Elnök: Az idő előrehaladt s azért javaslom, hogy függeszszük fel a további tárgyalást (Helyeslés.) és a holnap tartandó ülésben folytassuk a törvényjavaslat részletes tárgyalását, nemkülönben a mai napra ki tüzött törvényjavaslatoknak átalánosságban és részletekben való tárgyalását. Ezenkivül a holnapi ülésben volna tárgyalandó a háznak már ezen ülés kezdetén hozott határozata szerint a gazdasági bizottság javaslata a ház tisztviselőinek drágasági pótléka tárgyában. (Helyeslés.)

Az oláh izgatások ügye.

Elnök: jelenti, hogy a szólás joga most Apponyi Albertet illetné, a ki tegnapra bejelentett interpellációját mára halasztotta, azonban az igazságügyminiszter is óhajtana beszélni, hogy Ugron Gábor tegnapi interpellácziójára a választ megadhassa.

A ház megengedi, hogy a miniszter beszéljen előbb.

Szilágyi Dezső igazságügyminiszter a következőkben válaszol az interpellácziókra:

T. ház! (Halljuk! Halljuk!) A tegnapi napon Ugron Gábor képviselő ur interpellácziót intézett hozzám, a melyre a feleletemet a kérdőpontok szerint terjesztem elő, a melyek az interpállációban foglaltatnak. (Halljuk! Halljuk!)

Az első kérdés az (olvassa.): Van-e tudomásom a román memorándum tartalmáról, annak létrejöttéről, terjesztéséről?

Igenis van tudomásom egy román memorandum tartalmáról, a melyet egy küldöttség kevés idővel ezelőtt Bécsbe átnyujtás végett vitt. Tudomásom van, még pedig onnan, mert néhány nappal ezelőtt zárt boritékban magam is megkaptam.

A képviselő ur kérdésében azt is mondja: van-e tudomásom annak terjesztéséről? Erre feleletem az, hogy igenis, a képviselő ur felszólalásából van tudomásom arról, hogy neki is megküldték valószinüleg ily módon és ugy gondolom a kormány több tagjának is megküldetett ezen memorandum. (Több hang a szélső baloldalon: Én is megkaptam!) Hát a képviselő urak is megkapták. Arról, hogy az ország többi részében terjesztetnék ezen memorandum, hivatalos értesitésem nincs. (Zaj és mozgás a szélső baloldalon. Felkiáltások: Elég hiba! Szerezni kellett volna! Hiszen megkapta! Zaj! Elnök csönget. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Már kérem hivatalos értesitést magam magamnak nem adhatok. (Nagy derültség és tetszés a jobboldalon. Zaj- és mozgás a szélső baloldalon.)

A második kérdés ennélfogva önként elesik, a melyben az foglaltatik, hogy szándékozom-e tudomást venni a memorandum tartalmáról?

A harmadik kérdés az, hogy mivel indokolom azt, hogy a királyi ügyészségek nem szereznek érvényt a törvények és védelmezni elmulasztják az alkotmányt és annak jogrendjét?

T. ház! Ezen harmadik kérdés tulajdonképen arra vonatkozik, hogy a sajtó egy részében különösen ezen memorandum tartalmával kapcsolatban is, olynemü közlemények jelentek és jelennek meg, melyek a büntető törvénykönyv VI. fejezetének némely határozatába jelesen a nemzetiségek elleni gyülöletre való izgatást tiltó és azon határozataiba ütköznek, a melyek országunk bizonyos alaptörvényei ellen lázitást büntetés alatt tiltják. Igy fogom fel a képviselő ur kérdését.

Erre feleletem röviden az, (Halljuk! Halljuk!) hogy a kir. ügyészségek ujabb időben is éber figyelemmel kisérik a sajtóban megjelenő közleményeket és a sajtótermékeket, a büntető törvénykönyvnek idézett határozatai szempontjából, és csak alig tiz napja volt alkalmam elrendelni büntető üldözését épen a memorandum tartalmával kapcsolatban levő egy oly hirlapi közleménynek, melyben a vádemelésre hivatott hatóságok, nemzetiségek elleni, különösen pedig az alkotmány némely intézménye ellen izgatást találtak. (Helyeslés.) Ne méltóztassék tehát azt hinni, hogy a vezetésem alatt lévő hatóságok ebben az irányban tétlenül lennének.

A mi magát a memorandumot illeti, az igazságügyi kormány álláspontja az, hogy kérvénynyel ebben az országban bármely alkotmányos tényezőhöz fordulni mindenkinek szabad, még oly kérvénynyel is szabad bármely alkotmányos tényezőhöz járulni, melyben törvénytelen dolog kéretik. (Élénk felkiáltások a szélsőbalon: Ohó! Ohó! Mozgás.) Kérvényezni igen. (Ellenmondás a szélső baloldalon. Hosszantartó nagy zaj a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk!)

T. ház! A kérvényezési szabadsággal lehet visszaélni, hanem ezen alkotmányos jog nem azért van adva, hogy annak gyakorlása büntettessék vagy elfojtassék, ha az illetékes alkotmányos tényezőhöz intéztetik, akkor is, ha az illetők maguk tévedésben vannak kérelmök törvényes volta iránt vagy szándékosan is törvénytelenséget kérnek. (Zaj a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk!) Mert, ha mi a szabadságot szeretjük és tiszteljük és magunk irányában tiszteltetni kivánjuk, akkor is, t. ház — a mellett, hogy intézményeinket törhetetlenül fentartjuk, a mellett, hogy azokat megtámadás és aláásás ellen minden törvényes eszközzel védjük (Helyeslés jobbfelől), de elismerjük az ország polgárainak kérvényezési szabadságát, még ha kérvényeiknek tartalmát a leghatározottabban kárhoztatjuk vagy elitéljük is, de csorbitani nem akarhatjuk. Ez az igazi szabadelvü álláspont. (Élénk helyeslés és tetszés jobbfelől.)

Hanem, hogy az igazságügyi kormány álláspontját egész szabatosan megjelöljem, hozzá kell tennem még azt is, hogy a kérvényezés formája és az, hogy bizonyos nyilatkozatok kérvény alakjába foglaltatnak és az alkotmányos tényezők valamelyikéhez intéztetnek, nem ad szabadlevelet arra, hogy ezen kérvénynek különben olynemü tartalma, a mely a büntetőtörvény tartalmába ütközik, szabadon terjesztessék. (Átalános élénk helyeslés és tetszés.) Az igazságügyi kormány azon nézetben van, hogy ha valamely oly kérvény, a mely a kérvényezési jog szabadsága körén belül beadható bármely alkotmányos tényezőhöz, sajtó utján s a törvényben meghatározott módon nyilvánosan terjesztetik, ha a törvény az ily közleményekre külön mentességet nem állapit meg, ez ugyanazon büntető tilalom alá esik, rá ugyanazon büntetőtörvények alkalmaztatnak, mint bármely sajtó utján való közleményre. (Élénk helyeslés.)

Ennélfogva azt hiszem, hogy t. képviselőtársam kérdésének értelmére és érdemére adok feleletet, midőn azt mondom (Halljuk! Halljuk!), hogy az igazságügyi kormány, tekintettel azon ujabb jelenségekre is, hogy a nemzetiségi izgatások, ezen memorandummal kapcsolatban, időről-időre fokozottabb lendületet nyernek, utasitotta a királyi ügyészséget a mi azoknak különben is kötelességük, hogy a büntetőtörvénynek érvényt szerezzenek, hogy szorgos figyelemmel kisérjenek minden sajtó utján való közleményt tekintet nélkül arra, hogy az egyszerü hirlapi czikk-e, vagy pedig valamely beadott kérvény vagy emlékirat tartalmát reprodukálja és irányukban a törvény értelmében való megtorló intézkedéseket tegyék folyamatba. (Átalános helyeslés.)

Szabad és egy oly országban, mely intézményeiben bizik, mely bizik politikája életrevalóságában, nem kell idegesnek lenni, nem kell minden egyes nyilatkozatot vagy minden egyes kifakadást mindjárt a büntető üldözés tárgyává tenni. (Helyeslés jobbfelől.) De mihelyt bárminemü sajtó közleményekből az a törekvés világosan, határozottan és komolyan kitünik, hogy az ország valamely büntető törvénye által különös védelemben részesitett intézménye vagy alaptörvénye ellen izgatás vagy lázitás szándékoltatik, akkor semmi ok sincs arra, hogy itt a törvénynek bármely tekintetből szabad folyás ne engedtessék és ezért oly értelemben utasitottam a kir. főügyészeket és ügyészeket, hogy a törvénynek a büntető megtorlás szempontjából teljes foganatot szerezzenek. (Átalános helyeslés.)

Ez az t. ház, a mit a t. képviselő ur utolsó kérdésére válaszolni szerencsém van és kérem a t. házat, méltóztassék feleletemet tudomásul venni. (Átalános élénk helyeslés.)

Ugron Gábor most a következő beszédet mondja:

T. ház! A t. igazságügyi miniszter ur arról világositott fel minket, hogy a románok memorandumának terjesztéséről nincs hivatalos tudomása. (Halljuk! Halljuk!)

Ha valami Magyarország kormányzatának, adminisztrácziójának tehetetlenségét és gyámoltalanságát bizonyitja (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.), ugy a t. igazságügyminiszter ur ezen nyilatkozata mindnyájunk előtt kézzelfoghatóvá teszi, hogy nemcsak az országban folytatott államellenes aknamunka iránt nincsen szeme az adminisztrácziónak, nincsen érzékök azoknak, a kik ezen ország közigazgatását vezetik, de még a legnagyobb nyilvánossággal, trombitaharsogás mellett folytatott nemzetiségi izgatásokról sem birnak hivatalos tudomással. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Miért vannak a hivatalból üldözendő büntények e nemzet törvénykönyvébe beiktatva, ha a hivatalból üldözendő büntények felderitésére és azok sujtására s bepanaszolására hivatott közegek a maguk kötelességét nem teljesitik? (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) Hetek óta folyik, t. ház, az országban a legféktelenebb izgatás, mely már a különböző nemzetiségek közt összeütközéseket is provokált. (Ugy van! a szélső baloldalon.), hetek óta folyik az oly nyelvezet, az oly politikai axiómák hangoztatása, mely sérti az államot (Ugy van! a szélső baloldalon.), sérti az állam fentartó elemét, a magyarságot. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Hetek óta hangoztatnak oly politikai axiómákat, melyeket egyetlen állam sem türhet meg, mint az alkotmány és a törvényhozás ellen intézett támadásokat, ha magát fentartani akarja, ha magát védelmezni kivánja. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk!) Mi az, a mit én kérek? (Halljuk! Halljuk!) Az, hogy a biróságok és ügyészségek teljesitsék a maguk kötelességét, hogy ők, mint hivatottak, intézzék el ezen ügyet és ne kerüljön az az utczára, ne intéztessék az el ablakbeveréssel (Zajos helyeslés a szélső balon), utczai küzdelmekkel. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) A törvénynek uralmát kérem és a törvény szolgáit hivom fel, hogy teljesitsék kötelességüket és a mikor ezt teszem, akkor a t. igazságügyminiszter ur nekem leczkét akar adni az idegességről. (Derültség jobbfelől.) Idegesség-e az, a mikor én bevárom, az igazságszolgáltatás közegeinek müködéset egészen az utolsó perczig és az országgyülés bezárása előtt egy pár órával lépek föl és hozom e kérdést szőnyegre épen azért, hogy kivegyük az illetéktelen elemek kezéből ezen ügynek elintézését s a maga helyére, a törvényhozásba hozzuk át, a törvényhozásba, ide, mi közénk, a hol nem idegesen, hanem egész nyugodtsággal és objektive itélünk felette. (Derültség jobbfelől. Mozgás és felkiáltások a szélsőbalon: Mit nevetnek ezen?)

Justh Gyula: Szomoru, hogy ezen is tudnak nevetni! (Mozgás jobbról.)

Ugron Gábor: Országokat okossággal, óvatossággal és előrelátással tartottak fenn, nem pedig nevetéssel. (Tetszés a szélső baloldalon.) A kik a maga idejében elhanyagolják kötelességeik teljesitését, azoknak nincs

---

től a padlásig bizarnál-bizarabb berendezéssel és diszitéssel, de mindig művészi érzékkel éjjeli sörházzá alakitott át.

Midőn a «Chat noir» átköltözött uj palotájába, ez éjfélkor ünnepélyesen fáklyásmenet mellett történt. Négyszáznál több törzsvendég képezte a menetet, élén zenével és lovas-bandériummal. Ez uj helyiségben két alabárdos pápai testőr nyit ajtót a vendégeknek. A pinczérek pedig az akadémikusok ünnepi costume-jében szolgálnak fel.

E genreban egy másik nevezetesség volt az imént eltünt «Taverne du Bagne», a Clichy-boulevardon. A korcsmáros a hirhedt Maxime Lisbonne volt, hajdanta szinész, majd ezredes a kommunardok táborában, az amnesztiáig pedig kényszermunkás; visszatérte után két évig a Bouffes-szinháznak igazgatója, majd az Ami du peuple főszerkesztője. A pinczérek a kényszermunkások fegyenczöltözetét viselték, Lisbonne is ez öltözetben, melyet éveken át viselt, üdvözlé vendégeit. Az ajtónál börtönfelügyelő állt s a helyiség börtön módjára volt berendezve.

A helyiséget kivül-belül rikitó forradalmi jelvények diszitik. Három öl nagyságu képen az exezredes viselt dolgai lettek dicsőitve; állitólag történeti becsü tárgyak, mint revolverek, tőrök, puskák, zászlók nagy mennyiségben kiállitva, efféle föliratokkal: «X. polgár e tőrrel szurta le a versaillesbelieknek egy közénk betolakodott hivét!» Egy ólomgolyó alatt pedig ez vala olvasható: «Az általunk kivégzett Thomas tábornokot e golyó találta sziven.» Egy bőrhátas papirtartó alatt ez állt: «Ez a serviette az általunk kivégzett párisi érsek bőréből lett készitve.» És igy tovább vagy kétszáz forradalmi ereklye. A vérengző kegyetlenséggel való eme czinikus kérkedés hogyan férhet össze ama magasztos elvekkel, melyeket ez emberek oly fennen szeretnek hangoztatni!? Mennyi ellentét ebben a Párisban!

De a szórakozásoknak javát nem a nyilvános mulatóhelyeken találjuk; ezeket csak az élvezheti, ki bele tudott vegyülni a párisi társas életbe, ki érzékkel bir azon értelmi gyönyörök iránt, melyeket szellemes hölgyek és kitünő elméjü férfiak társasága nyujt. Azon szokás, melynél fogva társadalmi állással biró urak és hölgyek a hétnek egy délutánját és estéjét otthon töltik, lehetővé teszi a rokonlelkeknek, hogy akár esténkint is, hol itt hol ott összetalálkozzanak. Hasonlót Párison kivül nem találhatunk, mert a lelki élettel a társadalmi viszonyok sehol sem fejlődtek oly tökélyre.

A tisztességes esti élet a boulevardokon éjfél utáni egy óráig tart. A szolid emberek ilyenkor már hazatértek s ez a jelszó a korhelyélet megkezdésére. A klubokban és titkos barlangokban megkezdődik a játék, az éjjeli helyiségekben a tivornya.

A lumpok kilencztized része persze vidéki vagy külföldi, mert elfogadott nézet, hogy a legszolidabb ember is, az érdekes éjjeli Páris megismerése végett, ideiglenesen fölcsaphat korhelynek. De arról megint nem tehet a tisztességes Páris, ha az oda özönlő idegeneknek ilynemü igényeit kapzsi vállalkozók oly helyiségek létesitésével igyekeznek kielégiteni, melyek a franczia főváros éjjeli életének szégyenletes árnyoldalait képezik. Párisban mindenesetre van annyi romlottság, mennyinek ily világvárosban szükségképen lenni kell, de nem méltányos eljárás a párisiak rovására irni mindazt, mi nagyobbrészt az idegeneket terheli.

Párisnak nincsen holt idénye. Nemcsak azért, mert nyáron az idegenek özönlik el a franczia fővárost, de mert a párisiak is, bárhová távozzanak a nyári évszak alatt, időnkint be-bejönnek párisi levegőt szivni. A telivér párisi, ha faluzni, utazni, fürdőzni megyen, lelkét csakhamar megszállja a honvágy; hála a közlekedés könnyelmüségének, könnyüségének, ő sem kénytelen hagyni szivét elvérzeni a boulevardok utáni sóvárgásban. Igy van az, hogy a kiket Svájczban, a Rajna vidékén, tengerparton vagy bárhol vélünk, egy szép délután megpillantjuk a boulognei erdőben, vagy egy szép este a cercle-ben. Az ember kisértésbe jő ilyenkor kérdezni: «Ön az, vagy csak hazajáró lelke?!» Az egész nyári szezon ilyen jövés-menésből áll s ennek meg van a maga kecse: a köszöntés, a kézszoritás szivélyesebb, ha néhány hétig nem láttuk egymást és aztán mennyi a fecsegni való!

Ha az idő csak némileg is kedvező, a párisiak vasárnapjaikat a városon kivül, künn a szabad természetben szeretik eltölteni. Dél felé a város már egészen kihaltnak látszik; a boltok zárvák, a nyilvános helyiségek néptelenek. Másfél millió kiránduló lepi el sáskamódon a környék erdeit, a szomszédos falvakat, a villatelepek mulatóhelyeit és oly vigalmat csapnak, hogy az eget is derült mosolyra fakasztják. Az öregeknek ama panasza, hogy oda a régi jókedv, elvész a vigalmak zsivajában, a tánczzenében, a mulatók vidám kaczajában és pajkos tréfái közt. Bámulatos, hogy ezek a francziák a létért való elkeseredett küzdelmek közepette is, mennyire megtudják őrizni kedélyük üdeségét és lelkük rugékonyságát. Máshol a városi lakók elfásulnak, unottakká, kedélytelenekké lesznek. Párisban a jókedv kipusztithatlan.

Annyi bált, jelmezestélyt, házimulatságot, jótékonysági bazárt, látványos ünnepélyességeket nem rendeznek máshol egy egész országban, mint Párisban. A párisi farsang tulajdonképen akkor kezdődik, midőn a nagyvilági családok visszaérkeznek őszszel és eltart a Grand Prix-ig, melyért junius második vasárnapján futnak. Az elegáns Tout-Paris ünnepélyességei közül fölemlithetjük különösen a nagy szinházak premièreit, a Salon megnyitását, a lókiállitást, a nagyhét divatos prédikáczióit, a divatkirálynők által rendezett jótékonyczélu bazárokat, némely lóversenyeket stb. Azon ünnepélyességek közül, melyekben az egész párisi lakosság részt veszen, fölemlithetők a nagy katonai csapatszemlék, melyekért a soviniszta francziák rajonganak, az év első napja, hushagyó kedd álarczos báljával és jelmezkörmenetével, a nemzeti ünnep julius 14-ikén, melyet oly látványos fénynyel ülnek meg, a milyet csak Páris képes kifejteni, az elővárosok nagy vásárjai, melyek három hétig is eltartanak és a hová az előkelő nagy világ is szeret szórakozni menni, mindszenteknapja, mikor a párisiak máshol soha nem látott pompával ünneplik halottjaikat, stb.

De a mily hirtelen felválthatja az ég verőfényes derüjét a legborzalmasabb zivatar, ugy ezt a hangyaszorgalommal dolgozó és romlatlan jókedvvel szórakozó Párist is földrengő vulkánná teheti egy politikai válság. A szenvedélyek akkor elemi erővel és rombolólag törnek elő. Azonban, mintha a gondviselés őrködnék Istennek e választott népe fölött, a párisi rémnapok végeredménye mindig az, hogy e nemzetben rejlő valami jó ismét érvényesülhet nemcsak e nép, de a többi országok érdekében is. Örökös üdv azért neked, te az egész emberiségért dolgozó, küzdő és vajudó Páris!

Alvinczy-Bariss Sándor.

ELHIBÁZOTT ÉLET.

— FRANCZIA REGÉNY. — 13

ELSŐ RÉSZ.

A küzdelem.

Roland a legnagyobb bámulattal nézegette, és azt kérdé magától, hogy nem őrülttel van e dolga. Egy perczig Mis Readish mozdulatlanul, csukott szemmel feküdt, mélyen kimerülve. Azonban egyszerre fölébredt, lassan, mintegy nyugalmas álomból, és ez a félholt teremtés szemmel láthatólag föléledt. Fölegyenesedett, kaczér mozdulattal hátra vetette haját homlokáról, és nyugodtan ült meg a pamlagon.

— Milyen különös, mondá mosolyogva. — Most égészen jól érzem magamat és beszélgethetünk egymással. Salverte ur megmondta nekem az ön nevét, de elfeledtem. Nem volna olyan szives, nekem meg . . .

— Salbert Roland.

— Köszönöm . . .

A fiatal embernek fáradságába került leküzdeni bámulatát, mert ez az ujra föléledt asszony cseppet sem hasonlitott ahhoz az asszonyhoz, a kit az előbb nézegetett. A bágyadt szemek csaknem ragyogtak és az ernyedt vonások majdnem erélyes kifejezésüek lettek.

Mrs. Readish kivett egy orosz czigarettát egy ezüstszelenczéből, megnyomott egy ezüstcsengőt, mire a komorna megjelent.

— Nelli, tüzet! kiáltá Mrs. Readish azon a kemény parancsoló hangon, melyen az oroszok és angolok beszélnek a cselédjeikkel.

Midőn aztán rágyujtott, karját az asztalra támasztva, kedvesen mondá:

— Ismétlem önnek, uram, hogy ön tetszik nekem; hát én hogy tetszem önnek?

Nyugodtan fölállt és kihivó, gunyos mosolylyal állt Roland elé.

— Nem erről van szó, asszonyom, viszonzá Roland a nélkül, hogy fagyos hidegsége fölengedt volna. — Nekem azt mondták, hogy önnek olyan emberre van szüksége, a ki angolul, francziául és németül beszél. Remélem, hogy azon a fárasztó uton, melyre magát elhatározta, segitségére lehetek, de mielőtt megegyeznénk, bizonyos akarok lenni a felől, hogy teljesen egyetértünk.

Mrs. Readish kissé bosszusan bocsátkozott vissza a pamlagra.

— Azt hiszem, hogy már mondtam önnek, uram . . .

— Hogy föltételeimet a pénzre vonatkozólag elfogadja? Mindenesetre, asszonyom! De vannak még más föltételeim is, melyeket, ha megengedi, előadok. Mindig előzékeny leszek önnel szemben, mert ön asszony; igyekezni fogok, hogy kedvében járjak, mert én meg jó nevelésü ember vagyok. Másrészről azonban megkövetelem, hogy hozzám is azzal az udvariassággal közeledjenek, mely ellen én sohasem vétek másokkal szemben.

Lehetetlen volt ezeknek a világos szavaknak az értelmét félremagyarázni. Mrs. Readish szemei egyet villantak és kihivólag tekintettek Rolandra De Roland nyugodt és közönyös maradt, és nem ügyelt ennek a különös teremtésnek az izgatottságára. Az asszonynak talán hirtelen eszébe jutott a René czélzása? Könnyen fölizgatható lévén, mint minden szláv eredetü nő, valószinüleg elhitette magával, hogy valami tönkrement fourral van dolga.

— Semmitől se tartson, uram; válaszolá. — Magam is sokkal jobb származásu vagyok, semhogy az ön gyöngédérzését meg ne érteném. A véletlen összehozott bennünket, és én remélem, nem lesz oka önnek ezt megbánni. Az ön aggálya és érzékenysége nagyon természetes; de van egy igen egyszerü módja annak, hogy megértsük egymást. Fölteszem, hogy utazásom egy évig fog tartani; Salverte ur azt kivánta, hogy önnek három havi fizetését előre kifizessem, én hat hónapra fizetem ki előre. Néhány hét mulva, kölcsönösen megismerjük egymást; mindkettőnknek meg lesz az a joga, hogy elváljunk, ha az én természetem nem tetszik önnek, vagy az öné nekem.

Az a bizalom és nagylelkü bőkezüség, melyet Mrs. Readish tanusitott, nem tévesztette el hatását Rolandra.

— Mélyen megvagyok hatva szavaitól, asszonyom, válaszolá, — de visszautasitom ajánlatát. Ez olyan egyezség volna, melyből az oroszlánrész nekem jutna. Engedje meg, hogy azoknál a föltételeknél maradjunk, melyeket Salverte ur állapitott meg. Az csak igazságos, hogy fizetésem negyedrészét megkapjam, mielőtt elutazom, mert ha önt elkisérem, itthagyom jelenlegi állásomat. Többet elfogadni azonban nem tartok jogosnak.

Mrs. Readish vállát vonva szárazon azt mondá:

— A hogy önnek tetszik, uram!

Rövid ideig hallgattak mindaketten, azután az asszony macskaszerü hizelgéssel nyujtá oda kezét Rolandnak, mondván:

— Most tehát megegyeztünk?

— Tökéletesen.

— Három nap mulva indulok; legyen szives czimét itt hagyni, hogy holnap küldhessek önnek jegyet Párisból New-Yorkig. És ha lenne olyan szives, hogy várna rám a nyugati pályaház előcsarnokában, akkor együtt utazunk el.

Roland elbucsuzott Mrs. Readishtől és eltávozott. Egy órával utóbb találkozott Renével a légyottra megjelölt helyen.

— Nos, hogyan folyt le a találkozás? kérdé emez.

joguk senkit nevetéssel kisérni. (Tetszés a szélső baloldalon.) Mert ha ezeket a dolgokat elhagyjuk fajulni, az a magyar és a román nemzet, Románia és Magyarország közt s idebenn a haza polgária közt, is kellemetlen összeütközésekre vezet. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Ezen kérdéseknek nyugodt vérrel, de erélylyel való elintézése feltétlenül szükséges. Nemcsak arra van szükség, hogy csak az ellenzéki politikusokat és korteseket ellenőrizzük a kellő erélylyel. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.) Nem azt az erélyt kell onnan a tulsó oldalról komolynak tartani és a másik erélyt mulatságosnak, mely csak az ellenzékieket üldözi az országban. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.) A bujtogatókat, a lázitókat kell megfenyiteni. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.) Felforr minden embernek a vére és csak törvényhozói kötelességének fontossága ad az embernek kellő nyugalmat, mikor azt látja, hogy nyugalmazott államhivatalnokok, ügyvédek, papok vezetik a népet és nyujtanak be memorandumot az osztrák császárhoz, tehát nem illetékes tényezőhöz. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.) Nem szabad t. miniszter ur soha sem feledni, hogy Magyarországot épen oly bün az osztrák császárnak elárulni, mint a muszka czárnak. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Memorandumot benyujtani és annak peticzió alakját adni és e peticzióban az ország alkotmányát és törvényhozásának 25 éves müködését megtámadni és a t. igazságügyminiszter urnak előállani és azt mondani, hogy a kérvényezési jog szabadságát meg kell védelmezni: igen veszedelmes elv. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

És én igen óhajtanám, hogy a t. ház elé kerülő peticziók más elbánásban részesüljenek, mint a milyenben részesülnek (Helyeslés a szélső baloldalon.), mert az ország polgárainak kérvényezési joga, a hatóságok igazságtalansága és törvénytelen cselekedetei ellenére, a szabadság védelmére van hivatva; de a kérvényezési jog nem ad jogot senkinek arra, hogy egy az állam jogrendjét megtámadó kérelemmel járuljon a korona elé s az egész országban lázító iratokat terjeszszen. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Mi a következése ennek? (Halljuk! Halljuk!)

Abban a memorandumot átnyujtó küldöttségben vannak rosszhiszemü és jóhiszemü emberek; felvilágosodott rosszhiszemü és tudatlan jóhiszemüek. A felvilágosodott rosszhiszemüek a markukba nevetnek s mondják, hogy a magyar nemzet élhetetlen és a magyar kormány tehetetlen. (Zajos helyeslés és tetszés a baloldalon.) Azok a jóhiszemü, de tudatlan és fel nem világosodott emberek pedig azt mondják: ime ezek nyiltan és büntetlenül hirdethetik az elveket, tehát joguk van az ország alkotmányát és törvényeit megtámadni. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Igazuk van, mert ha igazuk nem volna, az a hatalmas és erős magyar nemzet, mely az állam kormányzására tulnyomó befolyást gyakorol, megsemmisitené azokat, a kik ily hazugságokat és rágalmakat terjesztenek. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Az a tehetetlenség, az a tétovázás és ingadozás, mely a magyar kormány politikáját e kérdésben is jellemzi, az egész magyar nemzetre veszélyt rejt. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Erélyt kivánok a kormánytól. Erélyt és előrelátást, mert az előrelátás a kormányzatnak valóságos tudománya. (Ugy van! a szélső baloldalon.) A ki nem látja előre, hogy az ily ténynek mik lesznek a következései, az nem érdemli meg, hogy az ország kormányán üljön. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Egy országnak közéletét feldarabolni, a polgárok között való békés megélhetést megrontani, a külföldet az ország ellen fellázitani és külföldön legközelebbi szomszédaink között a nemzetnek ellenségeket szerezni, még pedig valótlanságok, alkotmányellenes dolgok, törvényhozásunknak és törvényeinknek és azok jogérvényének megtámadása alapján: ezt egy ország sem türheti el, a melyik nem akar anarkhiát, a melyik nem akar forradalmat! (Zajos helyeslés és tetszés a szélső baloldalon.) Vagy attól fél a t. kormány, hogy ha az ország jogainak és az ország törvényeinek és alkotmányának megvédésében erélyes lépésre határozza el magát, hogy itt majd a szabadság megsértésével fogjuk vádolni? Ez ország törvényeiben elég erő és elég hatalom van letéve, hogy a kormány éljen vele és szembeszállhasson azokkal, kik fellázadnak az állam joghatóságai, az állam törvényei ellen, de élni kell ám tudni vele! (Zajos felkiáltások a szélső balon: Igaz! Ugy van!)

Kubinyi Géza: Elsősorban társadalmi uton, odahaza kell hatni a népre! (Ugy van! jobbfelől. Zaj a szélső baloldalon.)

Ugron Gábor: A ki pedig nem tud élni a törvényekadta hatalommal, az ne ragaszkodjék görcsösen ahhoz a hatalomhoz, hanem adja azt át azoknak, a kik tudnak vele élni. (Hosszas zajos helyeslés, tetszés és taps a szélső baloldalon. Mozgás a jobboldalon.)

Miután t. ház, a miniszter ur kilátásba helyezte, hogy hat heti gondolkodás után, az igazságszolgáltatás közegei is meg fogják tenni a maguk kötelességét, én, miután én azt tartom, hogy még e kérdésben is, bár annak halogatásával nem érthetünk egyet, de lehető elintézésében szükséges, hogy egyetértve járjunk el, én az igazságügyminiszter ur válaszát tudomásul veszem.

— Nagyon jól.

Rolandnak ismét visszatért régi jó kedve, és vidáman beszélte el a Hotel Bristolban tett látogatását. René el kezdett kaczagni.

— Én csak kevéssé ismerem Mrs. Readisht, mondá, — de ez eléggé arra, hogy megértsem, hogy te öntudatlanul is mesteri fogással éltél, midőn vele szemben büszkének mutattad magad. Mrs. Readish orosz nő, s az oroszok ép ugy megkivánják ezt a bánásmódot, mint a vadhus a páczot. Csakhogy ostobaságot is követtél el.

— Milyet?

— El kellett volna fogadnod a hatezer frankot, melyet fölajánlott; biztositékul szolgált volna az ennek a különös asszonynak a szeszélyei ellen; lehetséges azonban, hogy nem kell ilyesmitől tartanod, mert a mint elbeszélésedből kiveszem, mielőtt hat hónap elmulnék, szép kliensnőm szerelmes lesz beléd.

Ez a gondolat olyan különösnek tetszett Roland előtt, hogy hangosan fölkaczagott.

— Ezen nincs mit nevetni. Komolyan beszélek. Ennek az asszonynak az a rögeszméje, hogy törvényes házasságokat kössön, és mivel már eltemetett két férjét, élénken szükségét kell, hogy érezze annak, hogy . . . elnyüjjön egy harmadikat is. Hála az én czélzásaimnak, ő regényhősnek tart téged, és elhiteté magáról, hogy a Salbert-név mögött valami tönkrement főur rejtőzik; a te büszkeséged azután megtette a többit.

Roland a fejét csóválta.

— A legkellemetlenebb, a mi csak érhetne, ez lenne; mert szökném előle, mint a pestis elől, még ha a magam zsebéből kellene is fizetnem a visszautazást. Mit tanácsolsz, mit tegyek atyáddal szemben?

— Irj neki egyszerüen egy udvarias levelet, a melyben kijelented, hogy elmégy. Hol látlak holnap?

— A lakásomon leszek. Nem hagyom el hugomat, ez alatt a rövid idő alatt, a mig szabad vagyok.

Ezen az estén Roland, Aristide és Alice ismét együtt ültek az ötödik emeleti padlásszobácskában. Alice és Aristide helyeselték Roland elhatározását. Nagyon nehéz volt ugyan a válás és Alicenak fájt elgondolnia, hogy bátyja nem lesz jelen az ő esküvője napján, de az orosz asszonytól fölajánlott összeg biztositotta a jövőt. Eleinte Alice vonakodott elfogadni azt a kétezer frankot, melylyel Roland kinálta, de erre Rolandnak határozott válasza volt: vagy mondjon Alice igent, vagy utazzék Mrs. Readish Amerikába egyedül.

(Folytatása következik.)

Szilágyi Dezső igazságügyminiszter szól, ezeket mondván:

Sulyt helyezek arra t. ház, hogy miután az előttem szólott képviselő ur magát válaszomat tudomásul vette, ezen kérdést azon ráaggatott mellékkörülményektől és állitásoktól megtisztitsam, a melyek a kormány helyzetét ebben a kérdésben jellemzik, (Halljuk! Halljuk!) mert engedelmet kérek, a kormánynak semmi körülmények közt, ha tudatában van annak, hogy kötelességét teljesitette, nem szabad elfogadnia egy oly vádat, hogy e kérdésben vagy késedelmes, hanyag, vagy félénk volt. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Én egyiket sem fogadom el. (Hosszantartó mozgás és zaj ugy bal- és szélsőbal felől. Felkiáltások: Mind a három!) Először a t. ház figyelmébe ajánlom azon nyilatkozatomat, hogy a kormány itt semminemü nógatásra nem várt és kötelessége teljesitésében sem ingadozást, sem habozást nem tanusitott. (Nagy mozgás a szélső baloldalon.)

Egyetlen körülmény sem merült fel itt, a melyből egy pillanatra is azt lehetne következtetni, hogy az igazságügyi kormányban bármely habozás vagy félénkség uralkodott volna. (Felkiáltások a szélső balon: Hát mi történt? Mit csinált? Ellenkezőleg, a mint az igazságügyi kormányzatnak tudomására jutott a memorandum, (Felkiáltások a szélső baloldalon: Későn!) a külön intézkedések is már megtörténtek.

És a mi jóval lényegesebb és döntő, mert e memorandum terjesztése is ugyanazon tekintet alá esik, mint bármely más irat vagy nyomtatvány, a sajtó mindig figyelemmel kisértetett, és csak nemrég is épen nemzetiségi izgatás miatt a megtorló eljárás elrendeltetett. Kérdem tehát, hol van itt a legkisebb habozás jele? (Helyeslés jobbfelől.)

Én a magam részéről igen szivesen elfogadok minden megrovást, ha tényekre van épitve, de épen az ország rendje érdekében nem hagyhatom szó nélkül azon vádat, mintha az igazságügyi kormány abban, hogy a törvény érvényesitésének utjára lépjen, egy pillanatig is habozott volna. (Helyeslés jobbfelől. Felkiáltások a szélső baloldalon: Hát mit csinált?)

Volt szerencsém előbbi felszólalásomban kifejteni a t. ház előtt, hogy magát azt a tényt, hogy kérelemmel járulnak (Fölkiáltások a szélső baloldalon: A császárhoz!) valamely alkotmányos tényezőhöz, törvényeink szerint büntethetőnek nem tartom, arra nézve én a memorandum tartalmát megvizsgáltam, legalább tartalmából azon benyomást vettem, hogy ott, bár ő felségének mindkét czime emlittetik, de ő hozzá, mint a magyar állam királyához folyamodnak. De akár igy, akár ugy folyamodjanak, ez semmit sem változtat a magyar kormány azon álláspontján, hogy mihelyt egy peticzió nyilvánosan közzététetik és terjesztetik, már akkor a köztörvény határozatai alá esik. (Helyeslés jobbfelől.) Ezt az igazságügyi kormány minden habozás nélkül érvényesiteni fogja.

Nagy mulatságot csinált magának a képviselő ur abból, hogy azt mondtam, hogy a vidéken egyes körökben terjesztetik-e ezen memorandum, arról nincs hivatalos tudomásom. Hát, t. ház, az 1871-től fennálló rendelet a közigazgatási s különösen az elsőfoku törvényhatósági tisztviselőknek kötelességükké teszi, ha oly nyomtatvány terjesztéséről értesülnek, mely büntető tartalommal bir, hogy azt a büntető üldözés foganatositására rendelt kir. ügyészségnek, illetve a kormánynak feljelentsék. Már most, ha én a t. képviselő ur kérdésére egészen meg akartam felelni s azt kérdezte tőlem, van-e tudomásom róla és minő, hogy az terjesztetik, megfeleltem ugy, a hogy a tények állanak. De feltéve azt, hogy itt-ott, a hol terjesztetik s az első foku tisztviselők nem teljesitenék kötelességüket, mondom, feltéve ezt, azért a kormánynak szemrehányást tenni, a kormányt egyenesen hibával és késedelemmel vádolni, igazságosan nem lehet. (Élénk helyeslés jobbfelől.) De nem erről van itt szó t. ház, hanem arról, hogy tudjuk, hogy e memorandum létezik-e vagy sem, hiszen erről sem kell hivatalos tudomás, hanem, mondom, arról a tényről van szó, mely törvényes büncselekményt képez, hogy tényleg terjesztetik-e, mert ha a fiókban zárva tartják, a törvény sulya alá nem esik, mert csak nyilvánosságra hozott és terjesztett iratok hozhatók a királyi ügyészségek tudomására. Nekem tehát a terjesztés tényével kellett tisztába jönni.

Nem is azt mondtam, hogy nem tudom, hogy ott terjesztették, mondtam, hogy én is kaptam egy ilyen memorandumot, hanem azt mondtam, hogy az ország egyes vidékein künn terjesztetik-e, arról eddig hivatalos értesitést nem vettem. (Nagy zaj és nyugtalanság a szélső baloldalon.)

Már most, t. ház, midőn sem azt nem fogadhatom el, hogy a kormány eljárásában késedelmet tanusitott, sem azt el nem fogadhatom, hogy a kormány egyátalában félt, habozott vagy gondolkozott volna, hogy mit kelljen ebben az ügyben tenni, hanem nyiltan, preczize megjelöltem mind a kormány álláspontját, mind a tett és teendő intézkedéseket, még csak egy részben kell a kormány álláspontját tisztázni. A t. képviselő ur azt mondja, hogy őt, vagy nem tudom kit idegességgel vádoltam. Én senkit sem vádoltam idegességgel, magam sem vagyok az, hanem megmondtam, hogy a sajtó utján elkövetett büncselekményekkel szemben mi az igazságügyminiszterium álláspontja és mit tartok egyedül helyes álláspontnak. Ez pedig az, hogy, mint mondtam, miután a törvények bizonyos izgatásokat és lázitásokat tiltanak, és miután azok büntetését, üldözését elrendelik, és miután az igazságügyminiszterium el van tökélve ezen törvények rendelkezéseit végrehajtani, abból a nézetből indulva ki, hogy nem minden egyes kiejtett nyilatkozatot, kifakadást kell büntetés, üldözés tárgyává tenni, mert ez nem hogy az ügynek javára, nem a czélnak elérésére, hanem határozottan kompromittálására vezet (Ugy van! jobbfelől): megjelöltem azt is, hogy a hol határozott törekvés világos, hogy valamely intézmény, vagy törvény ellen minő az unió, melyet büntetőtörvénykönyvünk különös védelme alá helyezett, lázitás üzetik, ott már egyenesen és határozottan politikai szempontból minden halogatást mellőző fellépésnek van helye. (Helyeslés.) És ebben az értelemben az igazságügyi kormány intézkedett is és intézkedik és pedig annak kifejezésével, hogy tökéletesen mind egy, hogy a sajtó utjáni közlemény a peticzió tartalmát reprodukálja-e vagy pedig egy közönséges hirlapi czikk-e az? Miután a kormány eljárását e tekintetben sem habozónak, sem félénknek, sem elégtelennek nem látom, hanem olyannak, mint, a mely a kormány kötelességének komoly tudatában határozottan jár el, kérem a t. házat, méltóztassék válaszomat tudomásul venni. (Elénk helyeslés a jobboldalon.)

A többség a választ tudomásul veszi.

Következik **Apponyi Albert** gr. interpellácziója. A szónok ezt az alábbiakban terjeszti elő:

T. ház. (Halljuk! Halljuk!) Az én interpellácziómnak tárgya rokon (Halljuk! Halljuk! a bal- és szélső baloldalon) azzal, a melyet Ugron Gábor. (Zaj a jobboldalon. Halljuk! Halljuk! a bal- és szélső baloldalon.) t. képviselőtársam a tegnapi napon beadott; csak azzal a különbséggel, hogy mig ő a tárgynak egyik oldalát, t. i. az igazságügyi kormányzatnak feladatait emelte ki, addig én lehetőleg a fenforgó kérdésnek és helyzetnek minden oldalára óhajtok kiterjeszkedni. Azért kérem az előhaladott idő daczára, ha velem parancsolni méltóztatik, a t. háznak szives türelmét. (Halljuk! Halljuk!)

Én t. ház, nem tartozom azok közé, a kiket a szabad nemzeteknek életében előforduló tünetek iránt, hogy egy most használt szót ujra alkalmazzak, idegességgel lehetne vádolni; én tudom, hogy a szabad életnek pezsgésével együtt el kell fogadni és el kell türni sok oly jelenséget is, melynek tulgyors, tulheves, tulszigoru elnyomása vagy elfojtása nagyobb kárt okozna magának a szabadságnak, mint a mekkora hasznot hajthatna az a parcziális eredmény, mely drasztikus rendszabályok idölőtti alkalmazása által elérhető volna. (Ugy van! balfelől.) Azonban nem lehet tagadni, hogy különösen románajku polgártársaink között utóbbi időkben az izgalmaknak oly jelei mutatkoznak, melyek nem lehet és nem szabad, hogy kikerüljék sem a kormányzatnak, sem a törvényhozásnak figyelmét. Azért ugy érezem, hogy kötelességet mulasztanék, ha a ház szünetekre menne a nélkül, hogy a miket e tekintetben elmondani szükségesnek tartok, elmondottam volna, a nélkül, hogy ha ezt más nem teszi, én fel ne hivtam volna a t. kormánynak, a háznak és magának a magyar közvéleménynek is figyelmét e jelenségre. (Helyeslés.) Ez izgatások a belföldön kicsucsosodtak, hogy ugy mondjam, legpregnánsabb kifejezésüket nyerték abban a memorandumban, melyről az utolsó két nap alatt e ház termében is volt szó.

Előrebocsátom, hogy magára a memorandumra nézve korrektnek és helyesnek ismerem el azt az álláspontot, melyet a kérvényezési jog tekintetében t. igazságügyi miniszter ur kifejtett. Kétesnek tartom ugyan, hogy vajon e memorandum formájából és tartalmából csakugyan ki lehet-e mutatni, hogy az a magyar királyhoz, mint olyanhoz volt-e intézve. De minthogy az ellenkezőt sem tudom minden kételyt kizárólag bebizonyitani, e pontra nem inhereálok. (Helyeslés balról.) Annyit konstatálnom kell, hogy a memorandum érdemleges tartalma olyan, hogy az olyan elveket és irányzatokat tartalmaz, melyekkel a megalkuvás, sőt a kölcsönös megértés is teljesen lehetetlen. (Ugy van!) Mert irányozva van az a mi állami életünk összes megőrzendő alapjai ellen, irányozva van az a magyar állam területi integritása ellen (Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.), mert nemcsak az erdélyi unio felbontását, hanem még a szerb vajdaság helyreállitását is kitüzi politikai czélul (Igaz! Ugy van! balfelől.); irányitva van a nemzeti egység ellen, mert nem egyes román vagy akármilyen ajku honpolgárok nevében beszél, hanem a román nemzet nevében és egyenesen azt az óhajtást és azt a postulatumot fejezé ki, hogy a román nemzet, mint államalkotó tényező, nyerjen elismerést. Tehát oly tendenczia, mely merev ellentétben áll épen azzal az alaptörvénynyel, melynek egyes diszpozicziόira, azután a memorandumnak benyujtói hivatkoznak, t. i. a nemzetiségi törvény kiindulási pontjával. Ellentétben van állami önállóságunkkal, amennyiben a magyar alkotmánynak, a magyar törvényes állapotnak helyreállitását, mint a változó politikai irányzatok körében felmerülő fejedelmi kegyelmi tényt, mint oly elhatározást, mely a politikai irányzatok változásával ismét változhat, állitja oda a felség elé és a terjesztés utján a közönség elé és ellenkezik végre az alkotmányossággal is, a mennyiben hivatkozik oly tényekre, a melyek a törvények és az alkotmányosság szünetelése idejében történtek és ezekre, mint közjogi jogforrásokra utal. (Igaz! Ugy van! balfelől.) Maga az a tény, hogy ily felfogások nem csupán egy számra nézve tekintélyes küldöttség által nyujtatnak be ő felségénél, hanem a mi reám nézve még nagyobb mértékben megdöbbentőleg hatott, hogy utólagos csatlakozási nyilatkozatok történtek, és hogy ezen csatlakozási nyilatkozatoknak aláirói közt oly férfiaknak neveivel is találkozunk, kiket eddig mérsékelt gondolkozásu politikusoknak ismertünk, összekötve azzal a mindenféle jelenséggel, a melyről a hirlapok mindennap tudósitást hoznak, s melyeknek felsorolásával én a t. házat untatni nem akarom, mert hiszen azon kimagasló tény, melyről megemlékeztem, egymagában is megmutatja, hogy komoly a baj, és hogy olyan mérvü izgalom foly az ország határán belül (Igaz! Ugy van a bal- és a szélső baloldalon.), a melyet ignorálni, a melyet figyelmen kivül hagyni nem lehet, a mely ellenkezőleg minden tényezőnek figyelmét a legnagyobb mértékben felhivja arra, hogy a baj ha lehet, nemcsak szimptomáiban, hanem ismétlem, a mennyiben lehetséges, gyökereiben is orvoslást nyerjen. (Helyeslés.) De, t. ház, lehetetlen szemet hunynunk azelőtt, hogy ezek az izgalmak táplálékot találnak bizonyos társadalmi mozgalmakban, a melyeknek mühelyét a szomszéd Románia állam képezi. Mielőtt azonban a szomszéd államra és az ott tapasztalható jelenségekre áttérnék, meg kell emlékeznem a másik szomszéd államról, arról, a mely ugyanazon fejedelemnek koronája alatt áll, a kit mi királyunknak ismerünk el. És azt hiszem, hogy csak az igazság kötelességének felelek meg, midőn hangsulyozom azt, hogy az ugynevezett román küldöttség bécsi szereplése alkalmával a szomszéd osztrák államnak minden komoly politikai tényezője és sajtója részéről oly lojális, a köztünk levő viszonynak megfelelő magatartást tapasztaltunk, a melyre nézve mi csak a legteljesebb elismeréssel adózhatunk. (Átalános élénk helyeslés.)

Madarász József: Visszafizettük nekik Dévénynél! (Zajos derültség.)

Apponyi Albert gróf: T. ház! Mondám, hogy a hazai románajku lakosság körében mutatkozó izgalmak táplálékot nyernek olyan társadalmi mozgalmak által, a melyek a szomszéd Romániában észlelhetők. Hangsulyozni szokták, hogy a hivatalos Románia minden tényezője ezekkel szemben a legkorrektebbül viselkedik. És minthogy én teljesen osztozom abban a felfogásban, a melynek Ugron Gábor t. barátom tegnap kifejezést adott és a mely a köztünk és a Románi közötti érdekközösségre vonatkozik, nagyon örülnék, hogyha ezt a felfogást és nézetet is magamévá tehetném.

Elismerem azt, hogy kézzelfogható, durva megsértése azoknak a tekinteteknek, melyekkel minden állam a vele barátságban sőt békében élő államoknak tartozik, a romániai hivatalos tényezők részéről nem fordult elő, de feltétlen magasztalást, sőt feltétlen elismerést e tekintetben a romániai hivatalos tényezőkkel szemben sem vagyok képes nyilvánitani. (Elénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) Mert azon társadalmi mozgalmak, melyek a román állam területén a mi államunk lakossága között szított mozgalmak támogatására megindultak, nem csupán egyes ifjusági tüntetések, nem csupán a romániai sajtóban való czikkezésekben és nem csupán oly jelenségekben nyilvánultak, a melyek eltürését minden kormány az alkotmánynyal és szabadsággal indokolni tudna, de ujabban egyletek keletkeztek Romániában névszerint egy igen elterjedt, és befolyásos egyének vezetése alatt álló egylet, a mely ezen czimet viseli: «Ligue pour l'unitée d'instruction des Romains», mely egyenes és bevallott czélul tüzte ki, hogy az ugynevezett elnyomatás alatt szenvedő románoknak, tudniillik a mieink, a mi románajku polgártársaink sérelmét felkarolja, minálunk létező szentesitett törvények ellen izgasson, a mi mindenesetre illetéktelen beavatkozás egy más állam belügyeibe, sőt hogy Európaszerte minket bevádoljon és ellenünk propagandát csináljon; oly egylet tehát, melynek nyiltan bevallott czélja az, hogy egy szomszéd állam területén az azon államban fennálló érvényes törvények ellen való izgatást terjeszsze és annak az államnak polgárait ily módon ezen törvények ellen fellázitsa. (Igaz! Ugy van! a bal és szélső baloldalon.) A midőn pedig azt látom, hogy ezen egylet nem csupán akadálytalanul végzi és folytatja müködését, hanem hogy ünnepélyes alkalommal ezen egyletnek küldöttsége Románia királya által is fogadtatott, hozzája beszédet intézhetett és kegyes választ nyert az ő ajkáról, akkor kénytelen vagyok azt mondani, hogy a hivatalos Románia sem teljesiti e tekintetben a barátságos és békében élő államok közt mindig szem előtt tartandó kötelezettségeket (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.), legalább nem azzal a lelkiismeretességgel és pontossággal, a melylyel például a Romániánál sokkal hatalmasabb Olaszország az ott is létező irredentizmussal szemben, az egymást felváltó kormányok mindenike alatt a mi monarkhiánkkal szemben internaczionális kötelezettségeinek eleget tett. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.)

És végül, t. ház, a helyzet egészének kirajzolásához és összes vonásainak felderitéséhez nem elég az, hogy először az izgalom a mi határainkon belül nagyobb mértékben foly, mint régóta és rendszeresebben és vakmerőbben, — (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) nem elég az, hogy a szomszéd román államban ezen izgalomnak támogatása társadalmi téren, de a kormánynak elnézése mellett rendszeresen bevett czél gyanánt üzetik, de hozzájárul még az az ismert tény is, hogy mindezek a tényezők, ugy azok, a melyek Magyarország területén a román nemzetiségi izgatás vezetőiként szerepelnek, mint azok a tényezők, a melyek őket a román királyság területén támogaják, rendszeres akcziót folytatnak abban az irányban, hogy az európai sajtóban (Igaz! Ugy van! jobbfelől.), európai nemzetközi gyüléseken, szóval minden alkalmaknál, a hol lehetséges, Magyarországot bevádolják, Magyarország intézményei és törvényei, Magyarország alkotmányos kormányzata, a magyar nemzet hagyományos politikájának szükségképi és maradandó alapelvei ellen az európai közvéleményt felizgassák, Magyarországot gyülöletessé tenni, az előbb emlitett izgalmaknak az európai közvélemény erkölcsi támogatását megszerezni iparkodjanak. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.)

Ez t. képviselőház, az a helyzet, a melylyel szemben állunk és a mely az én felfogásom szerint kell, hogy magára hivja ugy a kormánynak, mint a törvényhozásnak figyelmét.

Ezzel a helyzettel szemben t. ház, mi a teendő? Az első teendő az, a mire nézve az igazságügyi miniszter ur a mai napon adta meg a választ; válasza szavakban, elvileg kielégitő; a kérdés csak az, hogy az a tényekben és eredményben szint olyan preczize és határozott kifejezést fog-e nyerni mint szavakban, (Igaz! Ugy van! balfelől.) tudniillik az, hogy kérlelve, mint ő mondá és én is elismerem az idegességet és azt, hogy kicsi dolgokból mesterségesen nagyokat csináljunk ott, a hol annak jelei mutatkoznak, hogy az izgatás veszélyes jelleget ölt, a törvénynek szigorát kérlelhetlenül alkalmazza. Nagyon helytelennek is tartanám ezzel szemben azt a theoriát, mely a törvény alkalmazásának utját akarja állni azzal a gondolattal, hogy ne csináljunk martirokat. Ez ebben az esetben egy teljesen elhibázott politika volna; egy oly politika, melylyel kötelességünket szegnők első sorban román ajku polgártársaink azon igen nagy többsége ellen, melyet én az alkotmányhoz és a hazához hü, jóhiszemü állampolgároknak tartok, de a kiknek lelkületében és öntudatában megzavarnók a törvényesség határa iránti tiszta tudatot, kikben azután mi magunk elnézésünk által élesztenők azt a hitet, hogy azok az izgatások, melyek az ország alaptörvénye, sőt egysége ellen irányulnak, a törvényben megengedett, az alkotmányosság keretén belül mozgó, talán erkölcsileg is megdicsérendő tényeket képeznek. (Igaz! Ugy van! balfelől.)

De én azt tartom, t. ház, hogy kormányunknak feladata az is, hogy a törvény által a külügyek vezetésére biztositott befolyását felhasználja. (Igaz! Ugy van! balfelől) és érvényesitse oly irányban (Helyeslés balfelől), hogy a szomszéd román állam hivatalos tényezőitől az internaczionális kötelességeknek, melyekre előbb rámutattam (Helyeslés balfelől), szabatos és kifogástalan teljesitését követelje (Helyeslés balfelől); mert teljesen igaz az érdekközösségnek theoriája köztünk és Románia közt, minden mélyebben gondolkozó államférfiunak és politikusnak szemei előtt. De az engedékenység, a gyengeségnek minden szimptomája e téren épen délkeleti szomszédainkkal szemben, kikben az uj államoknak némileg tulfejlődött önérzete lakik, arra a tudatra vezetne, mint hogyha az érdekszolidaritás és az egymással való jó viszonynak fentartására nagyobb mértékben volnánk rászorulva mi, mint a mily mértékben rá vannak szorulva ők. (Ugy van! balfelől.) Már pedig tudhatja, t. képviselőház, a ki csak számadatokkal tud foglalkozni, hogy ennek épen megforditottja, épen ellenkezője áll. (Ugy van! balfelől.) Itt is, t. képviselőház, nem szabad az erőt ürügyül felhasználni arra, hogy az eljárás gyenge és tulengedékeny legyen. (Helyeslés balfelől.)

Azonfelül felfogásom szerint mulhatlan kötelessége a mi kormányunknak, hogy ugy külügyi képviseletünknek összes orgánumait, a mennyiben ezeknek erre alkalom nyilik, mint sajtóirodáját is és minden rendelkezésére álló eszközt felhasználjon abban az irányban, hogy az európai közvélemény előtt, hogy az európai sajtónak nevezetesebb és nyomósabb organumaiban a Magyarországnak diskreditálására irányuló akczió hatályos ellensulyozást találjon. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) Erre a mi kormányunknak, mint minden kormánynak teljesen megvannak a maga organumai, megvan a maga lehetősége. Csak fel kell használni tudni azokat abban az irányban, a melyben kell. (Igaz! Ugy van! balfelől.) Nem kell a külföldi sajtóra gyakorolt befolyását és beleszólhatását és azokat a csatornákat, a melyeken át az európai sajtóval érintkezik a kormány, arra felhasználni, hogy az európai sajtóban önmagát megdicsértesse, a magyar ellenzéket diskreditálja (Zajos felkiáltások: Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) és azután ezeket az innen sugalmazott, idegen ujságokban megjelent czikkeket hazai officziozusai által idéztesse, mint a külföldnek hangjait (Élénk helyeslés és derültség a bal- és szélső baloldalon.), szóval: nem pártczéljainak előmozditására, hanem az ország megvédésének czéljaira kell felhasználnia azokat az eszközöket, a melyek az európai közvélemény organumaira befolyást gyakorolhatnak. (Élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélső baloldalon.)

En, t. képviselőház, megvallom egészen nyiltan, hogy a mi csekély összeköttetésem nekem személyes ismeretségnek révén idegen országok közvéleményének organumaival van, nem tartom helyesnek felhasználni és nem is használom fel arra, hogy a magam pártpolitikájának csináljak reklámot, hogy a kormányt külföldön befeketitni igyekezzem. Én ugy tartom, hogy az a kérdés, jó-e nekünk valamely kormány, vagy sem, oly kérdés, melyet itt magunk között kell elintéznünk. (Élénk helyeslés balfelől.) A külföld előtt óhajtom, hogy a magyar kormány, mint a magyar nemzet képviselője kifelé, tisztelt állást foglaljon el. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

De azt hiszem, hogy a kormánynak, a melynek kezében a külföld közvéleményére való hatásnak sokkal több eszköze van, mint az egyes ellenzéki politikusnak, kétszeres kötelessége hasonló eljárást követni, és nem egyéni panaszképen mondom, mert egyénileg valóban nem törődöm azzal, de nem az ellenzéket, mely a nemzet erkölcsi kapitálisának egy része, kell kisebbiteni, hanem arra kell használni ezeket az eszközöket, hogy ott, a hol az egész nemzet, az egész ország érdekeiről van szó, a melynek megvédésében mindnyájunknak szolidárisoknak kell lennünk, hogy ott gondoskodjunk a felvilágositásról. (Élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélső baloldalon.)

De mindezek mellett és mindezek fölött, mert ezt tartom én a dolog lényegének, ezen bajnak a nemzetiségi izgatásokban nyilvánuló bajnak legjobb orvosszerét képezi a jó, a törvényes, a részrehajlatlan, a minden tekintetben kifogástalan kormányzás az államélet minden ágában. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) Ezzel nem árulok el valami titkos arkanumot nem mondok valami hallatlan dolgot. Én nagyon jól tudom, hogy azokat a férfiakat, a kik román memorandumokkal járnak Bécsbe, a kik egész gondolkozásukban, egész érzelmeikben nem a magyar állami koncepczió talaján állanak, a kik annak szétbontására lehet, hogy a saját konczepcziójuk szerinti ujból való teljesitésére, de a mi históriailag fejlődött és szivünkhöz hozzánőtt egységes magyar állam, egységes magyar nemzet szétbontására törekszenek: hogy ezeket, az elemeket semmiféle jó kormányzás által kapaczitálni, meggyőzni, jobb utra vezetni nem lehet. (Élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélső baloldalon.) Ezekkel szemben két dolog van, a mikor a törvény korlátait tullépik, a törvény szigorát velük éreztetni, más különben pedig nem magyar ajku polgártársaink zömét az ő csábitgatásaiktól lehetőleg megóvni. És épen erre a czélra, hogy t. i. ezek az izgatások a magyar államban fogékony talajra ne találjanak, erre a czélra képezi a leghatékonyabb eszközt a jó, helyes, a polgárok jólétét előmozditó, a polgárok jogait biztositó, elismerő és érvényesitő s mindenki iránt egyenlően jóakaratu, részrehajlatlan és igazságos kormányzás. (Ugy van! Ugy van! Elénk tetszés a szélső baloldalon.)

Én, t. ház, azt állitom, hogy a mi jogos panasza román vagy bármely nem magyar ajku polgártársunknak van, az semmi más, hanem egy és ugyanaz, a mi a Hortobágy vagy Hódmezővásárhely lakosaié; egy és ugyanaz, azzal, hogy a mi kormányzatunk nem részrehajlatlan és nem egyenlő mértékkel mér azoknak, a kik a hatalom szekerét tolják, és azoknak, a kik a hatalom szekerét tolni nem akarják. (Zajos tetszés és helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

És ezért történik azután az is, t. ház, hogy midőn Ugron Gábor t. barátom a kormány egyik tagjától azt kérdezi, hogy van-e tudomása bizonyos izgalmakról, és van-e tudomása arról, hogy a Bécsben beadott memorandumot terjesztik, azt mondja erre, hogy van tudomása róla, mert három nap előtt borítékban megkapta, egyébként pedig nincs tudomása, noha hetek óta terjesztik azokat.

Hát t. ház, nem az igazságügyi kormány közegei azok, melyeket e tekintetben vád érhet, hanem más kormányzati ágnak közegei. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) De még sem fogadhatom el azt a mentséget, melyet az igazságügyi miniszter ugy hangoztatott, hogy ha az első foku törvényhatósági tisztviselők nem teljesitik abbeli kötelezettségeiket, hogy ilyen jelenségekről jelentést tegyenek, ezért a kormányt nem lehet felelőssé tenni. Elfogadnám e mentséget, ha egyes elszigetelt ilyen mulasztásokról volna szó.

De t. ház! azok a tömeges mulasztások gyökerüket magában a divó kormányzati rendszerben találják. (Ugy van! bal- és szélső baloldalon).

T. képviselőtársaim a tuloldalon, tegyék kezüket a szivükre és legyenek szivesek nekem őszintén megmondani, hogy ha p. o. valamely erdélyrészi megyében egy vagy két mandátum üresedésbe jutott volna és az ellenzék ott jelöltek felállitására nézve lépéseket tenne, nem volna-e még ugyanazon a napon távirati jelentés a belügyminiszteriumban a főispántól, a helybeli szolgabiró, sőt minden községi jegyző részéről? (Zajos helyeslés és taps a bal- és szélső baloldalon.)

Tehát, t. ház, hogy ugyanazok a közegek, a melyek akkor, midőn a többségben levő párt érdekein valami csorba készül ejtetni, midőn azt valamely parcziális választás apró veszedelme fenyegeti, versenyt futnak a buzgalomban, hogy a kormányt tudósitsák, hogy, mondom, ugyanezek a közegek ilyen jelenségekkel szemben, melyek a magyar államot támadják meg, heteken keresztül sem tájékozzák a kormányt, ugy, hogy be kell várni, mig a t. izgató urak maguk nyujtanak tájékozást. (Elénk helyeslés és tetszésnyilatkozatok. Ugy van! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) Ez, t. ház, nem csak egyeseknek a hibája, hanem egy egész kormányzati rendszer hibája. (Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) A mely kormányzati rendszer ezt előidézi épen azért, mert a párturalom eszméjének szolgálatában áll és csak másodsorban a haza érdeke szolgálatában (Tetszés a bal- és szélső baloldalon) — a hivatalos ténykedések terén sem törvénytisztelő, ott sem részrehajlatlan és igazságos; és ez által a nem magyar ajkuak közt jogos elégedetlenséget terjeszt, mely — bár annak okai nem függnek össze a nemzetiségi kérdéssel — előkésziti a talajt a nemzetiségi izgatók számára.

Ezek, t. ház, azok a felfogások, melyeket én a nemzetiségi izgatások terén előforduló jelenségekkel szemben táplálok; de kivánatosnak és szükségesnek tartom, hogy az ország kormányának felfogására nézve tájékozást nyerjünk, mert tettekben ezek a felfogások eddig nem nyilvánultak (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon.), tehát legalább szavakban nyilvánuljanak, hogy tudja az ország, hogy mit várhat a kormánytól. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) Azért a következő interpellácziót vagyok bátor a miniszterelnök urhoz intezni, melyet a t. ház engedelmével fel fogok olvasni. (Felkiáltások a bal- és szélső baloldalon: Halljuk! Halljuk!) Olvassa:

Interpelláczió a miniszterelnök urhoz.

Van-e tudomása a kormánynak arról, hogy különösen románajku polgártársaink közt az utóbbi időben fokozott erővel foly az agitáczió a magyar állam egysége és intézményei ellen?

Van-e tudomása arról, hogy ez az agitáczió a szomszéd állam területén nem csupán a sajtó némely organuma és elszigetelt tüntetések által nyer támogatást, hanem ebből a czélból szervezett egyletnek rendszeres tevékenysége által is;

továbbá, hogy kiterjed arra is, hogy hazánk intézményeit és nemzetünk politikai törekvéseit az európai közvélemény előtt diskreditálni iparkodjék?

És ha van mindezekről tudomása, minő eljárást szándékozik az emlitett jelenségekkel szemben követni? (Élénk zajos helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

Gróf **Szapáry Gyula** miniszterelnök az interpellácziόra azonnal válaszol:

T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Tekintve azon körülményt, hogy a legközelebbi napokban érdemleges üléseket a ház — a beosztás szerint — tartani nem fog (Felkiáltások a baloldalon: Holnap! Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.), engedelmet kérek a t. háztól arra, hogy a hozzám intézett interpellácziόra most adhassam meg a választ. (Halljuk! Halljuk!)

Előlegesen is egy megjegyzést kivánok tenni. Nem vonom kétségbe azt, hogy az interpelláczió megtételének egyik indoka — és meglehet főindoka — az volt, hogy a nemzetiségi kérdés, az országban uralkodó nemzetiségi izgalom szóba hozassék itt a házban a szünetek előtt; de mégis nem zárkózhatom el azon benyomás elől, és méltóztassék megengedni, hogy ebben saját nézetemnek kifejezést adjak, hogy az interpelláczió megtételének egyik oka az is volt, hogy az interpelláló képviselő urnak az országgyülés elnapolása előtt alkalma legyen még egy szónoklati tüzijátékot elröppenteni. (Hosszan tartó, egyre megujuló nagy zaj. Felkiáltások a bal- és szélső baloldalon: Gyalázat! Eláll! Rendre! Menjük ki! A szélső baloldalról és balközépről számosan elhagyják helyüket. Elnök többször csenget. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Horváth Gyula: Utasitsa rendre! (Zajos felkiáltások a bal- és szélső baloldalon: Rendre! Rendre! Eláll! Halljuk az elnököt! Egy hang jobbfelől: Horváth Gyulát kell rendreutasitani. Hosszantartó nagy zaj. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Elnök (csenget): Méltóztassanak csendben lenni. (Halljuk! Halljuk!)

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök: T. ház! (Élénk felkiáltások a szélső baloldalon: Vonja vissza! Jobbfelől: Rendre! Nagy zaj.) Várni fogok, mig méltóztatik a szólásszabadság és a véleménynyilvánitás . . . . (Élénk helyeslés jobbfelől. Felkiáltások balfelől: Vonja vissza! Jobbfelől: Nincs mit! Folyton tartó nagy zaj.)

Jókai Mór: Ebben a házban nincs szólásszabadság! (Folyton tartó zaj. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök: T. ház! Méltóztassanak megengedni, hogy ezen inczidens után visszatérjek a kérdésre és megadjam a dolog érdemére a választ, melyet azt hiszem, a t. ház tőlem megvár. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Én részemről azokra, a miket az előttem szólott t. képviselő ur a memorandum tartalmára nézve mondott, azon kifejezések helytelenségére, melyek abban foglaltatnak, valamint arra, hogy azokkal szemben, a mik a memorandumban foglaltatnak s a memorandum beterjesztőivel, hogy ezen nézetekkel és ezen egyénekkel paktálni, megalkudni nem lehet, azt vagyok bátor megjegyezni, hogy az oly határozott nézet és felfogás, mely nem egyedül a képviselő ur felfogása és nem is uj eszme; az kell, hogy felfogása legyen a ház minden tagjának. (Nagy zaj balfelől.)

Linder György: Tehát még sem tüzijáték! (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök: Még egy fontos körülményt emlitett fel a képviselő ur, melyre első sorban akarok válaszolni, és ez az, hogy van-e tudomásom azokról, a mik nemcsak ebben az országban — ezekre visszatérek — hanem a mik ez ország határán kivül történnek? Ebben a képviselő ur, felfogásom szerint, helyesen disztingvált a hivatalos Románia, a román kormány és a romániai társadalmi mozgalmak közt; csak a konzekvencziára nem értek vele egyet, arra nézve tudniillik, hogy a román kormány kötelességének e tekintetben nem tett volna eleget; mert ellenkezőleg, a hozzám beérkezett jelentések alapján konstatálhatom, hogy a román kormány ezen mozgalmakkal szemben mindent megtett, a mit tennie kellett és a köztünk fennálló viszonynál fogva helyes is, hogy megtette; minden intézkedés megtörtént akár a sajtó utján, akár a gyülekezetekben nyilvánultak s azok ellen a román kormány teljes szigorral és teljes erélylyel lépett fel

De ne méltóztassanak megfeledkezni arról sem, hogy Romániában is van sajtótörvény, van egyesületi törvény, mely a kormány eljárását szabályozza. A román kormány azonban megtett mindent, a mit a a törvények alapján megtehetett, a mint ezt a beérkezett hivatalos jelentések alapján konstatálhatom. (Helyeslés a jobboldalon. Mozgás a szélső baloldalon.

Meg vagyok róla győződve, t. ház, hogy a román kormány épen ugy tudja, hogy az ő érdeke az, hogy velünk jó viszonyban maradjon. mint a hogy a mi érdekünk az, hogy Romániával a jó viszonyt fentartsuk és ép azért meg vagyok róla győződve és hiszem is, hogy a román kormány kerülni fog mindent, a mi üszköt dobhatna a jó viszonyba, mely közöttünk és Románia között fennáll, és a mint ez irányban eljárt eddig, ezentul is meg fog tenni ez irányban mindent. (Helyeslés a jobboldalon. Felkiáltások a szélső baloldalon: Bravó Stuwer! Zaj. Halljuk! Halljuk!)

T. képviselőház! A kormánynak programmja a nemzetiségi kérdésben ismeretes ezen házban is, ismeretes mindenki előtt, a ki ezen kérdésben a kormány müködését és a kormány nyilatkozatait figyelmére méltatja. 1890. márczius tizenhetedike volt az a nap, midőn épen jelen minőségemben először nyilatkoztam e házban. Akkor is kimondtam véleményemet a nemzetiségi kérdésben a kormány által követendő politikára nézve. De még tüzetesebben fejtegettem és foglalkoztam e kérdéssel akkor, midőn épen az előttem szólott t. képviselő urnak Temesmegyében való megjelenése után nekem alkalmam volt választóim előtt megjelenni és saját álláspontomat a nemzetiségekkel szemben követendő irányzatra nézve választóim előtt kifejtettem, akkor is, t. képviselőház, kifejezést adtam azon nézetemnek, és ezen nézethez hü maradt a kormány és fog is maradni, hogy a nemzetiségi kérdéssel szemben két feladat van, melyet a kormánynak és a törvényhozásnak teljesitenie kell: az egyik az (Zaj a szélső baloldalon. Halljuk!), hogy tegye meg az intézkedéseket arra, hogy ennek az országnak minden polgára itt jól érezze magát. (Derültség a szélső baloldalon és felkiáltások: Hogy elmehessenek memorandummal Bécsbe! Zaj. Halljuk! Halljuk!) Ezt pedig el lehet érni először jó közigazgatás, helyes igazságszolgáltatás s a közigazgatásnak helyes, méltányos és egészen pártatlan kezelése által. (Helyeslés jobbfelől. Zaj a szélső baloldalon.) Ezek azon eszközök, melyek alkalmazása az emlitett feladatok érdekében szükséges és a melyekkel a széthuzó elemeket velünk összeköthetjük.

Horváth Gyula: Jól van, nagyon jól van! (Nagy zaj.)

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök: Igen örülök, hogy Horváth Gyula képviselő ur is helyesli nézetemet. (Nagy zaj.)

Horváth Gyula: De nem a miniszterelnökét. (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!)

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök: Azt ugy is tudom, azt nem volt szükség mondani. (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!)

Egy másik eszköz a nemzetiségi kérdés megszüntetése, (Zaj! Halljuk! Halljuk!) a magyar nyelv terjesztése, és ezalatt nem a magyar nyelv erőszakos terjesztését értem, hanem e tekintetben elég tovább haladni azon az uton, a melyet 25 év óta a magyar törvényhozás és kormány követett. (Zaj a szélső baloldalon és felkiáltások: Ez nem tartozik ide! A tárgyhoz beszélni!)

Végre, t. ház, a harmadik eszköz, az általános müveltség terjesztése. Ez alatt nem értem a félmüveltséget, mert épen a müveltségben is a proletáriátus a legrosszabb elem (Derültség a bal- és szélső baloldalon.), hanem értem azt a müveltséget, melyet az állam saját nemzeti irányában fejleszt és terjeszt. S a midőn az állam azt teszi, mindenesetre elveszi a nemzetiségi kérdés élét és közelebb hozza a széthuzó nemzetiségi elemeket. (Helyeslés jobbfelől.)

Igen jól tudom én is azt, hogy ezen gyümölcsök megérésére sok idő kell, hogy ez biztosabb mód ugyan, de évtizedek kellenek, mig ennek gyümölcsei megérnek. Vannak azonban intézkedések, a melyekkel egyes esetekben hamarabb lehet eredményt elérni, s a melyeket azért egyes esetekben megtenni, alkalmazni kell. Ebben is a kormány álláspontja és az általam követett irány tiszta és világos. (Derültség a szélső baloldalon és felkiáltások: Nem tett semmit!)

Tudja a magyar kormány azt, hogy a törvény kimondja a magyar államnak egységét; tudja a kormány azt, hogy a törvény kimondja, hogy ezen országban osztatlanul egy nemzet van; tudja azt, hogy Magyarországnak, a magyar államnak nyelve a magyar; tudja azt, hogy a törvény intézkedik az iránt, (Mozgás balfelől. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) hogy mely intézetekben kell az állam nyelvét tanitani.

T. ház! Az állam egységének fentartása és a magyar állam törvényhozása által alkotott törvények megtartása minden honpolgárnak kötelessége, akár tetszik neki az, akár nem, ezeknek megtartására mindenki köteles és a kormánynak feladata arra ügyelni, hogy e határokat senki át ne lépje. (Helyeslés jobbfelől.)

T. ház! Az országban levő nemzetiségek közül többen azon utat követik, hogy a passzivitás terére lépnek, nem vesznek részt a törvényhozás müködésében, hanem a törvényhozás termén kivül duzzognak és nyugtalankodnak. En ezen eljárást, ezen elfoglalt álláspontot sem az ország, sem az illetők érdekében levőnek nem tartom, hanem azt tartom, hogyha vannak sérelmeik, azok orvoslásának itt a helye (Helyeslés.), itt hozzák elő azokat. En és mindenki ugy ismeri a magyar jellemet, hogy az nem önző és szükkeblü, sőt talán tulengedékeny, s azért meg vagyok arról győződve, hogyha a törvényhozás által e kivánalmak teljesithetők, azok meghallgatásra fognak találni itt és sokkal helyesebb volna a teljesités, a kielégités itt, mint a törvényhozói intézkedés megtörténte után duzzogni oda künn. (Helyeslés.)

De nézzük azt, vajjon azok a sérelmek és panaszok, melyeket ép a nemzetiségek a magyar kormányzat és törvényhozás ellen felhoznak, alaposak-e. Méltóztassanak csak megnézni épen a románok helyzetét nálunk és ezt összehasonlitani azon magyar honfitársaink helyzetével, a kik Romániában vannak. A kettő közt az összehasonlitást megtenni igen könnyü és akkor meglátjuk, kinek válik az előnyére. De menjünk tovább és nézzük, hogy pl. a francziáknak Németországban, vagy a németeknek Francziaországban több szabadságuk van-e, mint a nemzetiségeknek mi nálunk.

Ilyen körülmények között mindenesetre méltánylást igényel azon kérdés, vajon ezen panaszok indokoltak-e? Méltóztassanak csak megnézni a népoktatásról, a nemzetiségekről szóló törvényt (Zaj és nyugtalanság a bal- és szélső baloldalon.), a községi törvényt, a sajtószabadságra, a gyülekezési jogra nézve fennálló szabályokat és még a kereskedelmi törvényt is. Ezek annyi szabadságot és annyi jogot adnak egyeseknek, testületeknek, társulatoknak és igy a nemzetiségeknek is, a mennyit más országok épen nem adnak meg. (Igaz! Ugy van!)

De t. képviselőház, a ki hallja ezen felszólalásomat, azt mondhatná, hogy a nemzetiségi kérdéssel mily összefüggésben van a kereskedelmi törvény? (Halljuk! Halljuk!) A ki nem ismeri Magyarországnak viszonyait, csodálkozni is fog a felett, hogy miképen lehet a kereskedelmi törvény összeköttetésben a nemzetiségi kérdéssel? (Halljuk! Halljuk!) Ám de épen a kereskedelmi törvény egyes intézkedései állanak összefüggésben azon üzelmekkel, a melyek a nemzetiségi kérdésben tapasztalhatók. (Ugy van! jobbfelől.) Ott, a hol részvénytársulatok alakitására, pénzintézetek létesitésére a politikai hatóságnak semmi befolyások nincsen: a fennálló alapszabályok keretén belül és azoknak minden megsértése nélkül lehet államellenes üzelmeket folytatni és részint a pénzt, részint a befolyást az ilyen izgatásokra felhasználni. (Igaz! Ugy van! Felkiáltások balfelől: Elég baj!) Arról tehát nem lehet szó, hogy a nemzetiségeknek van-e joguk panaszkodni, hanem fel lehet vetni azon kérdést, hogy helyes volt-e a törvényhozás részéről ezen intézkedéseket megalkotni? (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.), és egyeseknek kezébe adni azon hatalmat, a melyet azután épen azon állam, azon nemzet, azon törvényhozás ellen használnak fel, a mely nekik azt megadta? (Élénk helyeslés.)

Azt méltóztatik kérdezni, hogy van-e tudomása a kormánynak azon üzelmekről, melyek a nemzetiségi kérdésben tapasztalhatók? Igenis van a kormánynak, még pedig nemcsak magán, de hivatalos uton is szerzett tudomása, csakhogy igen természetes, hogy az erről való hivatalos jelentéseket nem szokás dobra ütni . . .

Polónyi Géza: Hát az igazságügyminiszter nagy dob? (Nagy derültség.)

Szapáry Gyula gr.: miniszterelnök: (Folytonos derültség a szélső baloldalon). Engedelmet kérek, de ezen semmi nevetni való sincs, mert a dolog természetében fekszik, hogy a szolgabiráknak, a közigazgatási és törvényhatósági közegeknek jelentései első sorban nem az igazságügyminiszterhez, hanem a belügyminiszterhez érkeznek és ha ezek alapján ugy a belminiszter, mint az igazságügyminiszter bizonyos intézkedéseket tesz, azokról ne méltóztassék előre itélni, a mikor még azokról nincs tudomásuk, hanem csak akkor, a mikor azoknak eredményeit fogják látni. (Élénk helyeslés jobbfelől.

Horváth Gyula: Talán nem beszélnek együtt? (Derültség balfelől.)

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök: Azt méltóztatnak kérdezni, hogy mit szándékozom e részben tenni? (Felkiáltások a szélső baloldalon: Semmit! Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Először is azt, hogy ugy az adminisztráczióban, mint a törvényhozás termében megtartom azt a nyugalmat, a mely mindenekelőtt szükséges. (Élénk helyeslés jobbfelől. Mozgás és zaj balfelől.)

Kemény Pál: És nem sértegetni mást. (Mozgás jobbról.)

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök: Megtartom pedig azért, mert a szenvedély és izgalom a legrosszabb tanácsadó az ily kérdésekben. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Justh Gyula: Kár volt provokálni! (Halljuk! Halljuk!)

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök: A magam részéről óva intem azokat, a kik a magyar állameszme barátai és a kik — saját felfogásuk szerint — a magyar állameszmének érdekében elragadtatják magukat oly erőszakoskodásra, a melyek nem használnak azon ügynek, a melynek szolgálatot akarnak tenni. (Élénk helyeslés jobbfelől. Zaj és ellenmondások balfelől.)

Nyiltan kimondom, hogy e részben kötelességemnek tartok megtenni minden óvóintézkedést előzetesen is, de utólagosan is, minden erőszakoskodás ellen, bárhonnan jöjjön is az. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Tisztában vagyok és kell, hogy mindenki tisztában legyen az iránt, hogy mi a szándéka a kormánynak? (Halljuk! Halljuk!) Az általam már jelzett határt a kormány nem fogja átlépni engedni (Helyeslés jobbfelől.) és ha azt valaki átlépné, meg fogja érezni, hogy a kormány tudja, mi a kötelessége. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Huszonöt év elégséges idő volt arra, hogy a fennálló törvények alapján tétessenek meg az intézkedések, a melyek szükségesek, hogy az ország polgárai közt a nyugalom föntartassék. Remélem és hinni akarom, hogy ez intézkedések és eszközök elégségesek lesznek ezentul is. (Helyeslés jobbfelől.)

Horváth Gyula: Csak az emberek nem! (Mozgás jobbfelől.)

Szapáry Gyula miniszterelnök: Azon esetre, ha ezek elégtelennek bizonyulnának, a kormány akkor sem fog késni a törvényhozást felkérni, hogy tegye meg erre a szükséges intézkedéseket (Tetszés jobbfelől.), megvagyok győződve, hogy ezeket a törvényhozás megtagadni nem fogja. (Helyeslés.) Akkor aztán tulajdonitsák maguknak, a kik nyert szabadságukkal visszaélve, ugy használták azt fel, hogy a törvényhozás azon kényszerhelyzetbe jött, hogy azok orvoslását intézkedni szükségesnek látta. (Élénk helyeslés.)

Az ezen irányban teendő adminisztrativ intézkedéseknek nem az a feladata, hogy a nemzetiségek közt a népet válaszsza ki és azok ellen, a kik fel vannak bujtogatva tétessenek meg a törvényes lépések, hanem azon izgatók ellen, a kik ezen izgalomra okot szolgáltatnak, kell megtenni a szükséges szigoru intézkedéseket. (Általános, élénk helyeslés.)

Mulasztással vádolják a kormányt, mert eddig nem látják müködésének eredményét, mondván, hogy mennyi idő óta folynak ezek a mozgalmak és még sem történt semmiféle intézkedés. (Halljuk! Halljuk!) Bátor vagyok erre nézve megjegyezni, hogy nem sok ideje annak, hogy ezek a mozgalmak abban az irányban és mérvben indultak meg, a mint az most észlelhető. Csak néhány hete, hogy a küldöttség Bécsben járt e memorandum átnyujtása végett (Mozgás.), de vannak ezenkivül más események, melyek közelebbi időre esnek. (Halljuk! Halljuk!) Igy juliusban volt a laczfalvai gyülés, mely a közigazgatási hatóságok közbelépése folytán nem engedtetett meg. Részint a gyülés egybehivása előtt, részint pedig azóta a hozzám beadott felebbezésekben oly nyilatkozatok történtek, melyek a magyar államot annyira sértik, hogy azokat megtorlatlanul hagyni nem lehet. (Általános élénk helyeslés.) Ha tehát ez ügyben julius 6 dikától máig intézkedés nem történt, ezért a kormányt mulasztással vádolni még nem lehet. (Élénk helyeslés.) Azon irányt, melyet fentebb jeleztem, követi a kormány s követni fogja ezután is; de ne méltóztassanak kivánni, hogy minden egyes kérdésben megjelölje azon intézkedéseket, melyeket tenni szándékozik, mert nem volna jó, ha ezzel alkalmat szolgáltatna az illetőknek arra, hogy azokat kijátszhassák. (Általános élénk helyeslés.)

Ily irányban szándékozik a kormány továbbra is eljárni, kérem a t. házat, hogy válaszomat tudomásul venni méltóztassék. (Hosszantartó zajos helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

Apponyi Albert gróf a következő megjegyzéseket teszi:

Abban a helyzetben vagyok, hogy igen röviden nyilatkozhatom a t. miniszterelnök ur imént hallott válaszára. (Halljuk! Halljuk!) Az elvek, az irányzatok, melyeknek a t. miniszterelnök ur kifejezést adott, az én felfogásom szerint is helyesek és többnyire nem is térnek el azoktól, a melyeknek én voltam bátor kifejezést adni. (Halljuk! Halljuk!)

De az még mindig megmagyarázhatlan kérdés, hogyha a t. miniszterelnök ur azokról az izgatásokról, a melyeknek egyrésze az igazságügyi kormányzat tevékenységét provokálja, kellő időben tudomással birt, miért jutott az oly későn tudomására a t. igazságügyi miniszter urnak? (Ugy van! a baloldalon.)

Horváth Gyula: Nem beszélnek egymással. (Derültség.)

Apponyi Albert gróf: Vagy a t. miniszterelnök ur késedelmeskedett abban, hogy igazságügyi kollegáját értesitse; vagy pedig áll az, a mit a t. belügyminiszter ur organumainak ily nagy állami érdekben tanusitott késedelmességéről mondottam. (Ugy van! bal felől.) Van még a t. miniszterelnök ur beszédének egy pontja, a melyre nézve talán némi felvilágositás volna szükséges. Ha jól értettem azon szavait, a melyekre czélzok, azt méltóztatott mondani, hogy a kormány a kezébe adott hatalommal élni fog. En ezt tökéletesen kielégitőnek tartom, de nem a nyilatkozatot, mert mi tetteket várunk a kormánytól, hanem ezt a hatalmat, a melyet a törvény ad a kormánynak a kezébe, hogy bármely izgatással szemben eljárhasson. Ehhez azonban a t. miniszterelnök ur hozzátette, hogy a mennyiben ez a hatalom nem volna elégséges, akkor a törvényhozáshoz fog fordulni a hatalom nagyobb mérvének megadása végett. Szerintem a t. miniszterelnök urnak ezen szavai némi magyarázatot igényelnek, mert azok, igy általánosan odavetve, bizonytalanok és oly nyugtalanságot alkalmasak előidézni, a melynek benyomása alatt ezen ülést és valószinüleg az egész közönséget, mert ezentul érdemleges ülést keveset fogunk tartani, hagyni nem szeretném. (Helyeslés balfelől.)

Különben zárószavam csak egy van. (Halljuk! Halljuk! En előadtam felfogásomat azokról a veszélyekről, a melyekkel szemben, gondolom, szolidárisaknak kell, hogy magunkat érezzük. (Ugy van! balfelől.) Kifejtettem bizonyos álláspontokat, melyeket a miniszterelnök ur is általánosságban helyeseknek találta. (Halljuk! Halljuk!) A t. miniszterelnök ur azután feláll és kifejt a maga részéről olyan elvi álláspontokat, melyeket én is helyeseknek tartok, mindig fentartva magamnak a jogot, hogy a kormány feletti itéletet nem csupán a kijelölt álláspontok helyessége, hanem azoknak tényekben való nyilvánulasa után mondhassam el. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) De a nyilatkozatoknak lényegét, melyeket a t. miniszterelnök urtól most hallottunk, elvileg korrekteknek tartom. Eddig egy nyomon haladtunk. De van köztünk mégis egy különbség. (Halljuk! Halljuk!) A t. miniszterelnök ur az ő általa is helyeselt elvi irányzatoknak általam való előterjesztését gunyosan tüzijátéknak nevezte. En azonban a magam részéről örülök annak, hogy a t. miniszterelnök ur részéről helyes irányelveket hallottam. (Helyeslés balfelől.) Ez köztünk a különbség. (Élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélső baloldalon.)

Ezen értelemben tudomásul veszem a miniszterelnök ur válaszát. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps a bal- és szélső baloldalon.)

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök felszólalásával zárul be a vita.

Csak egy rövid nyilatkozatot kivánok — ugymond — tenni azon kérdésre, a melyet a t. képviselő ur hozzám intézett és a melyben azt kérdi, hogy mit értek azon törvényhozási intézkedések alatt, a melyek esetleg szükségesek lesznek? (Halljuk! Halljuk!) Ne méltóztassanak tett nyilatkozatomból azt következtetni, mintha a kormánynak szándéka volna ágyúk mozgósitását javasolni a verebek ellen (Helyeslés a jobboldalon.), mert kijelentésem alatt nem értettem mást, mint azt, (Halljuk! Halljuk!) hogy egy részről szükséges lesz a közigazgatást reformálni, a mi, hogy programmot képezi, ez általában tudva van. (Helyeslés jobbról.) Másrészt pedig esetleg módositani kellene az általam emlitett törvényeket, melyeknek elégtelen voltára voltam bátor rámutatni. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.) Ez az, t. ház, a mit tett nyilatkozatom alatt érteni kivántam. (Élénk éljenzés a jobboldalon.)

Elnök: T. ház! Méltóztatnak tudomásul venni a miniszterelnök ur válaszát: igen vagy nem? (Zaj és felkiáltások: Igen! Nem!) Kérem azokat, kik tudomásul veszik, méltóztassanak felállani (Megtörténik.) A ház többsége tudomásul veszi a választ.

Az ülés végződik délután 3 óra 15 perczkor.

VIDÉK.

* **Aradváros** tegnapi (távirataink közt emlitett) közgyülésének végén nagy lelkesedéssel egyhangulag elhatározták, hogy a Kölcsey-egylet által alapitott *országos szabadságharczi ereklye-muzeumnak* átengedi a város tulajdonában levő összes emléktárgyakat, ereklyéket, valamint a vértanu-szobor talapzatára a leleplezés alkalmával az ország minden vidékéről küldött körülbelül 300 koszoru szalagjait. Mülek Lajos azt az inditványt tette a közgyülés folyamán, hogy a város ezenkivül még 1000 frtot adományozzon e czélra. Ez inditványt a legközelebbi közgyülés tárgysorozatába vették fel. *Lévay* Henrik főrendiházi tag a muzeum védnöke táviratilag értesitette a bizottságot, hogy ezer frtot adományoz az ereklyemuzeumnak. Ugyanerre a czélra több városi képviselő is száz-száz forintot adományozott.

* **Pestmegye** közigazgatási bizottsága ma délelőtt ülést tartott, *Beniczky* Ferencz főispán elnöklete alatt. A közigazgatási bizottságnak a belügyminiszterium ügykörét érintő féléves jelentését *Ilkey* Sándor főjegyző terjesztette elő. E szerint a bizottság tagjai sorában változás nem történt. A földmivelésügyi miniszterium ügykörét érintő féléves jelentés kiemeli, hogy általában jó középtermés várható; a repcze gyengén sikerült, a takarmányfélék középtermést adtak; gyümölcs kevés termett; a szőlők a filoxerától mentes vidékeken a tavaly fellépett penészgomba miatt nem nyujtanak jó szüretre kilátást. A tavaszszal a hernyók és rovarok irtását kielégitőleg teljesitették. A gazdasági állatok egészségi állapota javult. A nagyobbára kisebb jelentőségü ügyek elintézése után a közigazgatási bizottság jelenlevő tagjai üdvözlő táviratot küldtek *Szapáry* István gróf volt főispánhoz, mint a ki a mai napon nagyapai örömökben részesült, a mennyiben fia: ifj. Szapáry István gróf neje egészséges fiu-ikreknek adott életet.

* **Nagyvárad,** julius 14. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága folyó hó 14-én tartott közgyülésében a posta- és távirdaigazgatóság ügyében a következő határozatot hozta: A város közönsége feltétlenül hozzájárul a miniszteri kiküldött véleménye értelmében a posta- és távirdaigazgatóság helyiségeinek bérlet utján való biztositásához és pedig a bérösszeg 50%-a erejéig, 950 frtig, de ezzel kapcsolatban azon óhaját fejezi ki, hogy a kormány a posta- és távirdaigazgatóságnak Nagyváradon leendő állandósitása esetén, ennek elhelyezésére alkalmas palotát épittet, mely esetben a város közönsége a megszavazott bérösszegnek (950 frtnak) megfelelő tőkével szintén hozzá fog járulni a palota létesitéséhez. Ebben az értelemben teszik meg felterjesztésüket a miniszteriumhoz.

* **Ujpest** községéből küldöttség tisztelgett *Földváry* Mihály alispánnál s arra kérte őt, hogy a község ügyeiben évek óta tapasztalható visszásságokat valamiképen szüntesse meg erélyes beavatkozás utján. Az alispán megigérte, hogy szigoru vizsgálatot fog inditani minden irányban s annak eredményéhez képest fog intézkedni.

UJDONSÁGOK.

— julius 14.

— *Személyi hirek.* *Albrecht* főherczeg tegnap éjjel Badenből Bécsbe érkezett. — A *madridi* herczegné tegnap nővére, a *toskánai* nagyherczegnő látogatására Münchenből Lindauba érkezett. — *Kálnoky* gróf külügyminiszter ma Morvaországból Bécsbe érkezett. — *Szögyény-Marich* miniszter ma reggel Budapestre jött. — *Lobkovitz* Rudolf herczeg hadtestparancsnok Budapestről Bécsbe utazott. — *Bruck* báró római nagykövet ma székhelyéről Bécsbe érkezett. — *Fugini* Salvatore budapesti olasz főkonzul Budapestről Bécsbe utazott. — *Herman* Ottó két napig Kolozsváron időzött. A kitünő tudósnál az Erdélyrészi Kárpát-egyesület küldöttségileg tisztelgett.

— **Auersperg Aglája herczegnő esküvője** Kinsky Ferdinánd gróffal ma történt meg Prágában, honnan azt táviratozzák, hogy a csehek fővárosában időző arisztokráczia minden tagja jelen volt a fényes esküvőn, melyen az egyházi szertartást Mayer udvari plébános végezte. Az esküvő után a fiatal pár a jó barátok és ösmerősök üdvözlését fogadta. Az első, a ki gratulált, Schönborn bibornok volt.

— *A Kossuth-album.* Az országgyülési függetlenségi és 48-as párt tagjainak az albuma, a melyet a párt küldöttsége Kossuthnak kilenczvenedik születésnapja alkalmából fog átnyujtani, már elkészült. A remek album fehér chagrin-bőrből készült s gyönyörü emaillirozott diszitéssel van ellátva. A diszités az ötvösmüvészet remeke. Az album első részének bal felső sarkában az 1848—9-iki szabadságharcz van emaillirozott képben ábrázolva. A bal alsó sarokban Kossuth alakja látható, a mint a néphez beszél. A jobb felső sarokban levő kép Kossuth parlamenti müködését, a jobb alsó sarokban lévő kép pedig Budavár bevételét ábrázolja. Az első lap közepén Kossuth monogrammja látható, mig a hátsó lapon az ország emaillirozott czimere van elhelyezve. A párt tagjai az albumba most irják be sajátkezü aláirásaikat.

— **Templomszentelés Leányfaluban.** Leányfalu, mint nekünk irják, a legközelebbi napokban szép ünnepségnek néz elibe. Az ottani nyaralok közönsége két év lefolyása alatt oly templomot létesitett, mely azon a vidéken ritkitja párját. A nyaralóhely legszebb pontján, diófák és hársfák által szegélyezett parkban épitették fel a leányfalusiak román stilü katholikus templomukat. A templom egészen kész s belül is stilszerüen van kifestve. Az épitőbizottság elnöke, Sütteő Rudolf kuriai biró és Hummer Nándor jegyző, e napokban kérték fel a székesfehérvári püspököt, dr. Steiner Fülöpöt, mint a kinek egyházmegyéjéhez Leányfalu tartozik, hogy a templomot felszentelje. A megyés püspök levele már megérkezett; a főpásztor köszönetet mond a templom létesitőinek hitbuzgalmukért s a felszentelés napját julius hó 31-ére tüzte ki. Hivatalosan értesitette a bizottságot, hogy a szép templomot személyesen fogja felszentelni. A bizottság mindent megtesz, hogy főpásztorának lekötelező figyelmét meghálálja s a templom felszentelésének a napját ünnepé tegye.

— **Baross Gábor képviselőházi pohara.** Drexler, a képviselőház buffetjének tulajdonosa, megküldi a boldogult kereskedelemügyi miniszter özvegyének azt a poharat, melyből Baross Gábor, ha betért a buffetbe, rendesen inni szokott. Drexler ugyanis minden egyes miniszternek monogrammal ellátott, müvészi kivitelü serleget bocsát rendelkezésére, a melyet saját költségén készittet. T sza Lajos gróf a napokban utazik le Illavára és ez alkalommal elviszi az özvegynek szánt serleget.

— *Szerb parton megtámadott magyar hajó.* Nagyon különös esetről ad hirt belgrádi tudósitónk egy távirata. Egy magyar gőzhajó kapitányát szerb suhanczok arra kényszeritették, hogy a hajó fegyveres őrségével közéjök lövessen. A magyar államvasutak négyes számu gőzösével történt ez a rendkivüli eset. Ez a hajó rendszerint Belgrád és Orsova közt közlekedik s egyik megállóhelye utközben a szerb parton levő Dubrovicza. Tegnap az történt, hogy mikor a hajó a parthoz közeledett, szerb suhanczok valóságos kőzáporral fogadták. A kapitány, nem tudva mire vélni a dolgot, fegyverbe hivta a hajó őrségét s a garázdálkodók közé lövetett. A lövésekre a szerb suhanczok elfutottak. Nem sérült meg közülök senki. A belgrádi lapok szörnyen fel vannak háborodva az eset miatt.

— **Öngyilkos angol ezredes.** Triesztből táviratozzák, hogy a *Venus* nevü Lloyd hajóról sir Buchanan angol ezredes, a ki Cziprusból Alexandriába utazott, Port-Said mellett a tengerbe ugrott s a vizbe fult. Hogy mi vitte az öngyilkosságra, azt nem tudják.

— **Az ó-becsei családi drámához** ottani levelezőnk e hó 14-éről következőket irja: Daczára a kinyomozott terhelő körülményeknek és ellentmondó zavart vallomásainak, Jovanovits György egy perczig sem volt letartóztatva s téves a lapoknak az a hire, hogy Popovits Aurél ujvidéki kir. ügyész Jovanovits letartóztatását kérte volna. A legterhelőbb Jovanovitsra nézve, hogy elhalt neje testén a bonczolás alkalmával a sziven keresztül merőlegesen haladó lőcsatornán kivül még többrendü frissen ejtett sebzést találtak s hogy Jovanovits ruhája véres volt és össze volt tépve, továbbá, hogy a cselédséget csakis a halál bekövetkezése után minden különös felindulás nélkül ezekkel a szavakkal hivta be a szobába: «Rosszul lett az asszony!» s végre, hogy daczára házassága rövid tartamának, rosszul bánt nejével s többször nemcsak tettleg bántalmazta, de megöléssel is fenyegette. A viruló szép fiatal asszony temetése kedden ment végbe. A szabadlábon levő Jovanovits természetesen a koporsó után haladt, a mi rendkivül felizgatta a népet, Annyi bizonyos, hogy az arra hivatott személyek a rejtélyes haláleset megtörténte, vagyis vasárnap éjfél óta egész hétfő estig semmit sem tettek a büncselekmény felderitésére; még helyszini szemlét sem tartottak. A bonczoló orvosok véleménye hallomás szerint nagyon terhelő s azt beszélik, hogy ezen az alapon mégis csak elrendelik Jovanovits ellen a vizsgálatot, s talán le is tartóztatják. Jovanovits, a ki nagyon gazdag ember, ugyszólván a társadalmon kivül élt, erőszakos, rabiátus és összeférhetetlen természete miatt.

— **Az Aetna kitörése** még mindig nagy veszélylyel fenyeget. Cataniából táviratozzák, hogy a tüzhányó három krátere folyvást erősen müködik. Ha az erupczió még tovább tart, kiszámithatatlan károk várhatók. Több község pusztulása kikerülhetetlen. Éjjelenkint nagyon erős földalatti moraj hallatszik. Ujabb kráterek nyiltak meg. Egy ujabb távirat szerint most 18 nyilt kráter van, melyek közül 9 müködik. A Nicolosi felé ömlő lávafolyam sebessége óránkint 47 méter. A Pedara felé ömlő lávafolyam lassan halad. A kár egyre nagyobbodik. A lakosság nyugtalansága nöttön-nő.

— **Vihar és felhőszakadás.** Pár nap előtt nagy vihar vonult át Győrmegyén. Délután öt óra tájban tört ki a szélvész, melylyel erős jégvihar járt. Emberélet is pusztult el. *Markota-Bödögén* ugyanis Fillár István gazdaember Illés nevü tizenhárom éves fiát a villám a mezőn agyonsujtotta. *Beő-Sárkányban* is nagy kárt tett a vihar. Kétszer ütött le a villám s felgyujtott egy házat. A kár négyezer forint. *Gyéresről* azt irja tudósitónk, hogy Erdélyben a havasokon e hó 12-én nagy felhőszakadás volt. A toroczkói járás *Oklos* nevü oláhajku községében irtózatos vihar dult. A község égnek nyuló sziklák közt fekszik a kishegyi patak két oldalán. A jámbor lakosok aznap még egy tenyérnyi fellegecskét sem láttak, midőn néhány percz alatt sötét, gomolygó felhő nehezedett szemfedőként a községet határoló sziklákra. Szörnyü dörgéssel kezdődött a vihar s nemsokára több mint harmincz épület tönkrement. A vihar évszázados fákat tépett ki. Sok állat is pusztult el. Hogy emberéletben esett-e kár, azt még nem tudják.

— **Meghiusult csalás.** Vakmerő módon akarták tegnap rászedni a bécsi bankok egy részét. A leszámitolótársaságnál egy elegáns öltözetü fiatal ember egy 23.000 font sterlingről szóló cheket mutatott be kifizetés végett, melyet állitólag az angol bank intézett a leszámitoló társaságra. Ott hagyta névjegyét, melyre ez van irva: «Cummingham Artur, a brit nagykövetség titkára.» A nagy összeg gyanut keltett a leszámitoló társaságnál, azért azt mondták neki, jöjjön másnap, akkor kiadják neki a pénzt. A társaság azonnal tudakozódott a fiatal ember felől s kiderült, hogy ily nevü ember nincs a nagykövetségnél. Mikor az ál-Cummingham ma megjelent a leszámitoló társaság helyiségében, titkos rendőr figyelte lépéseit. A hivatalnokok itt azt mondták neki, hogy valami tévedés forog fenn. Erre a fiatal ember kijelentette, hogy nem sürgősen kell neki a pénz, elég, ha elküldik a brit nagykövetséghez, neki pedig bizonyitványt adnak arról, hogy a cheket bemutatta. Erre gyorsan távozott. A detektiv nyomban követte. Az ismeretlen a ringen levő Bodegába ment, hol sikerült neki egy titkos ajtón át a detektiv szemei elől elillanni. Hátrahagyta azonban a tárczáját, a mely ugyanegy összegre szóló három egybehangzó cheket tartalmazott, melyek mindegyikéhez az angol nagykövetség levele volt mellékelve. A három cheke a hitelintézet, a Länderbank és a bankegyesület czimére volt kiállitva. Később kitünt, hogy a fiatal ember délelőtt már a hitelintézetnél járt, a hol a cheket szintén bemutatta. A Bodegában megtudták az emberektől, a kikkel érintkezett, azt is, hogy a Magyar koronához czimzett vendéglőben szállt meg. Ott Emil von Eweil, müncheni festő neve alatt iratta be magát az idegenek lajstromába, s elég szerényen élt. Délben visszatért a szállodába, honnan csakhamar eltávozott azzal, hogy délután három órakor vissza fog térni. Ez időtájt csakugyan vissza is tért egy ismeretlen fiatal emberrel, kifizette a számláját és elutazott a fél négy órakor induló vonattal, valószinüleg Budapestre. A pályaudvarban megjelent detektiv nem vette észre. A szédelgő elegánsul van öltözve s 30 évesnek látszik, középtermetü, vörösesbarna szakála van és amikor utóljára látták, Girardi-kalapot visel.

— **Időjárás a fővárosban.** Napközben meleg nyári idő volt, de e mellett folytonosan felhők kóvályogtak az égen s mindig esőtől lehetett tartani. Este kitisztult az ég, de a levegő meghüvösödött s éjjel hüvös van.

Rövid hirek. *Nagyváradon* a városi tanács határozatára kiutasitották a városból a szocziálista érzelmü idegen munkásokat. — *Darmstadtban* Reitz fogházfelügyelőt Härter váltóhamisitás miatt vizsgálati fogságban lévő fogoly zsebkésével agyonszurta. — *Larigóban*, mint Triesztből táviratozzák, a villám beütött egy házba s agyonsujtott négy 6—14 éves leánykát, a kik testvérek voltak. — *Nagyváradon* Rosemberg Samu tizenegy éves fiucska, a ki heti vásárok alkalmával vizet árult a piaczon, nyomtalanul eltünt. Azt hiszik, hogy vizmerités közben beesett a Körösbe és odaveszett. — *Bazin* vasuti állomáshoz közel a személyvonat elgázot egy vigyázatlan parasztasszonyt, a ki a gép előtt akart átjutni a vágányokon.

—

= **A rendőri sajtóiroda hirei.** *Widdermann* Antal 18 éves kovácslegényt ma délelőtt egy bérkocsi a köztemetői-utcn elgázolta, Widdermann a jobb lábát törte, azonkivül belső sérülést is szenvedett. — *Schiller* György mészáros bombatér 2. sz. a. üzletébe az éjjel eddig ismeretlen tettesek betörtek s onnen 12 frt készpénzt elloptak. — *Kili* Márton villamos vasuti munkás ma este tiz óra után a Baross-utcza 56. sz. ház előtt két villamos kocsi közé került és sulyosan megsérült. A Rókusba vitték.

= **Arczképek** olajfestmények, krétarajzok fénykép után, árjegyzék bérmentve. Neumann Ignácz festő, Budapest, váczi-körut 7.

A KOLERA.

Oroszországban a legkomolyabb jellegü zavargásokról érkeznek hirek a kolera által sujtott vidékekről:

Egy mai távirat Saratovból jelenti, hogy ama hir következtében, hogy az orvosok élve temettetik el a betegeket, a nép föllázadt, megrohanta a kolera-kórházat és megölt két hivatalnokot. A katonaság a zavargók közé lőtt. Három ember meghalt, négy megsebesült. A rend már helyre van állitva.

Az asztrakáni zavargásról is, mely e hó 3-ikán és 4-ikén folyt le, most részletes tudósitások érkeznek, melyek azt mutatják, hogy sokkal nagyobb méretüek voltak, mint azt az orosz hivatalos sajtó feltüntette. Egy asztrakáni lap a következő részleteket közli a zavargásokról: A zavargás a Szemikov-tér egy háza előtt kezdődött, a hol az orvos egy kolerabeteget akart kocsiba tenni. A nép pár pillanat alatt nagy tömeggé nőtt; sokan elkezdtek kiabálni: «*Megmérgeznek bennünket! Üssétek agyon az orvosokat!*» A tömeg megrohanta erre a kocsit és darabokra szedte és a vizbe dobta. Eközben a nép a város belseje felé vonult, a hol a rendőrséggel találkozott. Az uton minden tisztességesen öltözött embert orvosnak nézett és kövekkel hajigált meg. A kozákoknak nagy fáradsággal sikerült a zavargókat szétkergetni; a nép erre több csoportra szakadt. A jelszó az volt most, hogy a kolerát az orvosok okozzák s a zavargók azt ordították: «*Romboljátok le a kórházat!*» Délután két óra tájban azt lehetett volna hinni, hogy a zavargás el van nyomva, de már egy órával később a kórház előtt a zavargóknak nagy tömege verődött össze. Harmincz munkást, a ki barakképitéssel foglalkozott, szétkergettek. A tömeg ezután behatolt a kórházba és bántalmazta a kórházi személyzetet, a kolerabetegeket kihurczolták a szabadba, s ezeket vagy rokonaik szállitották el, vagy ott ágyazták számukra a szabadban. A vad tömeg legelső áldozata Szokolov orvos volt, a kinek összehasitották a koponyáját. Mikor a kozákok a kórház elibe érkeztek, a zavargó tömeg a kórház ablakából lövöldözött rájok. A kórházban mindent összeromboltak s a fertőtlenitő szereket szétszórták. Arra a hirre, hogy eleven embereket temetnek el, a tömeg *felgyujtotta a kórházat.* Ez hét órakor este történt s pár percz alatt az egész kórház-épület lángban állott. Az oltásra gondolni sem lehetett, mert a tömeg tombolva ujjongott az égő épület körül, örömének jeléül a levegőbe dobálta sipkáit s mikor a tüzoltóság megérkezett, kövekkel dobálta meg. A tüz másnap reggelig tartott. A nép a koporsókat, a ruhákat és az ágyakat beledobta a tüzbe; a dühöngők abban a hitben, hogy az orvosok megmérgezték a betegeket, tejjel itatták őket; több beteg ott nyomban meghalt. Mig a kórház égett, egy másik csoport a rendőrségi épületet támadta meg és betörte ablakait. Több gabona- és élelmiszer-raktárt s egy boros pinczét leromboltak. Egy munkások számára felállitott teakimérő-helyiségben kő kövön nem maradt. A következő nap reggelén a tömeg a kormányzó háza elébe vonult. «Miért temetik el élve az embereket?» orditották. A kormányzó barátságos szavakkal igyekezett a népet lecsillapitani s felszólitotta az embereket, hogy oszoljanak széjjel. A tömeg még fenyegetőbb magatartást tanusitott s valóságos kőzápor repült az ablakok felé. A zavargók a kormányzó erélyes felszólitására sem akartak szétoszlani, ekkor a katonaság azt a parancsot kapta, hogy használja fegyverét. Minthogy a katonák a nép feje fölött lőttek el, a zavargók nem mozdultak; csak a második lövésre, mely a zavargók sorait megritkitotta, eredtek futásnak. A menekülők széttaposták a sebesülteket és a halottakat. Tizenegy óra felé az utczákon helyre volt állitva a rend, de a boltok zárva maradtak és őrjáratok czirkáltak az egész városban. Az asztrakáni ujságok ezen a napon nem jelentek meg. A Kölnische Ztg. egy pétervári tudósitása szerint a halottak és a sebesültek száma százra rug.

A kolerára vonatkozó mai tátirataink a következők:

Bukarest, julius 14. (Az *Egyetértés* távirata.) Az összes bolgár kikötőkben nem engedik meg az idegen hajóknak a koleraveszedelem miatt, hogy horgonyt vessenek.

Bukareszt, julius 14. A kolera ellen tett intézkedéseket megváltoztatták annyiban, hogy az orosz kikötőkből (Suchum-Kalétól a török határig) érkező provenienicziákra nézve elrendelt tizenegy napi vesztegzár föntartása mellett a mangaliai és constanzai kikötőket elzárják a Fekete tenger többi kikötőiből érkező provenienicziák elől is. Ez utóbbi intézkedés alól kivétetnek a Lloyd és a Fraissindt hajózási társaság postagőzösei, ha Konstantinápolyban kitöltötték a vesztegzárt és azóta nem érintettek kikötőt. Továbbá elrendelték, hogy a Szulinában eszközlendő orvosi vizsgálat helyébe az Oroszország összes többi kikötőiből és ázsiai Törökországból jövő provenienicziákra nézve öt napi vesztegzár lép.

Konstantinápoly, julius 14. (Az *Egyetértés* távirata.) A szinopei vesztegzári intézet felállitására kiküldött bizottságnak tagjai dr. Moury Bey, a legfelsőbb egészségügyi tanács tagja, dr. Stekulics és dr.

Veronimaki segédorvosok. A bizottság sátrakat, fertőtlenitő és egyéb szereket visz magával. A határon lévő hatóságok utasitást kaptak, hogy a lakosságot figyelmeztessék rá, hogy ne vigye be áruit a batumi és a karsi piaczokra. Két bajazidi kereskedő, a kik Erivauba mentek, itt kolerába esett.

Pétervár, julius 14. (Az *Egyetértés* távirata.) A kormány erélyes müködést fejt ki, hogy a kolerajárvány tovaterjedését meggátolja. A török határon, Kis-Azsiában minden utast fertőtelenitnek és visszaküldenek. A Bakuból jövő leveleket tiz, illetőleg harmincz óráig tartják fertőtlenités alatt. Az oldenburgi herczeg elnöklete alatt álló kisérleti orvostani intézet expedicziót küldött az ország déli részébe, a Volga mellékére a járvány tanulmányozására. A pétervári polgárság részére száz polgári fertőztelenitő tisztviselőt képeznek ki.

Odessza, julius 14. (Az *Egyetértés* távirata.) Mint hirlik, a tiflisz-bakui vasutvonalon a teljes forgalmat még a hét folyamán ujra helyreállitják. Az asztrakáni és tifliszi kórházak tul vannak tömve kolerabetegekkel.

SZINHÁZ ÉS MÜVÉSZET.

— **A városligeti szinkörnek** ma zajos estéje volt. *A bolondok háza* czimü háromfelvonásos bohózat került szinre először *Jakoby* és *Laufstól*, *Fáy* J. Béla forditásában. Ez volt az idén a legsikerültebb première; igazi jókedv, elevenség és komikum van benne és a közönség az egész három felvonás alatt folyton nevetett. Fáy J. Béla a forditó, azonkivül igen elmés fordulatokkal helyi érdeküvé tette a darabot ugyannyira, hogy a tulajdonképen német vigjáték egészen eredeti darabnak látszott. Egy rövid elméjü nagybácsi komikus kalandjai adnak alkalmat a sok derültségre, a ki erőnek erejével meg akar látogatni egy ugynevezett bolondbált. Olyan elmegyógyintézetet keres, hol a betegeknek valami bált rendeznek. Unokaöcscse, a ki kedvezni akar neki, kétségbeesésében elvezeti őt egy tisztességes hotelbe, hol a vendégek mindegyikének történetesen valami bogara van és igy a nagybácsi abban a szent meggyőződésben leledzik, hogy csupa bolondokkal beszél. Ez a legkomikusabb félreértésekre ad alkalmat és a közönség valósággal megrázkódik a kaczagástól. Különösen a harmadik felfogásban, hol az esemény leginkább összebonyolódik, ugyannyira, hogy a szerző erőszakos eszközökhöz nyul a mese megoldására. A szinkörnek valószinüleg ez lesz az idén kasszadarabja, noha az előadás nem tartozott a sikerültebbek közé. Vendrey a lépre vezetett nagybácsit egészséges humorral, diskréczióval és vervvel ábrázolta; jól játszott még Ujvári és Nikó Lina, Várhidi Róza a vidéki sablon-naiváknak prototipusa, a ki azt hiszi, a naivitásnak csak az a föltétele, hogy apró tipegő lépésekkel jár-kel, a fejét félreforditja és affektáltan beszél, a többi szereplő pedig a harmadrendü vidéki szinmüvészet nivóját sem éri el és ideje volna, ha Feld igazgató személyzetét alkalmas erőkkel látná el.

— **Vidéki szinészet.** A lőcsei szinházat több pályázó mellőzésével *Veszprémy* Jenő, a nyitrai szinház igazgatója nyerte el, ki október hó elsején kezdi meg müködését. A jó erőkből álló társulat Lőcséről Nyitrára megy.

SPORT.

— **Az orosz Derby-dijért**, melynek értéke 30.000 rubel, tegnap szakadó esőben futtattak. Tizenhárom startoló ló közül Chresztowszki Navoy-ja érkezett elsőnek a birói páholyhoz. A 7000 rubeles czári dijat, mint Moszkvából táviratozzák, a Jannowszki-féle állami méntelep Cordélia kanczája nyerte.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **A káposztásmegyeri vizmü** ügye a közmunkatanács nyilatkozatával visszaérkezvén a fővároshoz, a mai tanácsülésben az ügy állását *Vosits* Károly tanácsjegyző terjesztette elő. A fődolog az, hogy a közmunkatanács nem ellenzi többé, hogy a nagy vizmü a természetes szürők rendszerén Káposztás-Megyer határában épüljön. Ennélfogva a tanács az erre vonatkozó közgyülési határozatot jóváhagyás végett a belügyminiszterhez terjeszti fel. A közmunkatanács továbbá, habár meddő akadékoskodásáról elveinek fentartása mellett mondott le, ragaszkodik most már ahhoz, hogy a vizmü nem a közgyülés eredeti elhatározásához képest egyetlen vizszintes szürőcsővel, hanem Salbach-rendszerü merőleges szürőkutakkal épüljön ki. Erre nézve utasitotta a tanács a középitési igazgatót, hogy javaslatát olyan időben terjeszsze elő, hogy az a szakbizottságok meghallgatása után, szeptemberben határozathozatal végett a közgyülés elé terjeszthető legyen. Feladatává tétetett végül a középitési igazgatónak, hogy a vizmü czéljára megszerzendő területet jelölje ki.

— **A nagy vizhiány** okairól elterjedt különféle felfogások tisztázása végett *Kajlinger* Mihály mérnök, a mesterséges homok-szürőtelep müvezetője nyilatkozatot tesz közzé, melyből adjuk a következőket:

Kijelenti, hogy téves az a felfogás, a mely szerint a mesterséges vizmü 25.000 köbméter vizszállitása oly többlet-vizszállitást képez, a mely a 80.000 köbméterre berendezett régi s a vizmüigazgatóság felügyelete alatt álló géptelep munkaképességét tartoznék 105.000-re fölemelni. Téves e felfogás azért, mert a mesterséges szürőtelep nem többlet-viztermelésre van hivatva, hanem a feladatát az 1889 előtt szüretlen vizzel táplált városrészek szürt vizzel való ellátása képezi s igy csakis azt a szüretlen vizmennyiséget pótolja, a melyet előbb az Erzsébet-, Teréz- és József-város külső részei nyertek és ezt 25.000 köbméterig oly mértékben pótolja, a mily arányban a régi természetes szürés utján nyert viz fogy vagy növekedik. E körülmény szolgál magyarázatául annak, hogy a szürő-telep épitése alkalmával a régi telep 80.000 köbméter termelőképességgel biró gépeit nem szaporitották. Különösen kiemeli az üzemmérnök, hogy a mesterséges szürőtelepnek a viz kiszolgáltatására saját gépei nincsenek, hanem az ezzel termelt vizet is a régi telep gépei szolgáltatják, a miből könnyü arra következtetni, hogy 80.000 köbméternél több viz nem szállitható. Igaz, hogy a mesterséges homokszürők üzeme julius 4-ikén be lett szüntetve, de nem azért, mintha azok nem lettek volna üzemre képes állapotban, hanem azért, mert azok terményére szükség nem volt, miután a gépek szállitási képességét a természetes szürőkutban rendelkezésre álló viz teljesen kimeritette.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **A fogságban felejtett rabok** ügyéről *Zsitvay* Leó, a budapesti törvényszék alelnöke, irásbeli jelentést készitett, melyet ma személyesen vitt fel az igazságügyminiszteriumba. Az előterjesztés szerint csak a meginduló *fegyelmi eljárás* fogja felderithetni, hogy ki a hibás. Ő-e, a ki a vádtanácsnak elnöke volt akkor, avagy az ügynek előadója, *Nagy* Kálmán albiró.

— **Belcsev gyilkosai.** Az államügyész, mint Szófiából táviratozzák, valamennyi vádlottra a halálos itéletet kéri. Az egyetlen Staikovot tartja kevésbé bünösnek, mint a többit. Azután Pojanov ügyvéd mondotta el Milarov vádlott érdekében védbeszédét. Pojanov különösen arra utal, hogy Milarov fegyverek használatára képtelen és abban járatlan. Irói foglalkozása is ellentmond az ellene emelt vádaknak. Popov védője tagadja, hogy védencze egy Bulgária iránt ellenséges indulattal viseltető hatalommal tárgyalásokba bocsátkozott volna. Ennek bizonyitására magukra Milarov emlékirataira hivatkozik. A birói vizsgálat kideritette, hogy Popov nem vett részt a fejedelem ellen irányuló összeesküvésben. A tárgyalást erre elhalasztották.

A xanteni „rituális" gyilkosság.

— Az *Egyetértés* tudósitójától. —

Cleve, julius 11.

A tárgyalás mai hetedik napján az elnök, megnyitván az ülést, sajnálattal emliti meg, hogy egy elterjedt jó lap nagyon elitélő módon nyilatkozott a város lakosságáról. Azt irta, hogy a clevei nép fanatikus, babonás és müveletlen. Sajnálja, hogy ez megtörtént, mert ő itteni müködésének ideje alatt épen az ellenkezőről győződött meg; a maga részéről merne reá vállalkozni, hogy Buschhoffal házról házra járva az egész clevei járásban, az utolsó kunyhót sem hagyná ki és kezességet vállalna érte, hogy a haja szála sem görbülne meg Buschhoffnak.

Ezután a hirlapi tudósitásokra tesz felvilágositó megjegyzéseket az elnöki székből. Maga elé idézvén Friedländer hirlaptudósitót, kötelességének tartja kijelenteni, hogy az a hiba, melyet a multkor nyilvánosan helyreigazitott, utóbb szerzett meggyőződése szerint nem az ő, hanem a szedő tévedése folytán került a lapba. Megjegyzem, Friedländer ur, hogy tudósitásait mindig figyelemmel olvasom és ismételten ki kell jelentenem, hogy azok ép oly gondosak, mint kimeritők. Nemde gyorsirással jegyzi a tárgyalást? — *Friedländer:* Nem, elnök ur, nem tudok sztenografálni. — *Elnök:* Akkor hát mindenesetre gyorsabban ir, mint a hogy én képes volnék. Természetes, hogy ily körülmények közt nem lehet csodálni, hogy ilyen gyors tudósitás mellett olykor apróbb tévedések, vagy esetleg sajtóhibák csusznak a közleménybe. Mindenesetre jó volna, ha a hibákat aztán helyreigazitanák. Igy például Bresser káplán ur a multkor nem azt mondotta, hogy mindig Szent-Wernert tartotta példaképeinek, hanem azt, hogy a mikor a xanteni népet óva intette minden erőszakosságtól, clairvauxi Szent-Bernát példája lobogott előtte. Kérem, sziveskedjék ezt a hibát helyreigazitani. — *Friedländer:* Köszönöm elnök ur, hogy szives volt figyelmessé tenni e tévedésre. Mindenesetre gondom lesz reá, hogy megjelenjék a helyreigazitás.

Az elnök sajnálattal konstatálja, hogy jelentékenyebb tévedések is fordulnak elő, különösen egyes külföldi lapok számára készült tudósitásokban. Igy például határozottan téves, hogy a meggyilkolt fiu kezében talált polyva olyan volt, mint a milyent a Buschhofféknál lefoglalt zsákban találtak.

Az elnök ez okos és tapintatos megjegyzéseinek természetesen meg van az a kivánt eredménye, hogy a közönség jó informácziók alapján alkotja meg a maga véleményét.

A tárgyalás további folyamában *Spickschen* esküdt szólal meg és bemutatja a Westfälischer Reform czimü lapnak egy hozzá beküldött számát, a melyben élesen megtámadják a törvényszéket, a főügyészt, az első ügyészt, a védőket és még az orvosi szakértőket is. Ennek a számnak egy-egy példányát az esküdtszék valamennyi tagja közt szétosztották. — *Stapper* védő konstatálni kéri, hogy befolyásolni akarták az esküdteket.

Az elnök felolvas egy Xantenből «öt xanteni polgár» aláirással érkezett táviratot, mely azt tanácsolja, hogy Beckmanné multjára vonatkozólag kérjenek felvilágositást a város jegyzőjétől. Az elnök megadja azt a felvilágositást, hogy a Beckmann házaspár volt az, mely tanuságot tett róla, hogy Ullenboom előtte is emlitést tett Buschhoffékra nézve kedvező tapasztalatairól. Egy másik névtelen távirat szerint Beckmanné Gochban hosszasan beszélt egy zsidóval, mielőtt Clevebe ment, hogy vallomást tegyen a törvényszék előtt.

Egy másik xantesi levél azt mondja, hogy dr. Van Housen, a ki a pajtában levő holttestet előbb látta, mint Steiner orvos, azt mondja, hogy csak kevés vért látott a holttest körül. — *Schleiz* polgármester konstatálja, hogy Van Housen orvos később jelent meg a pajtában, mint a törvényszék orvosa.

Sok más névtelen levél ujabb meg ujabb tanuk megidézését ajánlja a törvényszéknek, mely a védők előterjesztésének megfelelőleg elhatározza, hogy ezentul már csak olyan tanukat idéz meg, a kire nézve a levélbeli följelentések megjelölik, hogy mire nézve tehet vallomást.

Következik *Lendersné* tanuként való kihallgatása. Péter és Pál napjának estéjén találkozott Buschhoffnéval és igy szólt hozzá: «Borzasztó, mennyire megcsonkitották azt a szegény, boldogtalan gyermeket. Olyan jó gyermek volt, hogy még a légynek sem ártott.» Buschhoffné nagyon izgatott volt és sirt. Csakhamar hozzánk csatlakozott az öreg Buschhoff is. Buschhoffné igy szólt férjéhez: «Adolf, hálát adhatunk a jó istennek, hogy a mi gyermekeink ágyban haltak meg. Szegény gyermek! Talán a mamájáért kiabált és senki sem hallotta meg.» Buschhoff egészen mozdulatlanul állt és egy szót sem szólt a dologhoz.

Schmidthuysen lakatos szerint az időközben elhalt Passmann nevü zsidó egyszer a következőket mondotta neki: «Olvasom az ujságban, hogy valakit halálra itéltek. Az ostoba ficzkó mindent bevallott.» Én erre azt feleltem neki: «Bizonyosan a lelkiismerete kényszeritette a vallomásra.» Erre Passmann igy felelt: «Én azt mondom magának, hogy ha mi köztünk történik ilyesmi, sohasem sül ki, hanem köztünk marad, mert mi titoktartók vagyunk.» — *Elnök:* Kikre érthette Passmann, a mikor azt mondotta, hogy «mi köztünk»? — *Tanu:* Én azt tartom, hogy a zsidókra. — *Elnök:* Ön legalább azt hitte? — *Tanu:* Azt.

A délutáni tárgyaláson ujra kihallgatták *Brixiust*, az ügy volt vizsgálóbiráját. Kijelenti, hogy hivatalos eljárása közben azt a benyomást szerezte, hogy a tanuk egy része minden ujabb kihallgatásnál többet és többet tudott. Bizonyos képet alkottak maguknak a részben személyesen tapasztalt, részben másoktól hallott dolgokról, s ez a kép minden kihallgatás alkalmával világosabb lett szemeik előtt. Ezek az emberek már azzal a meggyőződéssel léptek a vizsgálóbiró szobájába, hogy okvetetlenül Buschhoff a gyilkos; másra gondolni is képtelenek voltak. A mi *Mallmannt* illeti, őt annyira megbizhatatlannak találtam, hogy nem kináltam volna meg az eskűvel, ha már le nem tette volna az eskűt. *Ullenboomot* határozott és óvatos tanunak ismertem meg. *Mölders* azt a benyomást tette reám, hogy nehézkes, lassu gondolkozásu ember, a ki nem tud különbséget tenni a között, a mit maga tapasztalt és a között, a mit másoktól hallott.

Devers xanteni jegyző kijelenti, hogy Ullenboomról sohasem hallott rosszat.

Geritzen gochi czipőgyáros azt vallja, hogy Ullenboom az idei április 21-én vagy 22-én, a Buschhoffék házára mutatva, igy szólt hozzá: «Ez a gyilkos háza. Buschhoff volt a gyilkos, senki más. Le hagyom vágni a nyakamat, ha ez nem igaz.» — *Elnök:* Ullenboom, mondotta ön ezt? — *Tanu:* Nem mondottam. — *Elnök:* De akkor hogyan mondhatná ezt Geritzen? — *Tanu:* Azt magam sem értem. — *Elnök:* Ellenséges viszonyban van Geritzennel? — *Tanu:* Nem vagyok. Ilyesmit én egyátalán sohasem mondottam, mert nem láttam, nem hallottam semmit. — *Főügyész:* Gyilkosnak tartja-e Buschhoffot? — *Tanu:* Nem. — *Főügyész:* Azt hiszi hát, hogy Buschhoff ártatlan? — *Tanu:* Azt hiszem. — *Elnök:* Hát miben áll mégis az, a miről Geritzen beszél? — *Tanu:* Megengedem, hogy Buschhoffról beszéltünk s az is meglehet, hogy kedvezőtlenül nyilatkoztam Buschhoffról, mert üldözéstől és kárvallástól tartottam. De azt, a mit Geritzen a számba ad, azt semmi esetre sem mondottam. — *Elnök:* A biróság előtt mindig Buschhoff javára vallott. — *Tanu:* Igen. — *Elnök:* És hol mondotta az igazat? — *Tanu:* Természetes, hogy a biróság előtt.

Fleischhauer védő (Ullenboomhoz): Igaz-e, hogy az édesapja a halálos ágyán azt mondotta önnek és testvérének: «Bizonyosan meghivnak benneteket tanuságtételre a Buschhoffék ügyében. Azt mondom nektek, hogy ne tántorodjatok el az igazság mellől. Nagyon jól ismerem Buschhoffot; sokkal becsületesebb ember az, semhogy képes volna olyant elkövetni.» — *Tanu:* Ez igaz. — *Elnök:* És megfogadta szavát? — *Tanu:* Megfogadtam. — *Elnök:* Nem tántorodott el az igazságtól? — *Tanu:* Nem.

Degroth kolompárosmester azt vallja, hogy Ullenboom, a ki pár évig nála dolgozott, egyszer pénzt lopott a sógorasszonyától. Ezért aztán elbocsátotta. — *Elnök:* Mit szól ehhez, Ullenboom? — *Tanu:* Egy gyönge pillanatban csakugyan hozzányultam a pénzhez, de aztán az utolsó krajczárig visszafizettem és továbbra is ott maradtam Degrothnál.

A tárgyalás fél nyolczkor ér véget.

Cleve, julius 14. Az államügyész inditványozza, hogy mondják ki az esküdtek, hogy Buschhoff nem vétkes. Az esküdtek elé egyetlenegy kérdést terjesztettek: «Vétkes-e Buschhoff?» Az esküdtek «*nem*»-mel feleltek, minek folytán a törvényszék *Buschhoffot felmentette.*

GYÁSZROVAT.

Komlóssy Ferencz festő tegnap este Bécsben meghalt. Komlóssy magyar származásu volt s 1817-ben Temesvárott született, de még fiatal korában Bécsbe került. Komlóssy Waldmüller tanitványa volt s a maga idejében Bécs egyik legkeresettebb virágfestője volt. Négy gyermeke szintén az elhunyt nyomdokait követi s különösen *Irma* leánya tünt ki mint virágfestőnő, a ki egyuttal festőiskolát is tart fönn. Az elhunyt Komlóssynak a szemei öreg korára nagyon meggyengültek és már régebb idő óta nem élhetett müvészetének. Tegnap este azután családja körében csendesen elhunyt.

Ákontz Alajos végzett jogász, okleveles gazdász, földbirtokos, életének 26-ik évében julius 11-én M.-Brettyén meghalt.

Alsó-lendvai és csáktornyai Lendvay Rezső, nyug. m. kir. honvédhuszár-ezredes életének 69-ik évében e hó 10-én meghalt.

Özv. várbogyai Bogyai Sándorné szül. felsőszelesztei Guári Erzsébet élete 85-ik évében e hó 10-én Diószpusztán elhunyt.

A közönség köréből.

MOLL SEIDLITZ POR
felülmulhatatlan **háziszer** mindama **gyomorbajoknál**, melyekből a rosz emésztés és székrekedés szokott keletkezni. A gyógyszertárakban **Moll** készitménye kérendő eredeti dobozokban 1 forintjával. 9888

Az iszapfürdő
minden este
villamosan világittatik.
11381 *A Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága.*

Egyéves önkéntesek
teljes felszereléseit legelegánsabban és legizléstelesebben elkészitik
WEINER ÉS GRÜNBAUM
cs. és kir., m. kir. és portugali kir. udvari szabók, 11351
Budapest, váczi-utcza 27. szám alatt.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve. Bárminő felvilágositással készséggel szolgálunk. **Vivó eszközök** nagy választékban, jutányos árakon.

Tekintetes
Koritsánszky Dénes gyógyszerész urnak
KÖLESD, Tolnamegye.
A sebkötőszereket megkaptam; uraságod valóban jeles szolgálatot tett a gazdaközönségnek, a melyért méltó elismerés illeti meg, különösen a mai időben, a midőn a hirdetésekben kifejezettek és a valóság között oly óriási külömbség szokott lenni, ugy, hogy a megrendelők előtt valódi ritka esemény a nemcsalódás.
Tihany (Zalamegye), 1890. szept. 17-én.
Kiváló tisztelettel *Wenninger Mátyás*
a tihanyi apátság tiszttartója.

TÁVIRATOK.

Linz, julius 14. A Vonviller & Cie-féle len- és gyapjuszövőgyár ma délután fél három órakor kigyult. A gyárépület főrésze elpusztult, a szomszéd épületeket csak nagy erőfeszitéssel lehetett megmenteni. A kár százezer forintra megy.

Berlin, julius 14. (Az *Egyetértés* távirata.) A mai reggeli lapok megjegyzés nélkül közlik a Hamburger Nachrichten tegnapi czikkét. Csak egyetlen egy lap füzi a czikkhez azt a megjegyzést, hogy a császárnak Berlinbe való visszatérése után a Bismarck-harcz ki fog élesedni.

Lübeck, julius 14. A dán királyi pár és a cumberlandi herczegné ma délután négy órakor tovább utaztak Wiesbadenbe, illetőleg Gmundenbe.

Róma, julius 14. A franczia nagykövet a nemzeti ünnep alkalmából a franczia telep tagjait fogadván, beszédében a következőket mondta: Eljön a nap, bizton reméljük ezt, mikor Olaszország és Francziaország állandó érdekei teljes közeledésre és tökéletes egyetértésre fognak vezetni, a hogy azt ohajtjuk. A nagykövet beszédét tetszéssel fogadták.

Glarus, julius 14. (Az *Egyetértés* távirata.) Hauser szövetségi elnök ma beszédet mondott, a melyben kijelentette, hogy a Svájcz egyetlen állammal sem fog védelmi vagy dacz-szövetségbe lépni, hanem fegyverrel fogja meggátolni, hogy bármelyik hatalom is átlépje az ország határait. A szövetségi elnök eme nyilatkozata óriási hatást tett.

Brüsszel, julius 14. A képviselőház 102 szavazattal 133 közül ujra megválasztotta az elnökséget.

Brüsszel, julius 14. A parlamenti jobbpárt mai gyülésén több miniszter volt jelen. A tanácskozás tárgyát belpolitikai kérdések képezték. A határozatokat titokban tartják.

Brüsszel, julius 14. Hiteles forrásból nyert értesülés szerint mindkét kamara elnökei oly tartalmu nyilatkozatokat fognak közzétenni, hogy Bernaert miniszterelnök az alkotmány-revizió kérdésében teljes szabadságot enged a képviselőknek s a jobb- és balpárt tagjaiból alakitandó bizottság kiküldését fogja inditványozni, mely az alkotmányjavaslatokat közösen venné tárgyalás alá.

Páris, julius 14. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A szemle kedvező hüvös időjárás mellett fényesen sikerült. A széles tért sok százezerre menő nézőközönség foglalta el, a páholyok zsufolásig megteltek. Saussier Páris katonai kormányzójának vezénylete alatt felvonultak a csapatok Carnot elnök előtt. A közönség megtapsolta a katonákat kitünő magatartásukért és különösen a lovasságot tüntette ki lelkes tetszés nyilatkozataival. Az utczák mind fel vannak lobogózva. (N. Fr. Pr.)

Páris, julius 14. A nemzeti ünnep a kétes idő daczára élénk hangulatban folyt le. A vidéken szintén lelkesedéssel ünnepelték a nemzeti ünnepet. Inczidens nem fordult elő.

Bordeaux, julius 14. *Dybowski* Afrika-kutató ma ide érkezett. *Dybowski* megtette a *Crampel* által tervezett utat és számos szerződést kötött az oubanghiai benszülöttekkel.

Belgrád, julius 14. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Natália királyné egy itteni magasrangu tiszthez Biarritzból levelet intézett, a melyben megczáfolja azt a hirt, hogy fia, Sándor király meglátogatására Emsbe utazik. A királyné azt mondja, hogy ama bánásmód után, a melyben 1888-ban Wiesbadenban részesült, nem akarja önmagát meggyalázni azzal, hogy még egyszer Németország földjére lépjen.

Belgrád, julius 14. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Petrovics Blaso, a montenegrói fejedelem kegyvesztett szárnysegéde két nap óta Belgrádban tartózkodik. A hivatalos körök Petrovics iránt feltünően tartózkodó magaviseletet tanusitanak.

London, julius 14. Délután egy órakor. Eddig 236 konzervativ, 42 unionista, 226 Gladstone-párti, 7 parnellista és 44 antiparnellista képviselőt választottak meg.

London, julius 14. (Az *Egyetértés* távirata.) A lapok a választások eddigi eredményéről irva, beismerik, hogy a Salisbury-kormány megbukott. A Times azzal vigasztalja magát, hogy a Gladstone-kormány a parlamenti harczban rendszerint gyorsan elpusztul. A Standard azt bizonyitgatja, hogy Gladstone többsége heterogén elemekből áll s e miatt nem lesz képes kompakt majoritással a harczba belemenni. Akár mihez fog, pártjának valamelyik frakcziója, majd sértve érzi magát s nem bir majd az irek nyomása alól szabadulni. Olyan home-rule, mely az ireket kielégiti, az angol és skót szabadelvüek által elfogadhatatlan s az olyan home-rulet, melyet az angolok és skótok elfogadnának, az irek visszautasitanák. A Morning Post kifejti, hogy Gladstone az első miniszter, a ki Angliában angolok nélkül akar kormányozni, a mennyiben teljesen az irektől függ. A Daily News ellenben ünnepli Gladstonet, de a home-ruleről egyetlen szóval sem emlékezik meg.

London, julius 14. (Az *Egyetértés* távirata.) Cranborne lord, Salisbury legidősebb fia, eddigi kerületében, Darwenben megbukott. Coningsbyben Disraelit, Biaconsfield öcscsét választották meg. Gladstone többsége körülbelül ötven szavazat lesz.

Pétervár, julius 14. A czár magához hivatta Péterhofba a pénzügyminisztert, ki jelenleg Stockholmban időzik. Jól értesült körökben azt hiszik, hogy e meghivás a koleraveszély ellen teendő intézkedésekkel van összefüggésben.

KÖZGAZDASÁG.

Kolozsvár, julius 14. A kolozsvári gőzközuti vasut kiépitésére és finánszirozására vonatkozó szerződést ma Horovitz Sámuel engedményes és a kolozsvári kisegitő takarékpénztár aláirták. Az épitést e napokban megkezdik.

Bécs, julius 14. Az *osztrák-magyar bank* főtanácsának mai ülésén az elnök üdvözölte *Andreánszky* István báró miniszteri tanácsost, a ki a bankhoz magyar kir. biztossá neveztetett ki.

Pétervár, julius 14. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. A kormány *megengedte* az oly *buza kivitelét*, melyhez 20 százaléknál több rozs nincs keverve.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

⁂ **A valutatárgyalás Ausztriában.** Az osztrák képviselőház mai ülésében befejezte az első valutatörvény általános tárgyalását és 190 szavazattal 90 ellenében elhatározta, hogy megkezdi a részletes tárgyalást. A mai ülésen *Steinbach* osztrák pénzügyminiszter nagyszabásu beszédben fejtette ki a kormány álláspontját és czáfolta meg a vita folyamán felmerült ellenvetéseket. — A mai ülésről Bécsből a következő távirati tudósitást kapjuk:

A valutajavaslatok folytatólagos tárgyalásánál *Steinbach* pénzügyminiszter szólalt fel, és köszönetet mond a nyilvánult rokonszenvért és utal arra a valuta-politikailag hallatlan állapotra, melyben a papiros többet ért, mint az ércz. Suess ellenében a miniszter kijelenti, hogy az inflaczió hatását nem lehet ismert konkrét viszonyok alapján megitélni. Suess az ezüst árhanyatlását jövendölte. Ez tönkretenné a mi valutánkat. A kereskedelmi szerződések elkészülése után nem volt szabad a valutajavaslatokkal tovább késni. A trónbeszéd azért nem emlékezett meg a valutajavaslatokról, hogy ne nyisson utat a spekuláczióknak. Az előterjesztett statisztikai munkálatok évek tevékenységének eredményei. A miniszter köszönetet mond Plenernek nyilatkozataiért és az ázsióhullámzások megszüntetésére nézve foglalkozik az összes kedvező momentumokkal. A legtöbb ellenérv későbbi időpontra vonatkozik, mely a készfizetések felvétele után állana be. Erre nézve azonban a törvényhozás fog annak idején határozni. Azok a panaszok, hogy minden Magyarország érdekében történik, teljesen alaptalanok, minthogy Magyarországon épen az ellenkező panaszt hangoztatják. A mezőgazdaságra nézve a valuta kedvező lesz. A Suess képviselő által kivánt fakultativ reláczió keresztülvihetetlen; a váltópénzre vonatkozó nézeteit sem fogadja el a miniszter. A jövőbeli váltópénzek sokkal jobbak, mint a jelenlegi ezüstpénz. A kormánynak tett azon szemrehányás ellenében, hogy különféle eszközöket használt a képviselők megnyerésére, a miniszter kijelenti, hogy ő csak a felvilágositás és meggyőzés eszközeivel élt. A javaslatokat csak tárgyilagos szempontból kell megitélni. (Élénk tetszés és taps. Szónokot számosan üdvözlik.) *Falkenhayn* gróf földmivelési miniszter agrár szempontból védi a javaslatokat és megvilágitja a papirpénzgazdaság káros következményeit, ugy a munkaadók, mint a munkások szempontjából; kijelenti, hogy a jelenlegi állapot a tőkepénzesekre nézve is, kik szolid üzletet akarnak csinálni, káros és csak az üzérkedőkre nézve előnyös. *Fries* a javaslatok mellett szól, mire a vitát bezárták és vezérszónokká *Mengert* pro és *Kaizlt* kontra választották meg. *Kaizl* ellenzi a javaslatokat, mint czéljainkra nézve homályosakat és megtámadja a német szabadelvü párt politikai álláspontját. *Menger* polemizál Kaizl beszédének politikai részével és azután a javaslatokkal foglalkozik, a melyeket a legmelegebben pártol. Azon állitás ellenében, hogy Ausztria az egész kérdésben csak Magyarország után megy, szónok utal arra, hogy Magyarország a valutarendezésnél agrár érdekeinél fogva kevésbé van érdekelve mint Ausztria. Ezután több ténybeli helyreigazitás következik, mi közben Luegert folytonos személyes megjegyzései miatt az elnök ismételten rendreutasitotta. *Scepanovszki* elődó zárszavában polemizál Schlesinger és különös hevesen Luegerrel; végül a részletes vita megkezdését inditványozza. (Tetszés és taps.) Ezután *Lueger* inditványára névszerinti szavazás volt és az *első törvény részletes tárgyalásának megkezdése 190 szavazattal 90 ellenében elhatároztatott.* A legközelebbi ülés holnap lesz.

⁂ **M. kir kamatozó pénztári utalványok.** A m. kir. pénzügyminiszteriumnak a forgalomba bocsátott m. kir. kamatozó pénztári utalványok junius havi állásáról szóló kimutatás szerint junius hónapban kibocsátott 6 száz frtos, 5 ezer frtos és 217 tizezer frtos utalvány, összesen 228 utalvány 2,175.600 frtos értékben, beváltatott junius hónapban ugyanennyi, tehát a forgalom se nem növekedett, se nem csökkent és maradt forgalomban junius végével 30 száz frtos, 107 ezer frtos és 1289 tizezer frtos, összesen 1426 utalvány 13 millió frt értékben.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

** **Medio-szabályozás az értéktőzsdén.** A ma végbement medio-szabályozás alkalmával pénz $5\frac{1}{4}$—6% mellett elegendő mennyiségben állott a tőzsde rendelkezésére. Fizettek magyar hitelbankrészvényért 35—45 krt, jelzáloghitelbankrészvényért 20—$22\frac{1}{2}$ krt, leszámitoló bankrészvényért 6—8 krt, iparbankrészvényért 7—10 krt, rimamurányi vasmü-részvényért 20—$22\frac{1}{2}$ reportot darabonkint és fél hónapra; 4%-os magyar aranyjáradékért 100 frt után 5—$8\frac{1}{2}$ krt egy fél hónapra. 5%-os papirjáradékért $2\frac{1}{2}$ krt — simán, mely tételek az emlitett kamatlábokmak megfelelnek.

** **Értekezlet a gabonaforgalom ügyében.** A gabonaforgalom, illetve a gabonakivitel ügyében a m. kir. államvasutak igazgatósága évek óta rendesen minden évben össze szokta hozni az üzletvilág képviselőit, hogy meghallgassa kivánságaikat és tájéhozást nyerjen a várható forgalomra nézve. Ez az értekezlet az idén a mai napon tartatott meg, Ludvigh Gyula miniszteri tanácsos, elnökigazgató elnöklete alatt.

Jelen voltak a m. kir. államvasutak részéről. Schober Albert miniszteri tanácsos, Berényi József igazgató, Hendel Béla szakosztályfőnök, Horváth Lajos, Marx János, Thaly Zsigmond üzletvezetők, Ponger Fülöp főfelügyelő; a kassa-oderbergi vasut részéről: Ráth Péter igazgató és Szekula Gyula felügyelő; a déli vasut részéről: Palanek felügyelő és Bekker irodafőnök; az üzletvilágból: a Strasser és König, Weissmann Mór, Altschul és társa, Guttmann és Wahl, Pick és Fischer, Landsberger és Spitzer, Schlesinger és Pollakovics, Hoffmann S. és W., Schenker és társa, Bayerthal és Levy, Häutler Lipót és társa, Krausz Mayer és fiai czégek képviselői. Bacher Emil, Rajner Kálmán malomigazgatók, Engel Pál, a magyar kereskedelmi részvénytársaság igazgatója.

Ludvigh Gyula elnök igazgató üdvözölvén a megjelenteket, a tárgyalás megkezdése előtt röviden jelzi azon intézkedéseket, melyek az esetleges kocsihiány beállta ellenében tétettek. A m. kir államvasutaknak 1891. deczember 31-én 34.697 kocsi állott rendelkezésükre, a folyó év végével rendelkezésre fog állani 38.240 kocsi, a többlet tehát 3.543 kocsi. A mult év szeptember 1-én rendelkezésre állott 33.403 kocsi, a folyó év szeptember 1-én rendelkezésre áll 37.740 kocsi, a többlet tehát 4.337 kocsi. A fedett teherkocsik többlete 2.188, ugy, hogy az államvasutak jelentékenyen nagyobb forgalom akadálytalan lebonyolitására is képesitvék. A budapesti állomáson a hajóról való átrakodás czéljaira két raktár épült, a mivel az ez irányban felmerült óhajnak elég tétetett. A raktárak tekintetében már a mult évben sem volt panasz. Fölkéri az értekezlet tagjait, hogy nyilatkozzanak a várható termésre, az előrelátható forgalomra és annak irányára nézve, és adják elő esetleges óhajtásaikat.

A megjelent kereskedő-czégek részéről fölszólaltak Schlesinger és Pollakovics, Weissmann Mór, Strasser és König, Bischitz Lipót képviselői. Ezek összhangzó előadása a következőkben foglalható össze: Az aratási kilátások *buzában* egész az aratás megkezdéseig igen kedvezőek voltak, ugy, hogy igen nagy termés volt várható. Közvetlenül az aratás beállta előtt azonban a rossz időjárás és főleg a rozsda ezen vérmes reményeket devalválta; azt találták, hogy a termés minden nap romlik. Az idei aratás általában megkésett és az uj buza tömegesen a rendesnél 2—3 héttel később fog piaczra érkezni. A várható buzatermés 35 millió métermázsára, a Strasser és König-czég szerint 38 millió métermázsára tehető. Legjobbak a kilátások a déli vasut mentén, azután a felső magyar siksságon, a délvidék egy részén. A külföldön eddig igen jók az aratási kilátások, különösen Csehországban és Felső-Ausztriában, hasonlóképen Németországban. Francziaországban a kilátás valamivel kedvezőtlenebb, de ott, valamint Angliában igen nagyok a készletek. A kivitelre való kilátások ilyen körülmények között nem kedvezők; az árak a külföldön viszonylag olcsóbbak. Legvalószinübb, hogy a kivitel a déli vasut mentéről indul meg Svájczba és déli Németországba, mert azon a vidéken a minőség igen jónak igérkezik. Fiumén át aligha lesz kivitel. *Árpából* mennyiségileg középszerü a termés, minőségileg részben silány, tulnyomólag azonban igen jó. Kivitelünk mindenesetre lesz Németországba; az Angliába való kivitel kétséges, mert ott árpában igen nagy termést várnak és a magyar árpa hire a két éven át való rossz minőség miatt megromlott. *Zabból* igen jó termés várható. *Rozsból* a termés közepes, kivitel minden körülmények között lesz északi Németországba. A *tengeri* várható eredményére nézve még nem nyilatkozhatni. A tömeges forgalom megindulása szeptember elejére várható. A külföld kilátásairól mondottak a mai helyzetet tüntetik föl, de ezen helyzet mindennap megváltozhat, mert a külföld termése még nem tekinthető biztositottnak, ezért minden szükséges intézkedést meg kell tenni az esetleges nagyobb forgalom legyőzésére is.

A malomipar képviselői részéről *Bacher* Emil igazgató vázolta a lisztkivitel esélyeit, melyek nagyon kedvezőtlenek. Legfőbb piaczunk fehér lisztekre Anglia és ott az amerikai malmok a mult évhez képest változatlan erejü versenynyel lépnek föl; Amerika az idén a mult évi nagy készletek mellett majdnem oly kivitelképes, mint tavaly. Már most későbbi szállitásra oly árakon kinálják a lisztet, melyek mellett mi nem versenyezhetünk. Angliában eddig 6—8 shillinggel többet fizettek a magyar lisztért, mint a legjobb amerikai pátens-lisztért, de félő, hogy ez az árkülönbözet a piacz elvesztésére fog vezetni, mert a pékek lassankint korlátozzák a magyar liszt használatát. Az egész magyar mezőgazdaság érdeke követeli, hogy a budapesti malomipar kifejthesse teljes őrlőképességét, ez azonban csak akkor lehetséges, ha a fehér liszteket eladhatja. Az ezen czélból adandó dijkedvezmény ép oly produktiv volna, mint a braziliai forgalomban engedményezett, a melynek segitségével megtarthattuk összeköttetéseinket. Angliába a buzakivitelre hiába adnak kedvezményt, ha Fiuméig ingyen szállitanák is a buzát, annak nem lenne hatása, mig 20—25 krajczár kedvezmény a lisztkivitelre előreláthatólag eredményes lesz. Feelkéri az igazgatóságot, hogy e részben hallgassa meg az országos malomegyesületet, a mit Ludvigh Gyula elnök kilátásba helyez.

A fiumei utirány tekintetében többen panaszolták ép ugy, mint a mult évben, hogy a fiumei közraktár a leszámitoló és pénzváltóbank, tehát üzleti konkurrens kezelésében áll, a mire az elnök megjegyezte, hogy konkrét panasz e tekintetben még nem merült föl, a tárház dijszabása pedig kizárólagosan a miniszterium megállapitása alá tartozik. Elnök fölkérésére, hogy az értekezlet tagjai adják elő óhajaikat, egyes jelentéktelen kivánságok fejeztettek ki, a melyeknek teljesitését az elnök készséggel megigérte. Elnök a maga részéről fölkérte a megjelenteket, hogy hassanak oda, hogy a nagyobb hordképességü, 15-tonnás kocsik teljesen kihasználtassanak, a mire az üzletvilág képviselői készségüket fejezték ki. Ezzel elnök megköszönvén a megjelentek felvilágositásait, az értekezletet bezárta.

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTOZSDE.

— Julius 14. —

Gabonatőzsde.

A *buza*-üzlet iránya ma megszilárdult. A kinála igen gyenge volt, tulajdonosak jelentékenyen magasabb árakat követeltek, mit azonban vevők egyelőre nem akartak teljesen megadni és vontatott üzletmenet mel-

lett a forgalom csak mintegy 6000 métermázsára szoritkozott, mi métermázsánkint teljes 5 krral magasabb árakon kelt el. — Egyéb gabonanemekben csak gyér volt a forgalom és irány meg árak teljesen változatlanok maradtak. — Eladatott:

Buza. *Tiszavidéki* 200 mm. 78 k. 8.60 frt, 200 mm. 78 k. 8.65 frt, 200 mm. 78 k. 8.62½ frt, 100 mm. 78 k. és 100 mm. 77.5 k. 8.60 frt, 100 mm. 77.5 k. 8.45 frt, 300 mm. 77.2 k. 8.47 frt, 100 mm. 77 k. 8.55 frt, 100 mm. 77 k. 8.35 frt, 200 mm. 76 k. 8.35 frt, 200 mm. 76 k. 8.40 frt, 100 mm. 75.5 k. 8.20 frt, 150 mm. 74.6 k. 8.05 frt, 200 mm. 73.5 k. 7.80 frt, mind három hónapra.

Pestvidéki 400 mm. 76.3 k. 8.42½ frt, 100 mm. 74.4 k. 8 frt; mindkettő három hónapra.

Bácskai 300 mm. 76 k. 8.47½ forint; három hónapra.

Felsőtiszavidéki 100 mm. 77.5 k. 8.45 frt, három hónapra.

Raktári áru 400 mm. 75 k. 8.10 frt, három hónapra.

Árpa 300 mm. 5.50 frt, 200 mm. 5.60 frt, 100 mm. 5.42½ frt, mind készpénzen.

Zab 200 mm. 5.40 frt, 300 mm. 5.32½ frt, 200 mm. 5.60 frt, mind készpénzen.

Mai hivatalos effektiv árak:

				frttól	frtig
Buza	ó-bánsági	75—79	kg.	7.90	8.55
—	» tiszavidéki	75—79	»	7.90	8.55
—	» pestvidéki	75—79	»	7.85	8.50
—	» fehérmegyei	75—79	»	7.90	8.55
—	» bácskai	75—79	»	7.90	8.55
—	» északmagyarorsz.	75—79	»	—.—	—.—
Rozs	»	70—72	»	7.55	7.80
Árpa	» takarmány	60—62	»	5.30	5.50
—	» égetni való	62—64	»	—.—	—.—
—	» sörfőzdei	64—66	»	—.—	—.—
Zab	»	39—41	»	5.40	5.70
Tengeri	uj-bánsági	75	»	4.80	4.85
—	» másnemü	73	»	4.75	4.80
Repcze	káposzta	—.—	»	11.—	11.25
—	bánsági	—	»	10.50	10.5/8
Köles	ó			5.10	5.25

Határidőüzlet mérsékelt forgalom mellett a magasabb amerikai gabonaárfolyamokra szilárdabb irányban nyilt meg. — Köttetett:

Délelőtt.

Szokványbuza őszre mintegy 20.000 mm. 8.08, 8.09, 8.10, 8.08, 8.07, 8.08 és 8.09 forinton.

Szokványbuza tavaszra mintegy 20.000 mm. 8.50, 8.52, 8.51, 8.50, 8.51 és 8.52 forinton.

Tengeri julius—augusztusra 1000 mm. 4.80 frton.

Tengeri augusztus—szeptemberre mintegy 5.000 mm. 4.88, 4.89 és 4.90 forinton.

Uj tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 5.22, 5.23 és 5.24 frton.

Szokványzab őszre mintegy 5.000 mm. 5.49 és 5.48 frton.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén szintén mérsékelt volt a forgalom; az irány eleintén vidéki vélemény-vásárlásokra emelkedett, végül azonban bécsi eladásokra kissé elgyengült az irány. — Köttetett:

Szokványbuza őszre mintegy 20.000 mm. 8.10, 8.12, 8.13, 8.14, 8.12, 8.11 és 8.10 frton.

Szokványbuza tavaszra mintegy 20.000 mm. 8.53, 8.54, 8.55, 8.57, 8.56, 8.54 és 8.53 frton.

Szokványrozs őszre mintegy 5000 mm. 7.20, 7.22½ és 7.25 forinton.

Uj tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 5.25 és 5.24 frton.

Déli 1 órakor hivatalosan záródnak:

Szokványbuza őszre	frt	8.10—	8.12
Szokványbuza 1893. tavaszra	»	8.53—	8.55
Tengeri julius—augusztusra	»	4.80—	4.82
Tengeri augusztus—szeptemberre	»	4.88—	4.90
Uj-tengeri 1893. május—juniusra	»	5.23—	5.25
Szokványzab őszre	»	5.48—	5.50
Káposztarepcze augusztus—szeptemberre	»	11.20—	11.30

Délutáni forgalom.

Délután szintén mérsékelt volt a forgalom; az irány valamivel nyugodtabb volt, mert a berlini gabonaárfolyamok nem voltak teljesen kielégitők. — Köttetett:

Szokványbuza őszre mintegy 20.000 mm. 8.11, 8.09, 8.08, 8.09 és 8.10 forinton.

Szokványbuza tavaszra mintegy 5.000 mm. 8.52 és 8.53 forinton.

Tengeri julius—augusztusra mintegy 1000 mm. 4.81 forinton.

Tengeri augusztus—szeptemberre mintegy 5000 mm. 4.87 és 4.88 frton.

Uj tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 5.23 és 5.24 frton.

Szokványzab őszre mintegy 5000 mm. 5.48, 5.49 és 5.50 frton.

Délután 5 órakor záródnak:

Szokványbuza őszre	frt	8.09—	8.11
Szokványbuza 1893. tavaszra	»	8.52—	8.54
Tengeri julius—augusztusra	»	4.80—	4.82
Tengeri augusztus—szeptemberre	»	4.87—	4.89
Uj tengeri 1893. május—juniusra	»	5.23—	5.25
Szokványzab őszre	»	5.48—	5.50
Káposztarepcze aug.—szept.-re	»	11.30—	11.35

Terménytőzsde.

A terménytőzsdén zsiradékárukban változatlan az irány; szilvaiz üzlettelen. — Köttetett:

Szilva boszniai szokványminőségü október—novemberre 15.40 frt.

Disznózsir, pesti áru hordóval együtt 51 frton.

Értéktőzsde.

A mai tőzsde összhangzásban a külföldi esti tőzsdék magatartásával, nyomott hangulatban indult; az üzlet folyamata alatt némi javulás állott be, mely különben végig nem tarthatta magát. A forgalom ma is felette csekély vala. Helyi papirokban teljesen pang az üzlet. Valutákat és váltókat illetőleg szilárd az irány korlátolt üzlet mellett.

Előtőzsde.

Az előtőzsde kevdtelen, nyomott hangulatban kezdődött; az üzlet folyamata alatt nyugodtabb bécsi jelentésekre itt is javultak az árfolyamok valamivel. Osztrák hitelrészvények hullámoztak 311.50—312.60, magyar hitelbank-részvények 357—358, osztrák-magyar államvaspálya-részvények 298.75—300, déli vaspálya-részvények 97.50—97.75, rima-murányi vasmü-részvények 184.25—184.50, 4%-os magyar aranyjáradék 109.92½—109.95 között.

11 órakor 15 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvények 311.80—311.90, magyar hitelbank-részvények 357—357.25, osztrák-magyar államvaspálya-részvények 299.25—299.50, déli vaspálya-részvények 97.50—97.75, rima-murányi vasmürészvények 184.50—184.75, 4%-os magyar aranyjáradék 109.95—109.97½.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde nemzetközi értékekre vonatkozólag kedvtelen hangulatban folyt le különös hullámzások nélkül és nagyfoku üzlettelenség mellett. Osztrák hitelrészvények mozogtak 311.70—312, magyar hitelbank-részvények 357—357.25, osztrák-magyar államvaspálya-részvények 299.12—299.75, déli vaspálya-részvények 97.75—98 között. Állampapirok az általános tőzsdeviszonyokkal szemben különös szilárdságot tanusitanak; 4%-os magyar aranyjáradék köttetett 109.97—110-en, 4½%-os regalekötvények 99.90—100.07½-en. Bankpapirokban korlátolt az üzlet; köttettek bankegyleti részvények 127.50-ön, magyar ipar- és kereskedelmi bankrészvények 116-on, jelzáloghitelbankrészvények 182.25—182.50-en. Helyi papirokban majdnem teljesen szünetel a forgalom; köttettek: Fonciére biztositó-részvények 78.50—79.50-en, rima-murányi vasmü-részvények 184—184.75-ön.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvények 312—312.10, magyar hitelbank-részvények 357—357.25, osztrák-magyar államvaspálya-részvények 299.37—299.50, déli vaspályarészvények 97.50—97.25, rima-murányi vasmü-részvények 184.50—184.75, 4%-os magyar aranyjáradék 109.97½—110.

Praemiumüzlet: Osztrák hitelrészvény holnapra 2—2.50 forint, nyolcz napra 6.—6.50 frt, egy hónapra 12—13 forint

Utótőzsde.

Az utótőzsde üzlettelen volt; a külföldi tőzsdékről érkezett tőzsdetudósitások ösztönzést nem nyujtottak. Osztrák hitelrészvények mozogtak 311.80—312.10, magyar hitelbankrészvények 357—357.25, osztrák-magyar államvaspálya-részvények 299.62—299·75, rima-murányi vasmü-részvények 184.62—184.75, 4%-os magyar aranyjáradék 109.95—110 között.

4 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvények 312—312.10, magyar hitelbankrészvények 357—357.25, osztrák-magyar államvaspályarészvények 299.75—299.87, rima-murányi vasmürészvények 184.50—184.75, 4%-os magyar aranyjáradék 110-–1109.02½.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, julius 14. A) Hizott sertés-árak: I. Magy. elsőrendü: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 klgrammon felüli sulyban) 43—44 kr. — 2. Öreg közép (páronkint 300—400 klgr. sulyban) 43—43½ kr. 3. Fiatal nehéz (páronkint 320 klgron felüli sulyban) 45½—46 kr. 4. Fiatal közép (páronkint 251—320 klgr. sulyban) 46—47 kr. 5. Fiatal könnyü (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) 47—49 kr. II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) ——— kr. 7. Közép (páronkint 220—280 klgr. sulyban) 45—46 kr. 8. Könnyü (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) 47½—49 kr. — III. Romániai: 9. Nehéz (páronkint 320 klgron felüli sulyban) ——— kr. 10. Közép (páronkint 250—320 klgr. sulyban) ——— kr. 11. Könnyü (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) ——— kr. IV. Romániai eredeti (Stachl): 12. Nehéz (párankint 240 klgron felüli sulyban) ——— kr. 13. Könnyü (páronkint 240 klgrig terjedő sulyban) ——— kr. V. Szerbiai: 14. Nehéz (páronkint 260 klgr. felüli sulyban) 46—46½ kr. 15. Közép (páronkint 220—260 klgr. sulyban) 46—47 kr. 16. Könnyü (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban) 47—48 kr.

Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint és pedig a szokványszerü levonások mellett, egy kilogramm sulyra krajczárokban értendők. Szokványszerüleg a hizott sertések teljes (brutto) sulyából az életre páronkint 45 klgr. vonandó le. A sertések vételárából a vevő javára 4 százalék vonandó le. — A sertések osztályozásánál azok teljes (élő) sulya vétetik irányadónak.

Sertés-létszám: 1892. évi julius hó 12. napján volt készletben 151.491 drb, julius 13-ik napján felhajtatott 1057 drb, julius 13-ik napján elszállittatott 2292 darab, julius hó 14-ik napján maradt készletben 150 256 darab. — A hizott sertés üzletiránya: élénk.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, julius 14. (Az *Egyetértés* távirata.) A mai előtőzsde a külföldi tőzsdék lanyha árfolyamainak hatása alatt lanyha irányban nyilt meg, de a magatartás csakhamar ismét megjavult. Az üzlet mindamellett megtartotta kedvtelen jellegét és az árfolyamingadozások szakadatlanul tartottak, mert folytonosan uj realizálások történtek. Csakis iparvállalati értékek és járadékok voltak jól tartva, de coulissaértékek a legalacsonyabb jegyzéseken záródnak. Valuták nem változtak.

11 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 311.50, magyar hitelbank 357.—, angol-osztrák bank 151.50, unionbank 242.75, bankegyesület 114.—, Länderbank 218.90, osztrák-magyar államvasut 299.62, déli vasut 97.37, elbavölgyi vasut 235.—, török dohányrészvény 176.75, alpesi bányatársaság 65.10, rimamurányi vasmü 184.—, prágai vasmü-részvények 407.—, májusi járadék 95.12, magyar aranyjáradék 110.05, magyar papirjáradék 100.50, török sorsjegy 39.70, huszfrankos arany 9.52, birodalmi márka 58.65.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde elején határozatlan maradt az irány. — Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 311.65, magyar hitelbank 357.50, Länderbank 219, unionbank 242.75, angol-osztrák bank 152.—, bankegyesület 114.—, osztrák-magyar államvasut 299.50, déli vasut 97.50, Károly-Lajos vasut 214.50, elbavölgyi vasut 235.—, török dohányrészvény 177.—, alpesi bányatársaság 65.10, rimamurányi vasmü 184.25, májusi járadék 95.12, magyar aranyjáradék 110.10, magyar papirjáradék 100.50, huszfrankos arany 9.51½.

Később minden téren élénktelen volt a forgalom, az árfolyamok majdnem mozdulatlanok és még coulissaértékekben is csak kevés volt a forgalom. Váltók és valuták nem változtak.

2 órakor záródnak: Osztr. hitelrészvények 313.75, magyar hitelbank 357.—, angol-osztrák bank 151.75, unió-bank 242.75, Länderbank 218.70, bank-egyesület 114.50, osztrák-magyar államvasut 299.50, déli vasut 98.—, elbavölgyi vasut 235.25, Károly Lajos-vasut 214.25, északi vasut 2872, dunagőzhajózási részvény 339.—, Lloyd-részvény 377.—, észak-nyugati vasut 215.—, alpesi bánya-társaság 65.10, rima-murányi vasmü 185.—, májusi járadék 95.40, osztrák aranyjáradék 112.75, magyar aranyjáradék 110.10, magyar papirjáradék 100.55, bécsi községi sorsjegy 157.50, huszfrankos arany 9.52, német birodalmi márka 58.65, prágai vasmü 409, orosz rubel 1.17¾. Tartva, igen csendes.

Bécs, julius 14. (*Magyar értékek zárlata.*) 4%-os földteherment. kötv. 94.20, magyar hitelb.-részvény 356.50, erdélyi vasut-részvény 199.75, 1876. m. k. v. áll. els. kötv. 117.50, Magy. nyer.-k.-sorsjegy 142.—, M. lesz. és váltóbank részv. 115 50. Tiszai és szeg. kölcs. sorsj. 136.25, 4%-os aranyjáradék 110.10, magyar fegyvergyár —.—, magyar vasuti kölcsön 100.40, Alföldi vasut-részvény 200.25, Magy. é.-kel. vasut-részvény 197.—, 1869. m. k. v. áll. els. kötv. —.—, Tiszav. vasut-részvény —.—, Kassa-oderbergi vasut-részvény 183.25, 5% magyar papirjáradék 100.55, villamos részvénytársaság —.—, M. jelz. hitelb.-részv. —.—.

Bécs, julius 14. *(Osztrák értékek zárlata.)* Osztr. hitelint. részv. 303.75, déli vasut-részvény 97.75, 4% osztr. aranyjáradék 112.80, londoni váltóár 119.70, Károly Lajos-vasut-részvény 214.50, 1864. sorsjegy 182.50, 1860. sorsjegy 140.75, török sorsjegy 39.90, 4·2% ezüst-járadék 95.—, dunagőzhajózási társaság részv. 337.—, dohány-részvény 176.50, angol-osztrák-bank-részvény 151.75, osztrák államvasut-reszvény 299 50, 20 frankos arany 9.51½, 4·2% papir-járadék 95.35, osztr. hitelsorsjegy 189.50, német bankváltók 58.70, cs. k. arany (vert) 5.68, osztr.-magy. bank-r. 996.—, elbavölgyi vasut-részvény 135.25, bécsi Bankverein-részv. 114.25, Alpina részv.-társ. 65.10. Üzlettelen.

Délutáni magánforgalom.

Bécs, julius 14. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A *déli tőzsde zárlata után* a délutáni magánforgalomban maradt osztrák hitelrészvény 312.12, angol-osztrák bank 151.75, Länderbank 218.70 osztrák-magyar államvasut 300, déli vasut 97.50, elbavölgyi vasut 235, májusi járadék 95.37, magyar aranyjáradék 110.10.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, julius 14. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Az esős időjárás és a valamivel szilárdabb külföldi jelentések ma további, de csak jelentéktelen javulást idéztek elő; e mellett az üzlet egészen élénktelen volt és a forgalom csak egyes czikkekre szoritkozott. — Köttetett: buza őszre 8.32, 8.33, 8.30 és 8.31, rozs őszre 7.45—7.43, zab őszre 5.89, uj tengeri 5.57, 5.58, tengeri szeptember—októberre 5.32, 5.30 és 5.31 frton.

Délután ki nem elégitő berlini árfolyamokra eleintén nyomott volt a hangulat, de később Berlinből is jobb árfolyamok érkeztek, mire itt is megszilárdult az irány és végül a déli jegyzések maradtak érvényben. — Köttetett: buza őszre 8.28, 8.27, 8.31, tavaszra 8.69—8.73, rozs őszre 7.43, 7.41, 7.43, uj tengeri 5.56 frton. Továbbá jegyeznek: rozs tavaszra 7.75—7.77, zab őszre 5.87—5.89, tengeri julius—augusztusra 5.14—5.16, repcze augusztus—szeptemberre 11.70—11.80 frton.

Kész áruból eladatott 500 mm. buza 79 k. 8.07½ frt három hónapra H.-M.-Vásárhelyen.

Szesz ára változatlan. Kész kontingentált szesz 17⅜ és 17¼ frton adatott el és maradt 17¼—17⅜ frton.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTOZSDÉK.

Berlin, julius 14. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Hitelrészvényekben az üzlet lanyha volt. Helyi bankértékekben, különösen a Disconto-Commandit és a Handelsgesellschaft részvényeiben, tekintettel arra, hogy ezeknek az intézeteknek a tervezett világkiállitás területén telkeik vannak, melyeknek árai valószinüleg emelkedni fognak, számos vásárlás történt. — Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 166.37, Disconto-Commandit 189.37, darmstadti bank 138.—, Deutsche Bank 162.—, drezdai bank 145.25, Handelsgeselischaft 143.—, nemzeti bank 118.50, osztrák-magyar államvasut 128.—, osztrák déli vasut 42.12, elbavölgyi vasut 100.40, bustiehradi vasut 190.50, dux-bodenbachi vasut 217.—, varsó-bécsi vasut 199.—, orosz délnyugoti vasut 72.50. Svájczi vasutak nem igen változtak. Gotthard-vasut 141.62, svájczi északkeleti vasut 109.12, unión-vasut 67.25, svájczi központi vasut 129.62, meridionál-vasut 125.75, középtengeri vasut 99.87. Német vasutak nyugodtak voltak. 1880-iki orosz kölcsön 95.25, keleti kölcsön 64.90, magyar aranyjáradék 93.75, olasz járadék 91.25, orosz rubel 201.50, német uj kölcsön 87.60. Bányaértékben kevés üzlet volt, Laurakohó 114.12, dortmundi 65.75, bochumi 134.75, gelsenkircheni 137.50, harpeni 146.—, Hibernia 116.25, Trust 133.50. Török sorsjegyek magasabbak, 86.50. Elsőbbségek nagyobb eladásokra alacsonyabbak. 3%-os osztrák államvasuti kötvények 1%-al hanyatlottak. Argentiniai értékek emelkedtek.

Berlin, julius 14. (Utótőzsde.) Magyar aranyjáradék 93.70, osztrák hitelrészvény 166.50, osztrák-magyar államvasut 128.10, osztrák déli vasut 42.10, Károly Lajos-vasut 91.10. Szilárd.

Frankfurt, julius 14. (Esti tőzsde.) Magyar aranyjáradék 93.90, osztrák hitelrészvény 264.75, osztrák magyar államvasut 254.62, osztrák déli vasut 86.75. Szilárd.

Hamburg, julius 14. (Zárlat.) Magyar aranyjáradék 93.75, osztrák aranyjáradék 96.—, osztrák ezüstjáradék 80.75, osztrák hitel-részvény 265.50, osztrák 1860-as állami sorsjegy 126.50, osztrák-magyar államvasut 638.—, osztrák déli vasut 208.50, olasz járadék 90.95. Megszilárdult.

Páris, julius 14. A nemzeti ünnep miatt ma nem volt tőzsde.

London, julius 13. (Zárlat.) Magyar aranyjáradék 92.—, osztrák aranyjáradék 95.—, osztrák déli vasut 8.62, ezüst 39.62. 2¾%-os angol consol 96.81, uj spanyol járadék 62.37, olasz járadék 89.50, egyiptomi kölcsön 95.75. Nyugodt.

London, julius 14. (Megnyitás.) 2¾%-os angol consol 96 11/16.

Külföldi értéktőzsdék zárlata.

Az árfolyamok az illető helyi szokványok szerint készpénzben medióra vagy ultimóra értendők, s szerint a mellékelt paritás is készpénzre vagy medióra, illetőleg ultimóra értendő. A készpénz-árfolyamok K-val, a medióra M-mel, az ultimóra U-val vannak megjelölve. Magától értetődik, hogy a fenti átszámitásokhoz még a transakczió-költségek, továbbá a medió- és ultimó-árfolyamokhoz, azonkivül még a mindenkori budapesti prolongáczió-tételek is számitásba veendők. A *-gal jelölt értékek a budapesti tőzsdén nem jegyeztetnek. Átszámitási árfolyam 100 márka vista = 58 frt 70 kr. 100 frank vista 47 frt 55 kr.

Julius 14.		Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PÁRIS.				
*Franczia 3%-os járadék		—.—	—.—	—.—
« 4½%-os «		—.—	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut	M	—.—	—.—	—.—
Osztrák déli vasut	M	—.—	—.—	—.—
*Osztrák földhitel-részvénytársaság	M	—.—	—.—	—.—
*Franczia törleszthető járadék	U	—.—	—.—	—.—
Magyar 4%-os aranyjáradék	U	—.—	—.—	—.—
Ottoman-bank	U	—.—	—.—	—.—
*Osztrák Länderbank	K	—.—	—.—	—.—
Török dohányrészvény	M	—.—	—.—	—.—
Banque de Paris	K	—.—	—.—	—.—
*Alpesi bányarészvény	U	—.—	—.—	—.—
BERLIN.				
Osztrák 4·2%-os papirjáradék	K	—.—	—.—	—.—
« 5%-os «	U	86.—	101 31	− 0.23
« 4·2%-os ezüstjáradék	K	—.—	—.—	—.—
« 4%-os aranyjáradék	K	96.30	113.24	− 0.10
Magyar 4%-os aranyjáradék	U	94.—	110 41	+ 0.11
« 5%-os papirjáradék	U	85.80	100.87	—.—
*Elbavölgyi vasut	K	—.—	—.—	—.—
Osztrák hitelrészvény	K	166 10	311 67	− 0.95
Osztrák-magyar államvasut	U	1 8.—	300.12	—.—
Osztrák déli vasut	U	42.10	98.47	+ 0.24
Károly-Lajos vasut	U	91.10	—.—	—.—
Kassa-oderbergi vasut	K	—.—	—.—	—.—
*Orosz bankjegy		201 15	—.—	—.—
Váltó bécsi piaczra		170.30	58.68	—.—
FRANKFURT.				
Osztrák 4·2%-os papirjáradék	K	81.—	95.24	− 0.28
« 5%-os «	U	86·10	101 42	+ 0.10
« 4·2%-os ezüstjáradék	K	81.—	95.12	+ 0 12
« 4%-os aranyjáradék	K	96 30	113.23	—.—
Magyar 4%-os aranyjáradék	U	93 90	110.30	+ 0.12
« 5%-os papirjáradék	U	85 80	100.87	—.—
Osztrák hitelrész.ény	U	264 87	311.66	− 1.72
Osztrák-magyar bank	U	848 75	996.62	+ 1.52
Osztrák-magyar államvasut	U	253.75	298 81	− 1.04
Károly-Lajos vasut	U	182 37	—.—	—.—
Osztrák déli vasut	U	88.38	98 50	+ 0.15
Magyar-gácsországi vasut	U	171.—	200.88	—.—
Váltó bécsi piaczra		170.25	58.70	+ 0 02
Unionbank		—.—	—.—	—.—
Villamossági részvény	U	98.70	—.—	—.—
*Alpesi bányatársaság	K	55.60	—.—	—.—

KÜLFÖLDI ÁRUTOZSDÉK.

Külföldi árutőzsdék zárlata.

Átszámitási árfolyam német piaczokra 100 márka vista 58.70 frt, 100 frk 47.55 frt.

Julius 14.	Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PÁRIS			
Buza folyó hóra	—.—	—.—	—.—
— augusztusra	—.—	—.—	—.—
— 4 utolsó hóra	—.—	—.—	—.—
— 4 hóra nov.-től	—.—	—.—	—.—
Liszt folyó hóra	—.—	—.—	—.—
— augusztusra	—.—	—.—	—.—
— 4 utolsó hóra	—.—	—.—	—.—
— 4 hóra nov.-től	—.—	—.—	—.—
Olaj folyó hóra	—.—	—.—	—.—
— augusztusra	—.—	—.—	—.—
— 4 utolsó hóra	—.—	—.—	—.—
— 4 első hóra	—.—	—.—	—.—
Szesz folyó hóra	—.—	—.—	—.—
— augusztusra	—.—	—.—	—.—
— 4 utolsó hóra	—.—	—.—	—.—
— 4 első hóra	—.—	—.—	—.—
BERLIN.			
Buza julius-augusztusra	171.25	10 06	+ 0.03
— szept.-októberre	17 .75	10.14	+ 0.01
Rozs julius-augusztusra	188.75	10.92	− 0.01
— szept.-októberre	170 75	10.02	+ 0 01
Zab julius-augusztusra	152.—	8 93	+ 0.09
— szept.-októberre	150.—	8.81	+ 0.06
Olaj juliusra	—.—	—.—	—.—
— szept okt.-re	49.75	29.20	+ 0.03
Szesz julius-augusztusra	35 —	20.55	+ 0.15
aug.-szept.-re	35.25	20.49	− 0.09
STETTIN.			
Buza juliusra	188.—	11.03	—.—
— szept.-okt.-re	178.—	10.45	—.—
Rozs juliusra	183.50	11.06	− 0.03
— szept.-okt.-re	168 50	9 89	+ 0.03
Olaj juliusra	4 .50	28 05	− 0.30
— szept.-okt.-re	49.50	29 05	− 0.30
Szesz helyben 50 márka fogyasztási adóval	37 —	21.72	—.—
— jul.-aug.-ra 70 márka fogyasztási adóval	34.30	20.40	—.—
— aug.-szept.-re 70 márka fogyasztási adóval	35.—	20.52	—.—
— aug.-szept.-re 70 márka fogyasztási adóval	—.—	—.—	—.—
KÖLN.			
Buza juliusra	18.80	11.03	—.—
— novemberre	—.—	—.—	—.—
Rozs juliusra	19 60	11.50	—.—
— novemberre	—.—	—.—	—.—
Olaj októberre	52.10	30.57	− 0.06
— májusra	52.10	30.57	− 0.06
BOROSZLÓ.			
Buza	20.50	12.03	—.—
Rozs (uj)	18.70	10.98	+ 0.12
Zab	15.—	8.81	—.—
Repcze	—.—	—.—	—.—
Szesz	55.—	32.29	—.—
Olaj	—.—	—.—	—.—
Tengeri	13.—	7.63	—.—

Prága, julius 14. Nyers *czukor* Prágában 15.50, Aussigban 15.80, finomitott Prágában 36 frt.

Trieszt, julius 13. A *czukorpiacz* lanyha; centrifugal-pilé kész áru 19¾ frt, szállitásra 17¾ forint.

Berlin, julius 14. Buza, rozs, szilárd, zab javult, olaj, szesz szilárd.

Hamburg, julius 13. *Petroleum* helyben 5.60, augusztus—deczemberre 5.60 márka, nyugodt.

Hamburg, julius 14. *Kávé* juliusra 63½, augusztusra 63¼, szeptemberre 61½ fillér fontonkint.

Páris, julius 13. Nyers *czukor* 88° kész áru 36.80—36.30 frank; fehér czukor folyó hónapra 36½ frank, lanyha; szeptemberre 36½, októbertől négy hónapra 36.60 frank, tartva; finomitott kész áru 104 frank.

Páris, julius 15. Ünnep miatt a tőzsde zárva volt.

Havre, julius 14. A nemzeti ünnep miatt ma nem volt forgalom.

London, julius 13. *Buza* üzlettelen, ára névleges. *Liszt* üzlettelen. Amerikai *tengeri* ¼ shillinggel olcsóbb. *Árpa* lanyha, *zab* üzlettelen. Erkezett buzarakományokban vevők tartózkodók. Uton lévő gabonából indiai buza nyugodt, kevéssé kináltatik, árpa változatlan, tengeri nyugodtabb. — *Repczeolaj* 23¼. — *Tengeri* helyben 22, julius—augusztusra 21¾, augusztus—szeptemberre 21¾. — Felhozatal: 30.900 qu. buza, 370 qu. zab, 75.520 qu. árpa. — Zápores.

Bréma, julius 13. *Petroleum* helyben 5.70 márka; szilárd.

Antwerpen, julius 13. *Petroleum* 13.62 frank; szilárd.

ÜZLETI TUDÓSITÁSOK.

Marhavásár.

Budapest, julius 14. (Braun József és fia czég jelentése az *Egyetértés* számára.) Felhajtatott: 578 magyar ökör, 383 magyar tehén, 1365 szerbiai ökör, 96 szerbiai tehén, 29 bivaly és 41 bika, összesen 2492 vágómarha (és 541 jármos, illetve bekötési czélokra alkalmas ökör.) Miután a mai felhajtás a heti szükségletnél aránytalanul több volt, vidéki vevők pedig csekély számban vettek részt a vásárlásban, ennélfogva az üzlet ma nehézkes hangulatban folyt le. Az egységi árak métermázsánkint 1 frttal csökkentek. — Következő árakat jegyeztünk:

Jóminőségü magyar ökrökért	28 frttól	34	frtig
Középminőségü magyar ökrökért	26	»	29	»
Magyar tehenekért	25	»	30	»
Szerbiai ökrökért	23	»	33	»
Bikákért	26	»	33	»
Bivalyokért	19	»	25	»

métermázsánkint, elevensuly-mérték szerint.

Juhvásár.

Bécs (St.-Marx), julius 14. A mai vásárra felhajtatott 2285 birka. Valamival jobb kereslet, de változatlan árak mellett jegyeznek kiviteli juhok 17—21 frtot, legelő juhok 10—16 frtot páronkint.

Páris (La-Villette), julius 14. (Távirat.) Felhajtatott 10305 birka; az irány könnyebb.

Szurómarhavásár.

Bécs (St.-Marx), julius 14. (Távirat.) A mai vásárra felhozatott: 2676 borju, 1658 élő sertés, 556 leszurt sertés, 204 leszurt birka és 138 bárány. A borjuvásáron lanyha volt az irány, de a multheti árak tartva maradtak. Ugyanez áll a többi czikkekről is. — Jegyeznek: élő borju 30—40 krajczár, elsőrendü 42 -50 kr, legjobb 52—53 kr, süldő 35—45 kr, leszurt nehéz sertés 42—48 kr, süldő 50—56 kr, leszurt birka 28—38 krt kilónkint, bárány 5—12 frt páronkint.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

* **Fowler-féle gőzekék a porosz königsbergi gazdasági kiállitáson.** A német gazdasági társaság által tavaly Brémában rendezett kiállitáson John Fowler & Co. angol gőzekegyáros czég legujabb szerkezetü gőzeke-gépezeteivel oly nagy feltünést keltett és általános elismerésben részesült, hogy nevezett czég indittatva érezte magát az idén junius hó 16—20-ig Porosz-Königsbergben rendezett gazdasági kiállitáson is részt venni. S a keleti poroszok beható tanulmány tárgyává tehették a gazdasági gépgyártás terén fölmerült legujabb gépeket, melyek között a Fowler-czégnek legujabb szerkezetü eredeti Compound-gőzekéi tüntek fel, melyek két 14 lóerejü Compound-gőzhengeres gőzeke-mozdony, különféle mélyitőeke, sekélyen szántó szab. antibalance-eke, gőzkultivátor, gőzgrubber, gőzborona és gőzporhanyitó által, a hozzávaló tápvizet hordó kocsik, vizszivattyu stbvel voltak bemutatva. A régibb szerkezetü gőzekék ellenében leginkább feltünt és nagy elismerésben részesült, hogy a legujabb szerkezetü Fowler-féle gőzeke-szereletek sokkal nagyobb munkaképességüek, mig a gőzekemozdonyok Compound-szerkezete folytán a szén- és tápviz-fogyasztás 30%-kal kisebb. Ezen tüzelőanyagmegtakaritásnak egyuttal az is a hatása, hogy gőzkazánok jobban kiméltetnek, 30%-kal kevesebb pénzt kell szénre költeni és 30%-kal kevesebb olyan igás erőre van szükség, mely a szenet és tápvizet hordja a szántóföldekre a gépekhez, melyek gyakran igen nagy távolságban szántanak. Sok száz ilyen eredeti Fowler-féle Compound-gőzekemozdony van már sikeres müködésben, s azon a vidékeken, hol Fowler-féle gőzekék dolgoznak, a gazdák teljesen meggyőződtek arról, hogy a gőzmivelés Fowler-féle gépekkel sokkal olcsóbb és jobb, mint vonóállatokkal. Kemény és kötött talaj megmivelésénél pedig, hol a vonóállatok ereje csakhamar kifogy, a gőzszántás ugyszólván nélkülözhetetlen. A nagy gyorsaság és biztonság, melylyel a gőzeke a legnehezebb szántási munkát teljesiti, oly tényező, melynek magas értékét minden értelmes gazda méltányolni tudja.

NAPIREND: julius 15-én.

Naptár: Péntek. Róm. kath.: Apost. oszl. — Prot.: Apost. oszl. — Görög-orosz: (julius 3.) Jáczint vt. — Zsidó: (Tamusz 20.) — Nap kél: 4 óra 19 p., nyugszik: 7 óra 51 p. — Hold kél: 10 óra 57 p. este, nyugszik: 10 óra 21 p. délelőtt.

A horvát-szlavon miniszter fogad d. e. 10-től d. u. 1-ig.

A fő- és székváros középitési bizottságának ülése d. u. 5-kor az ujvárosházán.

Országos képtár az akadémia palotájában nyitva d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Nemzeti muzeum: régiségtár, nyitva d. e. 9-től d. u. 1-ig. A muzeum többi tárai megtekinthetők 50 kr. belépő dij mellett.

Szabadságharczunk emlékeinek kiállitása a vigadóban. Nyitva reggeli 8-tól esti 7-ig. Belépti dij 30 krajczár.

Svábhegyre fogaskerekü vasut indul fél óránkint. Minden este zene az Eötvös nyaralóban.

A Margitszigetre a helyi hajók félóránkint indulnak. Az alsó vendéglőben katona-, a felsőben czigányzene.

Egyetemi füvészkert nyitva 8—12-ig és d. u. 2—6-ig.

Magy. kir. technológiai iparmuzeum (VIII. József-körut 6.) Nyitva van hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és vasárnap délelőtt 9—12-ig; szombaton az intézet zárva van.

Budapesti kereskedelmi muzeum. A hazai termékek állandó kiállitása a városligeti iparcsarnokban szabad belépés mellett nyitva naponkint d. e. 9—12 óráig és délután 4—7 óráig. Vasárnap- és ünnep nap délután 20 kr. a belépti dij

A kereskedelmi tudakozódó iroda és könyvtár. Akadémia-utcza 12. földszint. Nyitva van naponkint reggeli 9—12-ig és d. u. 3—6-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva d. e. 8—12-ig, d. u. 4—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva d. u. 3-tól 7-ig.

Kivonat a hiv. lap julius 14. számából

Árverések a fővárosban. Rotterstein Ármin 727 frtra becs. ingós. julius 15. VI. ker. uj-utcza. 25. sz. Schmidt György 572 frtra becs. ingós. julius 22. III. ker. laktanya-utcza 21. sz. Nádasdy Ferencz 3044 frtra becs. ingós. julius 23. IX. ker. 51. sz. Palm Albert 355 frtra becs. ingós. julius 23. VII ker. népszinház-utcza 18. sz. Piróth Péter 323 frtra becs. ingós. julius 16. VI. ker. Hermina-ut 1513. sz. Terényi Irma 653 frtra becs. ingós. julius 15. VIII. ker. József-körut 60. sz. Németh János ingóságai budafoki-ut 261 sz.

Árverések a vidéken. Eremits Milós 4444 frtra becs. ingatl. Zenta. Stiller Ferencz 1265 frtra becs. ingatl. Kispest. Kovács Lujza 1024 frtra becs. ingatl. Soroksár. Brankó W. Bozor 2044 frtra becs. ingós. Versecz. Frank Rudolf 3758 frtra becs. ingós. Lengyeltóti, Jung József 6121 frtra becs. ingós. Török-Kanizsa. Nagy György András 2503 frtra becs. ingatl. Szabadka. Kolledin Ilia 818 frtra becs. ingatl. T.-Kanizsa. Klein Borbála 4651 frtra becs. ingatl. Gyarmatha (Temesvár). Wickert Károly 584 frtra becs. ingatl. Torzsa (Kula). Sándor Illés 2855 frtra becs. ingatl. Ó-Kanizsa (Zenta).

Csődmegnyitás. Jorgovics Pál verseczi lakos ellen. Csődbiztos dr. Lallossevics János törvényszéki biró, tömeggondnok Kadits Györg Nemcsik Gyula ügyvédek. Bejelentési határidő szeptember 22. Wiener Sámuel egyeki lakos ellen. Csődbiztos dr. Vas Antal tvszéki biró, tömeggondnok Sóvágó Gábor, Szenézi Szabó János ügyvédek. Bejelentési határidő szeptember 14.

Csődmegszüntetés. Ludwig N. János budapesti lakos ellen.

Pályázat. Lőcse szab. kir. város tanácsánál rendőrkapitány, — a szegedi börtönigazgatóságnál börtönőri, — a sz.-udvarhelyi pénzügyigazgatóságnál gyakornokjelölti, — a kassai posta- és távirdaigazgatóságnál postamesteri, — a makói kir. járásbiróságnál albirói, — a zala-egerszegi m. kir. pénzügyigazgatóságnál adóhivatali állásra.

Szerkesztői üzenetek.

A fürdői életről szivesen fogadunk tudósitásokat, sőt kérjük lapunk barátait, hogy tudósitásaikkal minél sürübben keressenek fel.

Elemér. Kérdése nem is olyan «együgyü», a milyennek tulságos szerénységében nevezi. Az ép most diadalmaskodó agg Gladstone angol elnevezését nemcsak magyarra helyesen leforditani, de angol eredetiben idézni sem igen tudja — számos vezérczikkiró. Igy találkozunk ma is egy lap vezérczikkében ezzel az idétlenséggel: «*vén nagy ember*», egy másiknak a politikai szemléjében pedig ezzel a urcsa idézettel: «Great old man». «Vén nagy ember?» mi értelme van ennek? Először is a szellemileg nagy embereket nem «nagy ember»-nek szoktuk szólitgatni, hanem «nagy férfiu»-nak. Mondjuk ugyan, hogy Kossuth nagy ember, de ki fogja őt igy szólitani például valamely hozzá intézett levélben vagy beszédben: «Nagy ember!» Senki. Ez egyszerüen stiláris esetlenség volna. De igenis alkalmas és szép megszólitás ez: «Nagy férfiu». És csakis a megszólitásnak ez a formája alkalmas arra, hogy állandó elnevezésül szolgáljon. Ámde akár igy van ez, akár nincs, mit keres a «nagy ember» előtt ez a jelző: «*vén*» és mit jelent? Azt, hogy különbséget szokás tenni fiatal nagy emberek és idős nagy emberek közt? Ezt nem jelentheti, mert ilyen szokás nincs. De ha volna is, miért «*vén*?» A mai nyelvszokás szerint ez nem valami hizelgő jelző. Miért nem a pompózusabb «agg», vagy legalább «öreg?» Mindezekből tehát az következik, hogy az a három szó igy összetéve semmi okosat sem jelent. Lássuk hát az angol elnevezést. Hogy kellően megérthesse, meg kell emlitenünk az angoloknak azt a szokását, hogy bizalmas viszonyban levő emberek (mint sokszor nálunk is) «öreg»-ezik egymást: «*Old man*», s még bizalmasabban: «*old boy*», söt nőkre is alkalmazva: «*Old woman*», «*old girl*» — mint a hogy mi szoktuk mondani barátainknak és kedveseinknek: «öreg», «öregem». Azonkivül az «old» (öreg) szónak még egy különös, kedveskedő, gyöngéd értelme is van, s igy nevezték el az angolok a hajókat is «Old England»-nak, a skótok pedig csufondáros kedveskedéssel a magok fővárosát «Auld Reeky»-nek (vén füstös). Már most igen könnyü lesz megérteni, ha egy olyan népszerü embert, mint Gladstone, a ki hozzá még csakugyan öreg is, ezzel a bizalmaskodó és kedveskedő elnevezéssel tisztelték meg: «The Old Man»; a mi magyarul — helyesen — nem azt teszi: «az öreg ember», hanem egyszerüen csak: «*az öreg*». Ez a név ép ugy ráragadt Gladstonera, mint nálunk Deák Ferenczre az «*öreg ur*», Széchenyire a «legnagyobb magyar», vagy a francziáknál Lessepsre a «Grand français». Következett aztán Gladstonenak az a csodálatos midlothiáni hadjárata, melyben a berlini kongresszusról diadalmasan hazatért, Beaconsfieldet legyőzte, s ekkor az «Old man» megkapta még a «*Grand*» («előkelő», «nagyszerü», «fenséges», «nagy») jelzőt. Ettől fogva Gladstonet nem nevezték többé egyszerüen csak «öreg»-nek, hanem igy: «*The grand old man*»: «*A nagy öreg*». És ezzel megadtuk önnek egész teljességében Gladstone angol nevét s egyedül helyes magyar forditását. Ennél szebb, egyszerübb, bizalmasan kedvesebb nevet valamely nép alig találhatott még az ö bálványának. Hogy a «Grand» szót nem lehet helyettesiteni a «Great»-tal, az csak természetes.

Anathema. *Budapest*, S. K. Az még nem anathema, hogy ön beküld egy czikket megjelenendő könyvéből s a czikk nem lát napvilágot. Ez egyszerü birálat, hogy a mutatvány nem ütötte meg a mértéket. Dehogy van ebben a személy elleni kifogás. Hiszen az iró teljesen ismeretlen előttünk.

A Gellérthegy és a millennium. *K. M.* Ha ilyen tervekkel háborgatják ezt a nyugalmas és csendes hegyet, nem csoda, hogy maga is megborzong és kösziklákkal dobálózik.

Az első és utolsó vér, Pára és köd, Asszonyok birósága, Tévelygők czimü tárczaczikkek nem közölhetők.

13210. számu előfizető. *Szepsi.* Van női kereskedelmi tanfolyam. A feltételeket legközelebb.

F. J. *Brassó*, **M. Gy.** *Tószeg*, **P. Z.** *Duna-Földvár*, **H. I.** *Rozsnyó*, **R. M.** *Pozsony*, **D. H.** *Hidegkut*, **Cs. A.** *Kaposvár*, **I. S.** *Kecskemét*, **B. E.** *Nagy-Enyed*, **G. K.** *Beszterczebánya*, **N. 100.** *Pásztó*, **B. A.** *Eger*, sorsjegyeik eddig nem nyertek.

P. L. *K.-Székcső.* Sziveskedjék sorsjegyének pontos czimét megnézni.

G. J.-né *Esztergom.* A katona magánfogaton is, bérkocsin is fizet; a herczegprimás. ha hivatalos fogatán megy, nem fizet. Másként ö is fizet.

K. F. *Eger.* Az igért dolgot kérjük, annyival is inkább mert kiterjeszkedni igérkezik a megjelent hivatalos könyvre.

Időjárás

a m. kir. meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1892 julius 14-én reggel 7 órakor.

Állomások	Légnyomás mm.	A hőmérséklet Celsius szerint	Szél iránya és ereje		Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmérséklet maximuma	Hőmérséklet minimuma
Árvaváralja	752	+14.5	NY	0	4	20	17	12
Trencsén	751	+16.4	—		●	15	—	—
Selmeczbánya	753	+16.2	E	9	4	28	22	13
Magyar-Óvár	754	+17.2	DNY	1	4	10	27	14
Ó-Gyalla	753	+16.2	ENY	1	4	2	24	16
Budapest	753	+18.5	—		0	4	27	16
Sopron	754	+15.0	NY	2	4	40	27	13
Keszthely	753	+18.8	E	2	4	—	25	19
Csáktornya	754	+17.8	NY	2	4	4	28	15
Zágráb	754	+18.2	EK	6	0	3	26	17
Fiume	753	+21.9	DNY	1	2	13	25	19
Crikvenica	753	+23.8	—		1	29	—	—
Pancsova	753	+24.0	DK	3	3	—	35	16
Zsombolya	754	+21.0	—		4	8	34	14
Orsova	755	+22.6	D	1	0	50	30	11
Arad	754	+23.0	K	3	3	34	31	18
Szeged	753	+22.6	DK	2	2	2	33	16
Szolnok	754	+22.0	DNY	2	1	-	29	18
Eger	754	+21.8	D	4	1	24	30	16
Debreczen	754	+21.2	DK	3	0	—	27	17
Késmárk	753	+17.4	—		2	9	—	—
Ungvár	754	+20.0	EK	4	3	—	26	19
Akna-Szlatina	755	+17.5	DK	3	●	—	—	—
Szatmár	755	+22.1	ENY	2	1	—	29	20
Nagy-Várad	753	+21.6	DK	1	2	—	—	—
Kolozsvár	755	+17.0	DNY	1	●	2	—	—
Nagy-Szeben	754	+20.0	ENY	1	3	—	29	18
Bécs	753	+14.6	ENY	1	●	17	22	14
Krakó	753	+15.0	ENY	1	●	8	19	14
Bregenz	755	+14.7	NY	1	3	8	19	12
Salzburg	756	+13.4	—		●	22	23	12
Klagenfurt	755	+13.1	E	1	●	23	22	12
Pola	753	+23.2	—		2	—	30	21
Lesina	755	+24.8	—		1	—	—	—
Sarajevo	754	+21.8	ENY	2	3	—	34	15
Torino	753	+22.5	—		1	—	30	19
Flórencz	756	+22.5	DNY	4	2	—	29	21
Róma	757	+25.8	D	2	3	—	32	22
Nápoly	—	—	—		—	—	—	—
Brindisi	758	+30.6	DNY	0	0	—	34	21
Caghari	761	+25.2	D	2	0	—	—	—
Palermo	760	+26.3	ENY	2	0	—	—	—
Malta	759	+25.0	ENY	3	0	—	—	—
Zürich	757	+12.2	NY	3	●	18	—	—
Páris	756	+14.0	ENY	1	2	—	—	—
Nizza	754	+20.0	NY	3	0	—	—	—
Biaritz	762	+18.0	—		●	5	—	—
Breszt	761	+14.8	—		≡	—	—	—
Kopenhága	753	+14.0	ENY	3	●	—	—	—
Hamburg	753	+15.3	E	2	4	7	—	—
Swinemünde	752	+15.6	E	2	●	2	—	—
Memel	755	+17.7	E	1	4	—	—	—
Berlin	753	+14.9	E	3	4	—	—	—
Münster	753	+15.2	K	2	3	—	—	—
Stornoway	762	+10.6	NY	3	4	—	—	—
Mullaghmore	760	+13.3	K	5	4	—	—	—
Scilly	760	+15.6	EK	5	1	—	—	—
Schields	759	+10.7	E	1	4	1	—	—
Skudesnaes	756	+14.8	E	3	3	—	—	—
Christiansund	757	+10.9	NY	2	≡	—	—	—
Uleaborg	757	+13.6	K	4	4	—	—	—
Stockholm	758	+13.4	E	2	1	—	—	—
Szent-Pétervár	756	+14.6	E	4	3	—	—	—
Moszkva	759	+17.4	K	0	0	—	—	—
Kiew	757	+18.6	D	0	2	—	—	—
Odessa	758	+23.8	E	0	0	—	—	—
Varsó	752	+18.6	E	1	4	—	—	—
Sófia	—	—	—		—	—	—	—
Sulina	757	+25.9	EK	1	0	—	—	—
Konstantinápoly	757	+26.6	E	2	1	—	—	—

A szélirányok jelölése: E = észak, K = kelet, D = dél, Ny = nyugot. Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, ● = eső, ✳ = hó, ≡ = köd, ☈ = zivatar.

Közép-Európában alacsony a légnyomás, mig nyugati Európát magas nyomás segélyezi. Egy másodminimum Nizza vidékén vehető észre.

Az időjárás az észak és kelet kivételével többnyire esős, a hőmérséklet Közép-Európában sülyedt.

Hazánkban sok helyen volt zivatar. nagyobbára jelentékenyebb esővel. Változó, esőre hajló és hüvös idő várhatz.

Csávolszky Lajos
lapkiadótulajdonos és felelős szerkesztő.

IDEGENEK NÉVSORA.

Orient szálloda.

Brehaska F. C. California
Schnabel E. H. California
Krucsilak J. S.-Sz.-István
Zedlitz A. Gyón
Bartha G. Kolozsvár
Illits H. J. Alexinátz
Nemes A. B.-Rákos
Szathmári A. Kolozsvár
Marinkovits G. Ruma
Moder L. Szerencs
Weisz J. Kisujszállás
Doré M. Jászberény
Plavits G. Ó-Szivácz
Dávid A. Urföld
Weisz G. Fogaras
Braun A. Eger
Szikszay A. Jászberény
Vicin A. Balázsfalva
Sárfi Ö. Vadkert
Bocskár A. N.-Körös
Weinberger M. B.-Csaba
Zsigmond B. M.-Sziget
Weiller W. Kaposvár
Anderlik Ujvidék
Steiner J. Hatvan
Patz H. Pécs
Schwarz A. Veszprém
Blabansch E. Ráczkeve
Smetana A. Ó-Besenyő

Marchall-szálloda az Angol királynéhoz.

Zimmermann K. kdő A.-Szántó
Vischer A. kdő Brünn
Neumann G. mgz. Trieszt
Rocsky M. mgz. Nyiregyháza
Gesztbonyi K. birt. Boczenga
Dr. Russe H. ügyv. Brünn
Szvastics B. főispán Z.-Egerszeg
Griffing J. W. mgzó New-York
Gr. Korniss M.-né Bécs

Magyar király szálloda.

Grosz Zs. fbirt. P.-Ladány
Babinszky J. tan. Fehértemplom
Hegyessy F. gyógysz. Bezdán

Aprily A. vállalk. Süttő
Herczeg S. vállalk. Kanizsa
Bialik S. kdő Kiew
Löwenthal Zs. kdő Frankfurt
Enghers F. utazó Haspe
Bierlein P. kdő Nürnberg
Patika H. kdő Bécs
Sumelaj N. kdő Bécs
Morgenstern A. kdő Bécs
Grünwald Gy. kdő Vrbanje

Nemzeti szálloda.

Ádám L.-né birt. N.-Körös
Szilagyi K. ügyv. Debreczen
Kövy T. ügyv. B.-Gyarmat
Fehér Gy. pléb. Zombor
Kosár D. ügy. Komárom
Murovszky H. jegyző Bécs
Oteró F. jog. Berlin
Bartusek J. mgzó Kis-Bér
Roskó C. gazdt. Majtény
Hunzely K. kdő Bécs
Karamarkovits T. kdő Gradiste
Jahrmann F. kdő Christiana

Hungária szálloda.

Meltzl O. képv. Pozsony
Weigand K. vaskdő Szombathely
Hänsel Gy. gyáros Drezda
Altmann A. alezr. Haag
Baking K. gyáros Kirn
Hercz V. konzul Bécs
Scheid G. A. éksz. Bécs
Rippl V. tan. Prága
Hauer B.-né fbirt. K.-Harta
Br. Schey V. fbirt. Bécs
Moskovits M. fbirt. Nagyvárad
Gr. Auchald J. mgzó Páris
Royaards S. mgzó Hollandia
Tunnenburg Gy. mgzó Java
Dykmann J. mgz. Haag
Cartan V. Gy. mgzó Boston
Turner C. Ch. mgzó Boston
Kalischer H. ügyv. Bécs
Dr. Engländer S. ügyv. Berlin
Brekenfeld K. kdő Remscheidt
Milliaret J. kdő Lyon
Kaufmann M. kdő Pankota
Katz F. kdő Bécs
Schwartz J. kdő Bécs

Jost A. kdő Scheffield
Binkovits A. kdő Bécs
Kanitz J. kdő Kolozsvár
Brach A. kdő Zimony
Edelhoff R. H. kdő Remscheid
König J. kdő Bécs
Millhofer M. kdő Bécs

London szálloda.

Aitner F. kdő Nyitra
Pruska A. titk. Pilis
Weisz M. kdő Hirden
Haas J. fbirt. Mindholu
Náday L. mérn. Debreczen
Boker J. ig. Temesvár
Deutsch A. kdő Monor
Fischl M. kdő Bécs
Halpenn L. kdő Bécs

Vadászkürt szálloda.

Br. Nyeki O. fbirt. Dombegyház
Stafenics J. képv. Mohács
Bauer M. fbirt. Röjtök
Molnár J.-né fbirt. Bicsed
Puxbaumer A. Klosterneuburg
Mintcann J. ügyv. Károlyváros
Barta Ö. ügyv. Beregszász
Lobmayer I. főügy. Szeged
Fischer J. intéző Polna
Burgstaller Gy. gyáros Pozsony
Czacher J. gazd. Veszprém

Walter Fehérló szálloda.

Merkatz F. gyáros Bécs
Messa A. gyáros N.-Kürt
Laky J. fbirt. Sziget
Récsey A. fbirt. K.-Darócz
Molnár A. fbirt. Temes
Stojanovics S. fbirt. Lugos
Kapor J. jegyző Kékő
Koppel A. kdő Bécs
Kolmes J. kdő Csernovitz
Majer K. kdő Bécs
Mótel A. kdő Brünn
Majer K. kdő Csernovitz
Muhalik K. kdő Ujvidék
Waskovics F. kdő Szirák
Strausz M. kdő Bécs
Pozsonyi J. kdő Sümeg
Oláh S. kdő Kisujszállás
Flaschitz A. kdő Mágocs
Brunics B. kdő Pozsony
Klein A. kdő Temesvár
Kümmel B. kdő Baden

Ringer 2 korona-szálloda.

Coczon V. ügyv. N.-Szt-Miklós
Martinovits J. vend. N.-Szt-Miklós
Id. Gulyás L. hiv. N.-Szt-Miklós
Ifj. Gulyás L. hiv. N.-Szt-Miklós
Hameder J. fbirt. Zombor
Weinberger S. kdő Dombovár
Égi J. kdő Péterváras
Petrovits T. kdő Nis
Kozits N. kdő Nis
Tasits S. kdő Nis
Kostits Gy. kdő Belgrád
Bedrovits K. kdő Belgrád
Stojanovits J. kdő Belgrád
Dimits A. kdő Belgrád
Obradovits B. kdő Pozarevatz
Stokits J. kdő Pozarevátz
Andreovits Gy. kdő Leskovácz
Gyurkovits Gy. kdő Belgrád
Fleischer P. kdő Apostag
Fleischer S. kdő Apostag
Ganz M. kdő Sári
Guttfreund J. kdő Buják
Iszay F. fbirt. Szamosujvár
Máthé J. fbirt. Kecskemét
Berger B. kdő Irsa
Braun S. kdő Ungvár
Schuszter F. kdő Reischdorf
Hahn F. kdő Reischdorf

Margreiter F. kdő Reischdorf
Wendler A. kdő Reischdorf

Pannonia szálloda.

Sternberg A. Cincinnati
Glück M. New-York
Kornis G. Temesvár
Bondy V. Prága
Galgóczy B. Zsély
Győry K. Csepreg
Braun D. T.-Vázsony
Dr. Lorencz Gy. N.-Kálló
Eichhorn S. Brood
Özv. Hoffmeister I.-né Halas
Hollósy Zs. Kecskemét
Szitkey J. Báth
Kissely J. Báth
Gerengay P. Báth
Sántha A. Báth
Basta P. Báth
Bogdán Zs. Földes
Vincze J. Földes
Szabó G. Nádudvar
Oláh I. Nádudvar
Dr. Páté K. Szabadka
Schweiger M. Budapest
Mayer I. Bécs
Dr. Klinyi S. B.-Csaba
Lustig S. Prága
Schlesinger L. Pozsony
Dutschka E. Szebnic
Molnár J.-né Bicsérd
Dövényi J. N.-Rócze
Kovács I. Nádszeg
Kovács G. S.-Tarján
Lichtschein D. P.-Hrügy
Reiszmann N. K.-Várda
Málli L. N.-Varsány
Dévay N. Óbecse

Központi szálloda.

Bartos J. S.-A.-Ujhely
Havathy E. S.-A.-Ujhely
Szőllősy A. S.-A.-Ujhely
Jelenek A. S.-A.-Ujhely
Székely E. S.-A.-Ujhely
Gály A. Szabadka
Holub J. Szegzárd
Thaly E. N.-Abony
Hajek M. Grácz
Dr. Zombory L. Ujvidék
Dr. Kueyler P. Wilhelmhaven
Schrakamp E. Wilhelmhaven
Kuhnel O. Ujvidék
Schreyer L. Kokora
Blau S. Nagyvárad
Szilvay L. B.-Gyarmat
Fóth E. Szeged
Reinold O. Salindorf
Wilholm H. Miskolcz
Rosenfeld D. Miskolcz
Horvath L. Eger
Koliba J. Bécs
Schweiger A. Bécs
Taussig J. Bécs

Sziklay József főherczeg szálloda

Antoni T. Kulparkovi
Vagner J. N.-Bárány
Dr. Rákner A. Kassa
Halik K. Győr
Milán J. Boglár
Ivanovich Szerbia
Baliczki J. Lemberg
Velusczici M. Pétervár
Práger F. K.-Ladány
Mihalik J. Kecskemét
Bogár G. Szatmár
Feychne Gödöllő
Faragó M. Csongrád
Ladimir P. Belgrád
Veisburg S. E. Vásárhely
Csuhomir Z. Bécs
Leier E. Vinkovcze
Szengyörgyi H. Nagyvárad
Kriszt T. Zágráb

Deics L. Nagykanizsa
Neishadl Gy. Vrzin
Lor J. Szarajevo
Dr. Hell T. Trieszt
Heller J. Bécs
Vörös N. Esztergom

Erzsébet szálloda.

Mike P. Szeged
Szász G. Komárom
Toldy B. N.-Szombat
Kiszely S. Sáta
Vidovits M. Bród
Mihályffy E. Pozsony
Körmendy K. Szombathely
Kosztolányi F. M.-Óvár

Holzwarth Continentál ezelőtt Frohner szálloda.

Hutter E. Körmöczbánya
Langfelder W. Körmöczbánya
Prósl K. Bécs
Wohlfarth F. Bécs
Broch J. Bécs
Danner H. Bécs
Glüklich L. Bécs
Kwizda K. Bécs
Hiltl K. Bécs
Widder A. Darócz
Binder G. Trieszt
Fischer K. Torna
Deutsch A. Gleiwitz

Glitzner A. Lipcse
Kuffler B. Moson
Eiszler L. Pozsony

Aranysas szálloda.

Mérey L. Nyitra
Gulner P. P.-Pötöle
Francsics B. Póla
Pozsonyi K. Kassa
Farkas D. Kecskemét
Palóczy L. Kolozsvár
Valentini A. Kolozsvár
Széky M. Kolozsvár
Hindy A. Kolozsvár
Littman O. Bécs
Kolbiny A. T.-Szele
Dr. Pap J.-né Terje
Szép Ö.-né Terje
Seifert J. Arad
Sárosi T. Arad
Rubletzky A. N.-Károly
Rubletzky F. N.-Károly
Rubletzky D. N.-Károly

Fehérhattyu szálloda.

Schweitzea J. Brassó
Bachrack K. Ujvidék
Stern M. Eszék
Weisz A. K.-Hegyes
Grossmann J. Nyiregyháza
Konyákné Szobb
Reich J. Debreczen
Heisler A. K.-Körös
Steiner M. Bicske
Molnár Gy. Szécsény

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ.

Budapest, julius 15-én.

A szinház zárva.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Budapest, julius 15-én.

Az operaház zárva.

NEPSZINHAZ.

Budapest, julius 15-én.

A szinház zárva.

BUDAI SZINKÖR

Budapest, julius 15-én.

II-dik Rákóczi Ferencz fogsága.

Eredeti történeti dráma 5 felv. Irta Szigligeti E.

Személyek:

Zrinyi Ilona	Závodszky T.
Rákóczy F.	Komjáthy
Zrinyi B.	Follinus
Károly	Fenyéri
Amália	R.-Balogh E.
Kolonics	Hevessy

Kezdete 7 órakor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Budapest, julius 15-én.

Másodszor:

Bolondok háza.

Énekes bohózat 3 felv. Jacoby és Laufs után magyarositotta Fái J Béla.

Kezdete 7 órakor.

Ó-BUDAI SZINKÖR.

Budapest, julius 15-én.

Luczifer, a zöld ördög.

Tündéries látványosság, képletekkel és tánczokkal.

Kezdete ¹/₈8 órakor.

Szinházi játékrendek.

A budai szinkör játékrendje: *Szombaton*, julius 16-án: A diurnista. Először. — *Vasárnap*, julius 17-én: A diurnista. Másodszor.

WULFF EDE czirkusza

Ma pénteken, julius 15-én este 7 és fél órakor

nagy előadás

ötödik nagy birok-verseny Pierre Masson hirneves bajnok és I. **Weissenstein Mór** kocsis és II. **Csapody Elek** mészárossegéd (Pórszász Gyula urnál) között. Masson ur legyőzője 300 forintot kap. Jelentkezni még mindig lehet 10—1 és 6—8 órakor a pénztárnál.

Fellép az összes személyzet.

Holnap este 7¹/₂ órakor nagy előadás, 6-dik nagy birok-verseny.

Első fővárosi nyári
ORPHEUM

nagymező-utcza 17. sz. alatt.

A KARMESTERNÉ ASSZONY

bohókás jelenet Somossy K.-tól, zenéje Rosenzweigtól.

A zenekart Carola k. a. igazgatja.

Előadásra jutnak: 1. **Dirigentenmarsch** és **Ganivet paródia**, előadja **Carola** k. a. 2. **Dragonyos terczet**, előadja **Carola** k. a., **Rück** és **Kühns** urak. 3. **«A karmesterné»** opera részletei zenekarral, melyet **Carola** k. a. igazgat.

Mlle Ernault leghirnevesebb szavaló-énekesnő.

Fellépnek: **King Kalkasa** felülmulhatlan jonglőrök, **Carlo Brothers** tornászok, a **Schylis** krokodil-utánzók, a **Galways** zenebohóczok, **Negré Victória** énekesnő, **Mr. James E. Black** lábnélküli tánczos és **Carlo nővérek** duettisták, valamint az összes szerződött tagok.

HERZMANN-féle
NYÁRI ORPHEUM

Hajós-utcza 13. sz., a m. k. opera átellenében.

Mlle ALEXANDRINE THEO

elsőrangu szépség, franczia énekesnő vendégjátéka. Még csak rövid ideig **Pruggmayer József** vendégfellépte. **Im Mädchenpensionat. Auf der letzen Gallerie.** Sok oldalról érkezett kivánság folytán 101-edszer **Fesche Geister** óriási sikerü bohózat. Fellép **Friczy Ferry** kedvelt excentrikus énekesnő és mind a 40 müvész, specialista és müvésznő. Uj hölgy-személyzet. E hó 16-án először: **Bialodwodskych** orosz ének- és táncz-quartett.

Az Orpheum melletti Herzmann-kávéház kerttel, idegenek és helybeliek kedvencz mulatóhelye, egész éjjel nyitva van.

TELEFON! **TELEFON**

Elhaltak névsora 1892. julius 14-én.

Nagy F. 2 é. f. n. VIII. vig-u. 3.
Horváth I. 2 é. váltóőr 1. VII. kerepesi-ut fütőház.
Burisnek A. 2 é. lak. 1. VII. Bethlen-tér 3.
Garenda L. 36 é. napsz. VIII. bérkocsis-u. 15.
Knapp M. 31 é. csel. VII. Dezsewffy-u. 34.
Virág J. 19 é. aszt. VI. sziv-u. 46.
Racsak J. 33 é. napsz. III. Holczspach-féle gyár.
Grünfeld sz. S. T. 56 é. ügyn. n. VII. Rottenbiller-u. 37.
Meiner N. 49 é. ügyn. VII. Aréna-ut 60.
Lakatos sz. Sz. B. 68 é. f. n. IX. soroksári-u. 38.
Glasner sz. H. K. 74 é. napsz. VI. Szabolcs-u. 13.
Popovits I. 25 é. csel. utról.
Pintér K. 27 é. csel. VII. dohány-u. 39.

Vizállás, 1892. julius 14-én.

Folyó	Vizmércze	Vizállás reggel (cm.)	Változás az elmult 24 óra alatt (cm.)	Hőmérséklet (C.)
Inn	Schärding	+ 290	< 45	+ 17
Duna	Passau	+ 368	< 50	+ 15
»	Linz	+ 114	< 20	+ 19
»	Bécs	+ 62	> 4	+ 16
»	Pozsony	+ 317	> 5	+ 15
»	Komárom	+ 340	> 1	+ 15
»	Budapest	+ 317	> 10	+ 20
»	Mohács	+ 467	> 11	+ 16
»	Gombos	+ 522	> 7	+ 23
»	Ujvidék	+ 483	> 9	+ 24
»	Zimony	+ 349	> 11	+ 26
»	Pancsova	+ 328	> 12	+ 23
»	Orsova			
Rába	Sárvár	+ 104	< 11	+ 18
»	Győr	+ 300	> 8	
Vág	Szered	+ 36	> 10	+ 14
Dráva	Zákány	+ 90	> 10	
»	Barcs	+ 171	> 15	+ 16
»	Eszék	+ 318	> 11	+ 16
Száva	Sziszek	— 4	> 4	+ 18
»	Mitrovicza	+ 151	> 4	+ 22
Temes	Kis-Kostély	+ 49	> 17	+ 21
Béga	Kiszető	+ 57	> 7	+ 20
»	Temesvár	— 22	> 0	+ 18
»	Nagy-Becskerek	+ 13	> 6	+ 18
Szamos	Dées	— 15	> 5	+ 19
»	Szatmár	+ 34	> 2	+ 23
Kraszna	Nagy-Majtény	+ 30	0	
Tisza	Marmaros-Sziget	+ 42	0	+ 18
»	Tekeháza	+ 10	> 2	+ 22
»	Tisza-Ujlak	— 50	> 2	+ 21
»	Vás.-Namény	— 54	> 5	+ 19
»	Záhony (Csap)	— 121	> 9	+ 22
»	Tokaj	— 6	> 10	+ 20
»	Tisza-Füred	+ 50	> 10	+ 22
»	Szolnok	+ 23	> 2	+ 23
»	Csongrád	+ 10	> 5	+ 23
»	Szeged	+ 94	> 9	+ 24
»	Török-Becse	+ 184	> 6	+ 20
»	Titel	+ 384	> 10	+ 24
Latorcza	Munkács	+ 21	> 1	+ 18
Ondova-Tapoly	Hoór			
Bodrog	Zemplén	+ 104	< 4	+ 17
Berettyó	Berettyó-Ujfalu	— 15	< 2	+ 20
Sebes-Körös	Nagyvárad	0	0	+ 27
Fekete-Körös	Tenke	+ 1	0	+ 20
Fehér-Körös	Boros-Jenő			
Kettős-Körös	Békés	+ 22	> 2	+ 25
Hármas-Körös	Gyoma	+ 63	> 6	+ 20
Maros	Branyicska (Déva)	+ 36	> 14	+ 20
»	Arad	— 80	< 3	+ 23
»	Makó	+ 4	0	+ 22

Jegyek magyarázata: + = null fölött, — = null alatt, < = áradt, > = apadt.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései julius 14.

Faj	Irányzat	Minős. suly hektolit.	100 kilogramm ára frttól	frtig	Minős. suly hektolit.	100 kilogramm ára frttól	frtig
Buza							
Bánsági uj	szilárd	74	—.—	—.—	75	7.90	8.10
« «	«	76	8.—	8.20	77	8.15	8.40
« «	«	78	8.50	8.50	79	8.40	8 55
« «	«	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
Tiszavidéki «	«	74	—.—	—.—	75	7 90	8.10
« «	«	76	8.—	8.20	77	8.15	8.40
« «	«	78	8.30	8 50	79	8.40	8.55
« «	«	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
Pestvidéki «	«	74	—.—	—.—	75	7.85	8.05
« «	«	76	7 95	8.15	77	8.10	8.35
« «	«	78	8 25	8 45	79	8.35	8.50
« «	«	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
Fehérmegyei «	«	74	—.—	—.—	75	7 90	8.10
« «	«	76	8 —	8.20	77	8.15	8.40
« «	«	78	8 30	8.50	79	8.40	8.55
« «	«	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
Bácskai «	«	74	—.—	—.—	75	7.90	8.10
« «	«	76	8 —	8.20	77	8.15	8.40
« «	«	78	8 30	8.50	79	8.40	8.55
« «	«	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
Szakmagyarorsz. «	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	—.—	—.—
« «	«	78	—.—	—.—	79	—.—	—.—
« «	«	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—

Gabona ó vagy uj	Irányzat	Faj	Minőségi suly hektoliterk.	100 kilogramm ára frttól	frtig
Rozs uj	lanyha	—	70—72	7.55	7.80
Árpa «	lanyha	takarmány	60—62	5.30	5.50
» «	«	égetni való	62—64	—.—	—.—
» «	«	sörfőzdei	64—66	—.—	—.—
Zab «	szilárd	—	39—41	5.40	5.70
Tengeri «	lanyha	bánsági	75	4.60	4.85
» «	«	másnemü	73	4.75	4.80
» «	«	—	—	11.—	11 ¼
Káposzta-repcze «	lanyha	—	nélkül	10.¼	10.½
Köles «	«	—	—	5.10	5 25

Gabona határidőre	Irányzat	Határidő	100 kgr. ára pénz	100 kgr. ára áru
Buza	lanyha	tavaszra	—.—	—.—
«	«	május—junius	8.10	8.12
«	«	őszre	8.53	8.55
Tengeri	«	máj.-jun.	4.80	4.82
«	«	julius-augusztus.	4.88	4.90
Zab	«	Bpest szállitan. május-juniusra	5.23	5.25
		Bpest szál. őszre	5.48	5.50
Káp. repcze	lanyha	aug.-szept.	11.20	11 30

Különféle termények	Irányzat	Faj (100 kilogramm ára)	Pénz frt	Áru frt
Heremag	csendes	Luczerna magyar, idei	32.—	36.—
«	csendes	Vörös, idei	45.—	55.—
Repczeolaj	«	szi. kétszer finomitott	36.—	37.—
Olajpogácsa	«	epcze	5.75	6 —
Disznózsir	lanyha	Pesti	51.—	51.50
«	«	Vidéki	—.—	—.—
Szalonna	«	M. la légensz. áru m. sz.	45.—	45.50
«	«	Városi légensz.	44 50	45.—
«	«	« 8 darabos	45.50	46.—
«	«	Füstölt	50.—	51.—
Faggyu	csendes	Olvasztott	35.—	36 —
Szilva	lanyha	bosznai, 1891 szokványminőség	12.—	12.50
«	«	100 darabos	14.50	14.75
«	«	85 «	17.75	18.25
«	«	szerbiai, 1891 szokványminőség	11.25	11.75
«	«	100 darabos	14.50	15.—
«	«	85 «	17.75	18 25
Szilva határidőre	csendes	bosniai 1892 X/XI szokványminőség	14.75	15.—
«	«	100 darabos	16.25	16 50
«	«	85 «	19.25	19.75
«	«	szerbiai 1892 X/XI szokványminőség	14.50	14 75
«	«	100 darabos	16 25	16.50
«	«	85 «	19.25	19.75
Szilva-iz	csendes	Szlavoniai 1891	22.—	22.50
«	«	Szerbiai	20.—	21.—
Szilvaiz határidőre	«	szlav. 1892 szept.-okt.	18.75	19.—
«	«	szerb	17.75	18.—
Méz	szilárd	Nyers	—.—	—.—
«	«	Sárga, csurgatott	39.50	40.—
Viaszk	«	Rozsnyói	140.—	141.—
«	«	Szlavoniai	—.—	—.—
Szesz	csendes	Szesz nyers osztalékolt	17.—	17 50
«	«	Szesz-élesztő «	19 50	20.—
«	«	Szesz, finomitott	54.50	55.—

A hajószállitás fuvardijtételei.

	Honnét	Budapestre	Győrre
Duna	Pancsova	26—28	8—10 krajczárral drágább a budapesti díjtételeknél
	Ujvidék	22—24	
	Bezdán	18—19	
	Kalocsa	15—16	
	Duna-Földvár	13—14	
Tisza	Szentes	33—35	
	Szeged	28—30	
	Zenta	26—27	
	Titel	24—25	
Szava	Mitrovicz	33—35	
Béga	Temesvár	40—42	
	Nagy-Becskerek	27—29	

*A hajódíjtételek értetnek a szállitási időt beleértve és a biztositási dijat kizárva; a Béga-állomások a burczellirozást beleértve.

ÉRTÉKPAPIROK — ÁLLAMADÓSSÁG.	Utolsó árkelet pénz	áru
Magyar kir. aranyjáradék adómentes 100. 500. 1000 4 %	109.30	110.20
« « « « 10,000 4 %	—.—	—.—
« « « « julius. 15-re	109 95	110 05
« papirjáradék adómentes 5 %	100.50	100.80
« « « julius. 15-re	100.55	100.65
« 1876. keleti v. államkötvény aranyban 5 %	117.—	118.—
1889. adóm. m. kir. államvasuti kölcsön aranyban 4½%	120.50	121—
1889. évi 4½%-os adóm. áll. vas. k. ezüstben 4½%	100.50	101.50
Magy. kir. nyeremény-kölcsön 100 frt	142.—	143.—
« « « 50 frt	141. -	142.—
4½% adóm. regale-kártalanitási kötvény 4½%	99.85	100.35
4½%-os adóm. horv. szlav. regale kötvény 4½%	97.50	98.50
Tiszai és szegedi kölcsön 4 %	136.50	137.50
M. 4% adóm. Magyarorsz. földteherm. kötvény 4 %	94.50	95.—
4% adóm. horvát.-szlavonorsz. földteherm. kötv 4 %	95.—	96.—
Magyar földtehermentesitési kötvények horvátországi 5 %	—.—	—.—
Magyar orsz. jelzálog urbéri váltságkötvények (100 frt) 5 %	100.—	—.—
Kir. horv.-szlavonjelzálog földváltságkötvény (100 frt) 5 %	—.—	—.—
Magyar kir. kamatozó kincstári utalvány 6 hóra (100 frt)	—.—	—.—
Egyesitett államadósság papirban május—nov. 4²/₁₀%	—.—	—.—

ÉRTÉKPAPIROK	Utolsó árkelet pénz	áru
Egyesitett államadósság papirban máj.—nov. 4²/₁₀%	95.—	95.50
« « « « február—aug. 4²/₁₀%	95.—	95.50
« « « « jan—jul. 4²/₁₀%	94 75	95.25
« « « « ápr.—okt. 4²/₁₀%	94.75	9 .25
Osztrák aranyjáradék adómentes 4 %	112.50	113.—
« papirjáradék adómentes 5 %	100.75	101.25
« államadósság, kisorsolás 1854-ki 250 frt p. p. 4 %	141.75	142.75
« « « 1860-ki 500 frt o. é. 5 %	141.—	142 —
« « « 1860-ki 100 frt « « 5 %	151.50	152.50
« « « 1864-ki 100 frt « «	182 —	183.—
« « « 1864-ki 50 frt « «	182.—	183.—
A temes-bégavölgyi vizszabályozó társulat 5 %	101.50	102.—
Budapest főváros 1890-iki kölcsöne adómentes 4½%	99.50	100.—
Bolgár fejedelmi államvasuti zálog kölcsönkötvény 6 %	105.—	106.—
Szerbiai nyeremény-kölcsön 100 frank 3 %	—.—	—.—
« « « « osztr. felülbélyegzéssel 3 %	—.—	—.—
Bécs város nyeremény-kölcsön 1874-ből	157.—	159 —

Osztalék 1891-re	ÉRTÉKPAPIROK — RÉSZVÉNYEK	Utolsó árkelet pénz	áru
	a) Bankok.		
8.—	Angol-osztrák bank 100	—.—	—.—
3.50	A bpesti ált. hitelegyl. mint szövetk 50	56.50	57.50
10.—	Budapesti bankegyes. részv.-társ. 100	127.—	127 50
6.—	Budapesti keresk. és iparb. r.-társ 100	100.—	101 —
6.—	Fiumei hitelbank 80	106 —	107.—
7.—	Fővárosi bank részv.-társaság I. kib. 100	96.—	97.—
15.—	Horvát leszámitoló bank 200	—.—	—.—
19.—	Magyar általános hitelbank 200	357.—	358 50
19.—	Magyar általános hitelbank julius. 15-re	337	358.—
8.—	Magyar ipar- és keresk. bank r.-t. 100	116.—	116.50
8.—	Magyar ipar- és keresk. bank r.-t jul. 15.	—.—	—.—
37 frank	Magyar jelzálog-hitelbank 200	—.—	—.—
18.50 fr.	Magyar jelzálog-hitelb. II. kib. id. e. 100	—.—	—.—
18.50 fr.	M. jelz.-hitelb. II. kib. id. elis. julius.15-re	182.25	182.75
7.—	Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 100	—.—	—.—
7.—	M. leszámitoló-s pénzváltóbank junius30-ra	115.50	115.75
14.—	Osztrák hitelintézet 160	—.—	—.—
14.—	Osztrák hitelintézet julius15-re	312.—	312 50
46.70	Osztrák-magyar bank 600	995.—	1000
12.—	I. magyar iparbank 150	187 —	189.—
55.—	Pesti magyar kereskedelmi bank 500	985 —	987.—
14.—	«Unio»-bank 100	—.—	—.—
	b) Biztositó társulatok.		
10.—	Bécsi biztositó társaság 200	160.—	165.—
13.—	Bécsi élet- és járadék-bizt. társaság 200	292.—	297.—
166.—	Első magyar általános bizt.-társ. 1000	2800.—	[illegible]
5.—	Fonciére pesti biztositó intézet 100	79 50	80 —
—.—	A «Lloyd» viszontbiztositó r.-t. 100	76 —	78.—
5.—	Magyar-franczia bizt. társ. 100	80.—	85.—
—.—	Magyar Jég- és viszont bizt. r.-t. 100	—.—	—.—
75.—	Pannonia viszontbiztositó társaság 300	1000.—	1020.—
	c) Gőzmalmok.		
40.—	Concordia gőzmalom 500	532.—	534.—
100.—	Első budapesti 500	1290.—	1295.—
35.—	Erzsébet-malom 500	470	475.—
20.—	Hengermalom 400	550.—	560.—
16.—	Lujza-malom 160	315.—	318.—
25.—	Molnárok és sütők 200	438.—	442.—
60.—	Pannonia 1000	950.—	955.—
—.—	Váczi hengermalom részv.-társaság 100	—.—	—.—
20.—	Viktória 150	286.—	288.—
	d) Közlekedési vállalatok.		
10.	«Adria» m. tengeri haj. r.-t. 100	140.—	141.—
10.—	Alföld-fiumei 200	199.75	200.50
	Aradi és csanádi egyesült vasut 200	—.—	—.—
	Bács-Bodrogh várm h.-érd. v. elsőbbs.-r	82.—	83.—
	Barcs-pakraczi vasut részv.-társ. 200	201.—	203.—
9.85⁴/₁₀	Báttaszék-dombovári 200	199.50	200.50
	Budapest-pécsi vasut r.-t. 200	199.75	200.50
7.—	Bpest-Szt-Lőrincz helyiérdekü v. r.-t. 100	—.—	—.—
7.—	Bpest-Szt-Lőrincz helyiérdekü első r. 100	—.—	—.—
	Debreczen-hajdunánási v. első r 100	—.—	—.—
4 frank	Déli vasut 200	98.—	98.25
4 frank	Déli vasut julius.31-re	197.—	197.25
9.80	Északkeleti vasut 200	199.75	200.50
9.94⁴/₁₀	Erdélyi vasut 200	—.—	—.—
—.—	Győr-sopron-ebenfurti vasut 200	—.—	—.—
7.94⁴/₁₀	Kassa-oderbergi vasut 200	183 —	184.—
9.94⁴/₁₀	Magyar-galicziai vasut 200	199.25	200.50
9.85⁶/₁₀	M. ny. v. (székesfehérvár-győr-graczi) 200	199.75	200.25
4.50	Mármarosi sovasut r.-t. els. r. 100	95.—	95.50
	N.-Kikinda—N.-Becskerek v.-u. els. r. 100	—.—	—.—
25 frank	Osztrák-magyar államvasut ar. 200	—.—	—.—
25 frank	Osztrák-magyar államvasut julius.31-re	299.50	299 75
9 ⁵/₁₀	Pécs-barcsi vasut 200	203.—	204.50
—.—	Első cs. kir. szab. dunagőzh. társ.p. f. 500	340.—	345.—
20.—	Pesti közuti vaspálya 200	376 —	378.—
10.—	Pesti közuti vaspálya élvezeti jegy	180.—	185.—
—.—	Pesti közuti vaspálya másodsorozatu 200	—.—	—.—
	e) Takarékpénztárak.		
7.—	Budapesti III. kerületi 50	128.—	130.—
32.—	Országos központi 300	627.—	632.—
400.—	Pesti első hazai 1000	8150.—	8200.—
48.—	Egyesült Budapest fővárosi 300	965.—	975.—
7.—	Magyar ált. takarékpénztár r.-t. 100	117.50	118.—
	f) Különféle vállalatok.		
9.—	Alagut 105	158.—	160.—
7.20	Általános waggon-kölcsönző-társaság 80	104.—	105.—
14.—	Egyesült magyarhoni üveggyárak r.-t. 200	239.—	241.—
8.—	Északmagyarországi e. kőszénb. r.-t. 100	163.—	164.—
8.—	Fővárosi Casino-épület részv.-társ. 200	—.—	—.—
15.—	Franklin-Társulat könyvnyomda 150	268.—	272.—
02.—	Könyvnyomda «Athenaeum» 100	380.—	—.—

Osztalék 1891-re	ÉRTÉKPAPIROK	Utolsó árkelet pénz	áru
80.—	Pesti könyvnyomda részv.-társ. 500	1300.—	—.—
15.—	Pallas irodalmi és nyomdai r.-t. 200	210.—	220.—
70.—	Fiumei I. m. rizshánt. és rizskem. r.-t. 500	1130.—	1180.—
80.—	Ganz és Társa vasöntőde és gépgyár 400	1890.—	1900.—
	Jordán Viktor-féle bőrgyár részv.-t. 100	98.—	102.—
	Nadrági vasgyár-társulat 200	—.—	—.—
24.—	Gschwindt-féle szeszgyár 200	440.—	450.—
23.—	Gyapjumosó és biz. első magyar 200	315.—	325 —
20.—	Kőszén- és téglagyár (Drasche) 200	472.—	474.—
25.—	Salgótarjáni kőszénbánya 40	585.—	586.—
35.—	Gőztéglagyár, kőbányai 160	590.—	600 —
15.—	Tégla és mészégető, ujlaki 150	269 —	270.—
	Tégla- és czementgyár egyes. id. elis. 100	143.—	145.—
10.—	Magyar Asphalt részvény-társaság 100	187.—	190.—
—.—	Magyar kender- és lenipar-részv.-trs. 200	255.—	256 —
	Nemzetközi villamossági társaság 200	229.—	239.—
9.—	Nemzetközi waggon-kölcs. részv-társ. 100	132.—	133 —
12.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü 100	— —	— —
12.—	Rimamurányi vasmü julius. 15-re	184.50	184.75
14.—	Schlick-féle vasöntőde és gépgyár 200	235.—	36.—
45.—	Sörfőzde első magyar 300	1140.—	1160.—
20.—	Sertéshizlaló 300	352.—	355.—
	Spodium és csontlisztgyár 150	70.—	—.—
8.—	Szálloda részvény-társaság 80	210.—	215.—
21.—	Szállitási vállalat I. m. 200	—.—	—.—
—.—	Szegedi szeszgyár és finomitó r.-t. 200	—.—	—.—
14 frank	Török bir. dohány-egyedárus frc 200	176.—	177.—
	ZÁLOGLEVELEK.		
	Egyesült bpesti főv. takarékpenzt. 4½%	99.25	99.75
	Magyar földhitelint. papirérték 5 %	101.—	102.—
	« « 4½%	100.75	101.50
	« « 4 %	96.—	96 50
	« « ar. v. ez. 5 %	116.25	—.—
	« «szabályoz. éstalajjav. 4 %	94 50	95.—
	« jelzálogbank 5½%	102.50	—.—
	« « 5 %	101.—	102.—
	« « 4½%	100.—	100.50
	M.jelzálogb. közs.-kötv. 50 évvf. 110f. 4 %	97.—	97 50
	« « Közs. kötel. 50 év vf. 4½%	99.—	99.50
	Magyar orsz. közp. takarékpénztár 4½%	99.—	99.75
	Kisbirtokosok orsz. földhitelintézete 5½%	103.50	104 50
	« « 5 %	101.50	102 —
	« « « 50½ évre 4½%	100.—	100.50
	Osztrák-magyar bank o. e. 4½%	101 —	102.—
	« « « « « 40½ évre 4 %	99.70	100.20
	« « « « « 50 évre 4 %	99.70	100.20
	Pesti magyar kereskedelmi bank 5 %	101.—	102.—
	« « « 4½%	100.—	100.75
	Pesti magy. ker. bank közs. kötv. 4½%	101.50	102.
	«Albina» takarék- és hitelintézet 6 %	101.—	102.—
	« « « 5 %	101.—	102.—
	Aradi polg. takarékp. 40 év vf. 110 5 %	100.50	101.50
	« « « « « « « 5½%	100.50	101.50
	Erdélyr. m. jelz. hitb. 4 év visszafiz. 5%	99.—	99.50
	Nagyszebeni földhitelintézet 5 %	101.75	102.25
	« « 5½%	102.—	102.50
	« « 6 %	103.—	—.—
	« ált. takar.-p. 31½ év vf. 110f. 5 %	102.—	—.—
	« « « 40 év vf. 106 f. 5 %	102.—	—.—
	« « » III. kib. 5 %	101.75	102.25
	Temesvári első takarékpénztár 5 %	100.—	101.—
	« « 4½%	98.—	99.—
	Magy. jelzálogb. nyer.-kölcs. kötv. 4 %	123.—	124.—
	« « osztr. felülbélyegzéssel 4 %	123.50	124.—
	« « nyeremény-jegy	—.—	— —
	« « osztr. felülbélyegzéssel	21.—	23 —
	Osztr. földh.-int. ny. kölcsön kötv. 3 %	111.75	112.75
	« « kötv. nyerem. jegy	23.—	25.—
	Pesti hazai I. takp. e. kib. kötv. 4%	99.50	100.—

ÉRTÉKPAPIROK	Utolsó árkelet pénz	áru
ELSŐBBSÉGEK.		
Az «Adria» m. teng. hajózási ⁵⁰⁰/₁₀₀₀ 4½%	97.75	98 75
Bpesti közuti vasp. társ. 1887 4½%	96. -	97.—
« « « « 1889 4½%	96.—	97.—
Budapesti lánczhid 100 6 %	—.—	—.—
Budapest-pécsi vasut 200 4 %	93.50	94.50
Déli vasut 400/2000 márka 4 %	—.—	—.—
Dunagőzhajózási társaság 100/200 4 %	—.—	—.—
« 100 6 %	—.—	—.—
I. p. spodium-, enyv-, vegyi ter. gyár 5 %	—.—	—.—
Északkeleti vaspálya 300 5 %	100.—	101.—
« « (aranyb.) 200 5 %	120.—	121.—
« « » 1000 6 %	120.—	—.—
Lloyd és tőzsde-épület 100 5 %	99.50	100 —
Magyar galicziai vaspálya 200 5 %	103.—	104 —
« « « II. kib. 200 5 %	103.—	104 —
« « « ezüst 200 4 %	94.—	95.—
M. ny. v. (sz. feh.-győr-graczi) 200 5 %	100 25	100.75
Magyar nyugoti v. 1874. kib. 200 5 %	100.50	100 80
M. v. elsőbbs. beruh. aranyb. 200 5 %	119.50	120.50
« « « « « 1888 4½%	118.30	119.50
Győr-sopron-ebenfurti v. arany 200 3 %	— —	—.—
Kassa-oderb.els.rész.-kötv. 1889. ez. 4 %	94.50	95.50
« « « « « 1891. ez. 4 %	93.75	94.75
« « « « « 1889. ar. 4 %	112.75	113.75
« « « « « 1891 ar. 4 %	112.75	113.75
« « (osztr. vonal) 1889. ez. 4 %	95.50	96.50
Osztr.-magyar államvasut arany 200 5 %	—.—	—.—
O.-m. á.-v. 1883. kib. 400/2000 márka 4 %	—.—	—.—
O.-m. államv. X. kib. 1885. 500 frc. 3 %	—.—	—.—
MAGÁNSORSJEGYEK.		
Budavárosi sorsjegy 40	54.—	56.—
« « osztr. felülbélyegzéssel	55 —	57.—
A «Jó sziv» egyesület sorsjegye 2	2.90	3.25
A « « « osztr. felülbélyegzéssel	2.90	3.25
M. sz. korona orsz. vörös kereszt egyl. 5	10.75	11.25
« « « « osztr. felülbélyegzéssel	11.75	12.25
Nyer.-kötv. a bpest-lipótv. bazil. felép. 5	6 —	6.50
« « « osztr. felülbélyegzéssel	6.75	7.25
Az olasz vörös kereszt egylet 25 lira	12.50	13.—
« « « « osztr. felülbélyegzéssel	13.10	13.60
Osztrák hitelintézet 100	189.50	191.50
Osztrák vörös kereszt egylet 10	17.75	18.25
Pálffy sorsjegy 40 p. p.	56 —	57.—
PÉNZNEMEK.		
Császári királyi arany (vert)	5.67	5.72
Császári királyi arany (kör.)	5.60	5.65
Osztrák-magyar 8 forintos arany	9.50	9.54
20 frankos arany	9.50	9.54
20 márka	11 73	11.77
Török arany lira	—.—	—.—
Osztrák és magyar ezüst	— —	—.—
Német birodalmi bankjegy 100 márkányi	58 65	58.85
Ném. birod. bankj. 100 márk. junius.30-ra	58.70	58.80
Váltók árfolyama (látra). Bank k. láb		
Német bankpiaczok 100 márka 3 %	58.65	58.85
Amsterdam 100 hollandi forintért 2½%	99.10	99.60
Brüsszel 100 frankért 2½%	—.—	—.—
Páris 100 frankért 2½%	47.55	47.75
Marseille 100 frankért 2½%	—.—	—.—
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért 3 %	47 45	47.65
London 1 font sterlingért 2 %	119.70	120 20
Szentpéter 1 r 100 rubelért 4½%	—.—	—.—
Olasz bankp. 100 lira nuov. ital. 5 %	45.75	46 —

Felszámolási árfolyamok:	
Magyar 4% aranyjáradék	—.—
Magyar 5% papirjáradék	—.—
Magyar általános hitelbank	357.—
Magyar pénzv. és leszámit. bank	—.—
Magyar jelzálogbank	—.—
Osztrák hitelintézet	312.—
M. ipar és kerek. bank	—.—
Állami vasut	—.—
Déli vasut	—.—
Török birodalmi dohány	—.—
Rima-Murány	—.—
4% Földteherm. kötelezvény	—.—
Fiumei hitelbank	—.—
Regale-kölcsön	—.—
1889. 4½ állami vasuti kölcsön	—.—
Villamossági részvények	—.—
1890. 4½%-os főv. kölcs.	—.—
Jelzálog-sorsjegyek	—.—

Előtőzsde.				Előfordult kötések			
Osztr. hitelrészv.	pr. ⁴/₇	311.50	312.60	Rimamurány	pr. ¹⁵/₇	184.50	—.—
Magy. hitelbank	pr. ¹⁵/₇	358.—	—.—	Osztr. államv.	pr. ³¹/₇	299.⅞	300.—
« aranyj.	pr. ¹⁵/₇	109.95	—.—	Déli vasut	pr. ³¹/₇	—.—	—.—
« papirj.	pr. ¹⁵/₇	—.—	—.—	Salgó-Tarján	—	—.—	—.—
Leszámitolóbank	pr. ¹⁵/₇	—.—	—.—	4½% földh. zálogl	—	—.—	—.—
Jelzálog	pr. ¹⁵/₇	—.—	—.—	Regale		—.—	—.—

Tegnapi esti tőzsde.				Előfordult kötések.			
Osztr. hitelrészv.	—	—.—	—.—	Rimamurány	—	—.—	—.—
Magy. hitelb.	—	—.—	—.—	Osztr. államv.	—	—.—	—.—
« aranyj.	—	—.—	—.—	Déli vasut	—	—.—	—.—
« papirj.	—	—.—	—.—	Salgó-Tarján	—	—.—	—.—
Leszámitolóbank	—	—.—	—.—	M. ipar- s k. b.	—	—.—	—.—
Jelzálogbank	—	—.—	—.—				

Az osztrák-magyar bank kamatlába váltóleszámitolásnál 4 %
Zálogügyleteknél, állam járadékok és az osztrák-magyar bankzálogleveleinél 4½%
Más értékpapirokkal 5 %

Pályázat állomásfőnökségre.

A keszthely-balaton-szt.-györgyi h. é. vasut igazgatósága pályázatot hirdet a megüresült keszthelyi állomásfőnöki, egyszersmind üzletvezetői állásra.

Az üzletvezető állomásfőnöknek a rendes állomásfőnöki teendőkön kivül kötelessége lesz a vasut egész üzletét vezetni, a társaságot minden üzleti ügyben képviselni.

Az üzletvezető állomásfőnök javadalmazása évi 1200 frt készpénz fizetésből és az állomási épületben megfelelő szabad lakásból áll.

Az állás legkésőbb folyó évi október hó 1-jéig elfoglalandó és a megválasztott tartozik a társaság pénztárába előzetesen 1000 frt biztositékot készpénzben vagy óvadékképes állampapirokban letenni.

Az illető egy évi próbaidő eltelte után fog végleg állásában megerősittetni.

A pályázni szándékozók korukat, képesitésüket és eddigi alkalmazásukat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaikat a keszthely-balaton-szt.-györgyi h. é. vasutigazgatóság elnökségéhez Keszthelyen legkésőbb folyó évi augusztus 15-ig nyujtsák be.

Keszthelyen, 1892. julius hó 11-én.

Keszthely-balaton-szt.-györgyi h. é. vasut igazgatósága.

11385

Magyar királyi államvasutak.

87746/C. V-ig. szám.

Hirdetmény.

(Menettérti jegyek Budapest sz. p. u. állomásról Tata-Tóvárosra.)

A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesités szerint a május hó 1-től október hó végéig minden vasár.- és ünnepen Budapest sz. p. u. állomásról Tata-Tóvárosra kiadásra kerülő, egy napi érvényességgel biró menettérti jegyek érvényessége f. é. julius hó 17-től kezdve ugyanezen év október hó végéig olyképp hosszabbittatott meg, hogy azok a jegyváltás napját követő napon reggeli 3 óra 57 perczkor Tata-Tóvárosról elinduló vonattal való visszautazásra is jogosittatnak.

Budapest, 1892. julius hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

MIDY-féle SANTAL-CAPSULÁK.

A mindennemü **titkos betegség-, hólyaghurut,** kankó ellen mint gyógyszer ezelőtt oly általános közkedveltségben részesült Copaiva-balzsam, ma már alig jő használatba, részint kellemetlen szaga és ize, részint a felböfögés, hányinger s más egyéb gyomorbajok miatt, melyeket használata okoz.

A Midy ur által feltalált, tiszta lepárolt **Santal-szesz** nem bir ezen kellemetlen tulajdonok egyikével sem s 48 óra alatt még a **legidültebb s a legfájdalmasabb kifolyásoknak** is a nélkül, hogy a gyomornak terhére lenne s minden **befecskendés segélye nélkül** csaknem teljes megszüntét idézi elő.

Egy üveg ára használati utasitással s 50 tokocskával frt 2.10 frt 2.30, beküldése mellett vidékre bérmentve küldetik meg. Minden tokocskán MIDY név olvasható

Raktárhelyiség: Paris, 8. rue de Vivienne.

Budapesten, TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, király-utcza 12. szám alatt. 8976

4883/1892. szám.

Pályázati hirdetmény.

Békés község polgári leányiskolájánál pályázat hirdettetik egy tanitói állomásra, melyhez a számtan, rajz, természetrajz, földrajz, szépirás tanitása és egy tanitónői állomásra, melyhez a magyar és német nyelv, ének és kézimunka tanitása van kapcsolva. A két tanerő a polgári leányiskola I-ső és II-ik osztálya tantárgyait fogja tanitani az iskolaszék által megállapitandó óraszám mellett, mely azonban e tanévben egy-egy tanerőre nézve 24-nél több nem fog lenni.

Évi dijazás 700 frt és 120 forint lakbér havi-részletekben előre fizetve, ezen kivül a tanitó részére az igazgatói teendők végzéséért 30 forint,

Mindkét állomás egy évi próbaidő kikötése mellett töltetik be, mely idő eltelte előtt az állomást elhagyni nem lehet; sikeres müködés esetén az állandósitásra remény nyujtatik. Az iskolaszék fentartja magának azon jogot, hogy a következő tanévben, ha szükségesnek mutatkoznék, a tantárgyak beosztását és az óraszámot a törvény határain belöl módosithassa.

A kellően felszerelt pályázati kérvények Békés község elöljáróságához beadandók **folyó év julius hó 31-éig,** a melyek a vármegyei közigazgatási bizottság határozata után augusztus havában fognak visszaküldetni.

Kelt Békésen, 1892. julius hó 4.

Békés község iskolaszéke.
Dr. Hajnal István
elnök.

11389

Lähne-intézet SOPRONBAN.

Nyilvánossági joggal biró 4 elemi és 6 gimnáziális osztály. Reáliskolai és VII. osztálybeli növendékek előkészitése. Uj növendékek a két szünidői hónapon is felvétetnek.

Értesitővel, prospektussal szivesen szolgál 11064

az intézet igazgatósága.

514a/1892. sz.

Hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur ő excellentiája az 1892. évi junius hó 25-én 25898 I. szám alatt kelt rendeletével a kolozsvár-szász-régen-tölgyesi állami közut 219—222.68 km. szakaszán létesitendő utáthelyezési munkáit 13030 frt 21 kr. összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlitett munkálat foganatositásának biztositása czéljából az **1892. évi julius hó 23-ik napjának déli 12 órájára** a nagyméltóságu kereskedelemügyi m. kir. ministeriumnál Budapesten és a csikvármegyei m. kir. államépitészeti hivatal helyiségében Csikszeredán egyidejüleg tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fennebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számitandó s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzről kiállitott adóhivatali, illetőleg állampénztári letéti nyugtatványnyal felszerelt zárt ajánlataikat a kitüzött nap délelötti 11 órájáig a nagyméltóságu kereskedelemügyi m. kir. ministerium segédhivatali igazgatójához Budapesten, illetőleg a csikvármegyei m. kir. államépitészeti hivatalhoz Csikszeredán annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó müszaki müvelet és részletes feltételek az alólirott m. kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Csikszeredán, 1892. évi julius hó 12-én. 11397

A csikvármegyei m. kir. államépitészeti hivatal.

Magyar királyi államvasutak.
Üzletvezetőség Debreczen.

19321/92. szám

Pályázati hirdetmény.

(Régi szerkezetü mozgósitható mérlegek és sulyok fentartási és javitási munkálatok elvállalása iránt.)

A magyar kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége az általa kezelt S. A. Ujhelyi-M. Szigeti,- P. Ladány-Szerencsi fő és az azokból kiágazó mellékvonalain, valamint a kezelése alatt levő összes h. é. vasutak vonalain lévő valamennyi régi szerkezetü és rendszerü (t. i. nem Fairbanks rendszerü) mozgósitható mérlegek és hidmérlegek, valamint az azokhoz tartozó sulyok fentartása és javitási munkálataira nézve ezennel nyilvános pályázatot hirdet. Tájékozásul szolgáljon, hogy jelenleg összesen 255 drb tizedes és 7 darab mozgósitható mérleg van használatban.

A szerződési tervezet, a pályázati feltételek, valamint az ajánlati minta a debreczeni üzletvezetőség általános osztályánál (anyag- és leltárbeszerzési csoportnál) a hivatalos órák alatt megtekinthetők és dijmentesen megszerezhetők, illetőleg posta utján is kérhetők.

Mindegyik ajánlóról feltételeztetik, hogy az emlitett pályázati feltételeket és szerződési tervezetet ismeri és azokat elfogadja.

Az ajánlatok ugyanott legkésőbb **folyó évi augusztus hó 10-nek déli 12 órájáig** nyujtandók be.

Minden ajánlat 50 krajczáros bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő külczimmel nyujtandó be: «A magyar kir. államvasutak üzletvezetőség I. osztályának Debreczen. Ajánlat 19321/92. számhoz mérlegek fentartása és javitása iránt.

A 100 frtnyi bánatpénz a m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban **legkésőbb f. é. augusztus hó 9-én déli 12 órájáig** teendő le.

Posta utján beküldendő bánatpénzek térti vevény mellett adandók fel.

Távirati uton tett, vagy elkésve érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Debreczen, 1892. julius hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnyomat nem dijaztatik).

Valódinak elismert csakis a MÜLLER J. L.-féle

Tojás olaj szappan

darabja 15 kr., 3 darab 40 kr., 6 darab 80 kr., 12 darab 1 frt 50 kr.

Kapható egyedül 4894

MÜLLER J. L. illatszer- és pipere-szappan-gyárosnál **BUDAPESTEN**

Gyári raktár: Koronaherczeg-utcza 2. — Gyár: Rottenbiller-utcza 36.

Klein Mór
ur Budapesten, Lövész-utcza 16. szám. Felhivatik általam, hogy a jogtalanul visszatartott és kizárólagos tulajdonomat képező tárgyakat czimemen visszaküldeni, valamint a 15 frt tartozását nálam már most okvetlen kiegyenliteni szíveskedjen. A... M... 20732

Fiatal árvalány,
ki jelenleg pénzzavarban van, nemesen érző uraktól rövid időre 50 frt kölcsönt kér. Ajánlatok «Fiatal árvalány» czim alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 20775

Eladás.

Használt és uj
pénz-szekrények
rendkivüli olcsó áron kaphatók a becsi pénzszekrény gyári raktár **Budapest, V., Bálvány-utcza 6. sz.** 7402

Eladó ház
a köruton. Czim a kiadóhivatalban. 20555

Urasági tej
száraz takarmánytól, jó vidékről, naponta 150 liter vagy kevesebb eladó. Czim a kiadóhivatalban 20739

Shuttleworth
javitást nem igénylő 8 lóerejü, igen jó garnitura. Budapesten megtekinthető, készfizetésért eladó. Czim a kiadóban 20770

Egy csinos ház
Isaszegen, 3 szoba, 2 konyha, éléskamara, nagy pincze 3 hold kerttel, olcsón eladó. Czim a kiadóhivatalban. 20766

Alkalmazást keres.

Egy okleveles
mérnök
fővárosi épitkezési vállalatnál alkalmazást keres. Czime a kiadóhivatalban. 20737

Fiatal ember
volt tiszt, szép irással, ki a német és magyar nyelvet is birja, állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 20764

Egy jó családból
való, müvelt házias leány, intelligens családnál, vagy özvegy urnál, hol kisebb gyermekek vannak, mint házvezetőnő óhajt alkalmazást. Czime a kiadóhivatalban. 20779

Alkalmazást nyer.

Önálló magyar-német
levelező
egy nagyobb helybeni irodába kerestetik. Ajánlatok K. O. alatt a kiadóhivatalba küldendők. 20774

Jóravaló
gyakorlott kertész kerestetik, Budapesten való alkalmazásra. Állását azonnal elfoglalhatja. Felvilágositás nyerhető a kiadóhivatalban. 20748

Oktatás.

Une Dame française désire trouver une chambre dans une famille au l'an parle français au anglais. De preference là a campagne Adresser. M. B. 20763

Lakás és bérlet.

Albertfalván
egy urilak 5 szobával, istállóval, kocsiszinnel, nagy kerttel egész évre vagy nyaralónak azonnal kiadandók. Bővebbet a kiadóhivatalban. 20768

Pinczeraktár
kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 20568

Különféle.

Azon szülők,
a kik jövő iskolai évben fiiaikkal valamely algimnáziumi osztályt magánoktatás utján végeztetni s a mellett a **német nyelvet** tökéletesen elsajátittatni óhajtják, forduljanak bizalommal az alulirotthoz. **Schréter Károly**, ev. lelkész **Szepes-Olasziban** (vasuti állomás). 20772

Részletfizetésre
kaphatnak évi lakással biró helyi lakók, egy **legjobb hirben álló áruházban: női ruhákat** mérték szerint, kész **női felöltőket, kabátkákat**, stb **chiffonokat, kanavászt, szőnyegeket, asztal- és ágyteritőket, függönyöket**, ugyszintén **férfi-ruhákat** készen vagy mérték után. A kiszolgálás a **legkulánsabb**. Irás vagy szóbeli megbizásokat elfogad az üzlet ezen osztályának vezetője
Német Frigyes,
király-utcza 26. szám.
Telefon 94. 9425

Maculatura.

Felvágatlan Egyetértés maculatura megrendelhető a lap kiadóhivatalában.

Két uj palotában
(a főváros közepében) kisebb-nagyobb elegáns lakások és bolthelyiségek kiadók augusztus elsejére. Részletes értesitést a kiadóhivatal ád.

Meg vagyok
szabaditva!
a tyukszem kinzó fájdalmától — igy kiált fel számos egyén, s ezt **csakis a Geerling-féle** tyukszem és bőrkeményedés elleni különlegességnek köszönöm. Egy üveg ecsettel tokban csak 40 kr.
Raktár: Budapesten Török József gyógyszertára, király-utcza 12. 9633

PROGRESS koptató **WÖRNER** szabadalma 10964
Malmok-nak
ajánljuk **malom-gépeinket, teljes malomberendezéseket, turbinákat** és **vizikerekeket**, mint különlegességeinket.
WÖRNER J. ÉS TÁRSA
malomépitészeti vállalat, gépgyár és vasöntöde
Budapest, váczi-ut.

Az aratás és cséplés alkalmára!
Sebkötszerek
gazdasági gőzjárgány
és
kézigépekhez.
Miniszteri rendelet szerint összeállitva a dolgozó munkások egészségének megóvása czéljából, portómentesen, zárható szekrényke utasitással **7 frt 50 kr.** Továbbá
járványos állatbetegségekről
lépfene, orbáncz, dypsentis
Antiatraxicon egyetemes szer minden állat számára mint óv- illetve gyógyszer alkalmazandó, ára **1 frt 60 kr.**
Baromfivész-elleni gyógypor 1 frt
Sertésorbáncz és torokgyik elleni gyógypor 10 malacz számára 20, 10 süldőnek 40, 10 öreg sertésnek 60 kr.
Hizósertések egészségi pora 1 csomag 40 kr. stb. állatgyógyszerek kaphatók
Koritsánszky Dénes
gyógyszertárában
KÖLESD, Tolnamegye
póstán, utánvét mellett.

Budapesti borkedvelők
figyelmét felhivom kitünő dalmát veres- és sillerboraimra **1 hektoliter 30, 32 és 34 frt, megadózottan** házhoz szállitva. **Vidéki megrendelőknek** fenti árért az áru fiumei raktáromból bármely vasuti állomásra **bérmentve** küldetik.
Werner Adolf
Budapest, Batthyány-utcza 3.
Telefon 90. Póstamintak 1 forint utánvétele mellett bérmentve küldetnek. 11398

Ügyes
ügynökök
kik törvényesen engedélyezett sorsjegyek részletfizetéses eladásával foglalkozni kivánnak, használhatóságuk esetén magas jutalékon kivül biztos fizetéssel alkalmaztatnak. Ajánlatok **Lőry J.** bankházához, Budapest, V., Hatvani-utcza 15. I. intézendők. 11334

Csak 3 frt
a legszebb és legczélszerübb
ünnepi ajándék.
(Emlék az elhunytakról.)
Arczképek életnagyságban.
Bármely beküldött fénykép után. Előleg 1 frt. Szállitási idő 10 nap. A hü hasonlatért kezesség vállaltatik. A fénykép sértetlen marad. Alkalmi ajándékul szánt megrendelések előbb küldendők be.
BODASCHER SIEGFRIED
jutalomdijazott müterme,
Wien, II., Grosse Pfarrgasse Nr. 6
Alapitva 1879-ben. 10759

M. k. államvasutak.

Kiadó lakások
az akadémia-utczai 12. sz. házban 1892. évi augusztus 1-től kezdve több lakás bérbe adandó.

GUMMI
Egyedüli képviselet Osztrák-Magyarországban a legelső, különlegességekben **fölülmulhatlan párisi czégnek** 7422
F. BERGUERAND FILS.
Legfinomabb valódi párisi óvszerek. Gummi és Halhólyag 2—6 frtig
UJDONSÁG!
Halhólyag gummi széllel.
Bouts Amer. Capottes, parisi női szivacskák tuczatja 2—4 frtig. Pely Porus. Nouveauté drbja 1 frt 80 kr. 2 frtig. — Megrendeléseket pontosan és **diszkréten** eszközöl
Keleti J. cs. kir. szab. gyáros
Budapest, koronaherczeg-utcza 17.

Folyékony
GLYCERIN-CRÈME.
Kielhausertől, Gráczban.
A folyékony glycerin-crème sikerült egyesitése a legártatlanabb szereknek melyek a **bőrt** nemcsak **simábbá** és **finomabbá** teszik, hanem annak **fiatalos frisseségét** fentartják. Óvszer a **levegő, szél** és **nap befolyása ellen**, eltávolitja a **szeplőt, napsütést, májfoltot** és minden hasonló **arcztisztátlanságot**. Egy üveg ára 1 forint 20 kr.
Legfinomabb glycerin-szappan
glycerin és illatos növényekből, kitünően tisztit és élénkiti a bőrt, és a finom pipereszappan minden kivánt előnyeivel bir. Darabja **kék papirban** 35 krajczár.
Párisi hölgypor a bőrnek leggyengédebb fehérszint adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. — Hölgyeknél, ugy férfiaknál is borotválás után nagy kedveltségnek örvend. — **Egy doboz ára 50 kr.**, fehér, rózsaszin és sárga (Rachel). 10809
Kézmosó-por mandula-szappan és spermacetből készitve, a legártatlanabb arcz- és kézbőr-tisztitó szer. — **Egy doboz ára 50 kr.**
Rouge végétal kit arczpirositó szer nappalra és estére. — Ára 50 kr.
Török József gyógyszerésznél,
Budapest, király-utcza 12.
Hamisitott hölgypor-tól és glycerin-crème-től óvakodni tessék. Csak az tekintendő valódinak, melyben dobozán, valam. hasznutasitásán a mellékelt védjegy van.
SCHUTZ-MARKE

Legolcsóbb és legjobb kerités!
Czinkkel bevont 8981
aczél tüskesodrony-keritést
szállitanak, nemkülönben bármely fajta czinkezett és kátrányozottkerités-sodronyt is.
Andrieu Frigyes Bruno fiai
Bruck a. d Mur (Steierország).
vashámor és kohó, aczélgyár, finomvas- és sodrony-hengermü sodrony és sodronyáruk, sodronyszegek és kapcsok gyára.

Titkos betegségeket,
hugycsőfolyásokat, sebeket, syphilis utókövetkezményeit, elgyengült férfierőt, magömléseket, önfertőztetés utóbajait, nőknél fehérfolyást, befecskendezés nélkül és bármely **női bajokat**, a legmakacsabb **bőrbetegségeket**, valamint ifjukori bünök következtében beállott **ideg-** és ennek utókövetkezményekép létrejött **hátgerinczbajokat**, gyógyit **15 évi** katonaorvosi tapasztalat után (budapesti és bécsi katona korházakban) a **legujabb gyógymód** szerint alaposan és biztos sikerrel
Dr. KAJDACSY,
volt cs. és kir. ezredorvos.
Lakás: Budapest, V., Váczi-körut 4. sz., I. em. bejárat a lépcsőnél.
Rendel délelőtt 9—4 óráig, este 7—8 óráig; nőknek u. m. férfiaknak külön be- és kijárat. — külön váróterem. — Dijazott levelekre azonnal válaszoltatik és gyógyszerekért is gondoskodva lesz. 8356

Hirdetések felvétetnek e lap részére a kiadóhivatalban Dalszinház-utcza 1.

Császár. kir. orsz. szab. finom likőrök gyára.
Alapittatott 1850-ben. 20 érdemérem és diszokmány.
ADOLF FRÄNKEL & Söhne, Biala (Galiczia)
ajánlják kitüntetett lengyel likör-különlegességeiket
Kontuszówka, gabnakömény, Allasch stb.
likőröket, minden fajtában ismert kitünő minőségben, vadász és utazó likőröket, minden szeszes ital különlegességét. Raktár van a legtöbb jónevü csemege és füszerüzletben, czukrászdában és kávéházban. 9294
Árusitóknak kedvezmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fischer és Heidlberg
vegyészeti gyára BUDAPESTEN
Iroda: Arany János-utcza 25. sz., több évi jótállás mellett elvállal
Faczement-tetők 10631
elkészitését, melyek tüzbiztosak és teljesen viz hatlanok, semmiféle javitási vagy fentartási költséget nem igényelnek.

BORSZÉK
GYÓGYFÜRDŐ, Csikmegyében,
881 méter magasságban, fenyvesek között.
A fürdőidény megnyilik junius elsején.
Közlekedés: Szász-Régen utolsó vasuti állomás, hol az érkezőket gyorskocsik várják. Borszék haladása az utolsó pár év óta igen tetemes, 14 szebbnél-szebb **uj nyaraló** épült, nemkülönben a **fürdők, kutak és sétányokon** igen költséges és **nagymérvü ujitások** eszközöltettek. A fürdők hires **vasas savanyuvizei** mellett eddig sehol sem létező **hideg savanyuviz-fürdőkkel**, jól berendezett **hidegviz gyógyintézettel**, kitünő **vasláppal** és más **meleg fürdőkkel** rendelkezik.
El van látva **minden kényelmi és szórakoztató kellékekkel**, melyekkel egy elsőrangu nagy fürdőnek birnia kell.
Zenéjét ez évben a hires **Hamza Miska** nagyváradi czigány-zenekara fogja szolgáltatni.
A borszéki savanyuviz budapesti és dunántuli megyék **fő és kizárólagos raktárosa ez idő szerint** 10743
ÉDESKUTY LAJOS
ezenkivül **Magyarország minden nevezetesebb helyén raktár van** felállitva és megrendelhető a következő árakon az alulirt igazgatóságnál.
A borszéki savanyuviz árak: helytt Borszéken

Szalmahüvelybe csomagolva:	Rekeszekbe csomagolva:
1 üveg 2 liter ...... frt — 18 kr.	50 üveg 1.4 liter ...... frt 6.60 kr.
1 üveg 1.4 liter ...... frt — 13 kr.	25 üveg 1.4 liter ...... frt 3.30 kr.
1 üveg 1.0 liter ...... frt — 11 kr.	50 üveg 1.0 liter ...... frt 6.10 kr.
1 üveg ½ liter ...... frt — 9 kr.	25 üveg 1.0 liter ...... frt 3.10 kr.
	50 üveg ½ liter ...... frt 5.30 kr.

Részleteladási árak Budapesten.
1 palaczk 2 literes ...... — frt 32 kr.
1 palaczk 1·40 literes ...... — frt 25 kr.
1 palaczk 1 literes ...... — frt 20 kr.
1 palaczk 0·50 literes ...... — frt 15 kr.
Ismételadók engedményben részesülnek

Budapest legjobb szappana!
DOERING SZAPPANA a bagolylyal,
tudvalevőleg a legenyhébb, legtisztább és legalkalmasabb szappan
a bőr és szépség ápolására,
mostantól kezdve minden jobb illatszertárban, gyógy- és gyarmatáru kereskedésben kapható.
E szappantól a bőr ifju, üde lesz és a késő aggkorig
gyengéd és **sima** marad.
Doering szappana nemcsak minden finom helybeli hölgyszobában, hanem Budapest és környékének csaknem minden háztartásában **kizárólag használtatik**, mindenki használja, a ki gondot fordit arra, hogy szép, egészséges és tiszta bőre legyen.
Minthogy Doering szappana a bagolylyal **csakis szappan**, t. i. csakis zsir és lugból áll s nincs benne se vizüveg, se szóda vagy más haszontalan keverék, **nagyon keveset fogy**, legapróbb darabkájáig használható és bár legelismertebb és legczélszerübb, mégis
a világ legolcsóbb szappana!
Minden darab **Doering szappanon** láthatónak kell lenni védjegyünknek a bagolynak, innét van neve is **«Doering szappana a bagolylyal»**. 10136
Darabja 30 krajczárjával kapható:
Brachfeld F. cs. és kir. udv. szállitónál Dorottya-utcza; Brachfeld Szigfrid és fia cs. és kir. száll. Nádor-utcza 10; Detsinyi Frigyes váczi-körut 10; Detsinyi Károly a „Kigyóhoz" V. Fürdő-utcza 10; Gruber Nándor kigyo-utcza; Hoi és F. Dorottya-utcza 10; Jerikoglu Sándor VI. Andrássy-ut 33; Dr. Jovitza Sándor Kecskeméti-utcza 7.; Kertész Tódor Dorottya-utcza 1.; Lueff M. váczi-utcza 28; Molnár és Moser koronaherczeg-utcza 9; Schleifer és Klein V. fürdő-utcza 5; Pinkás Zsigmond és Testvére Andrássy-ut 27; Seidl József koronaherczeg-utcza 18; Titsch Gyula cs. és kir. száll. váczi-utcza 21; Vértessi Sándor m. k. udv. illatszertára Kristóf-tér 3; Waltersdorfer Pál VII. kerepesi-ut 8; Zelenkai R. L. Szervita-tér 3. **Apatin:** Banzinger Ferencz, **B.-Gyarmat:** Himmler Mór; **Érsekujvár:** Pápel Zsigm. **Győr:** Klein Samu **Kassa:** Fermy H. Károly; Aufricht H.; Strausz D. utóda. **Kolozsvár:** Kovats P. és Fia 10-tér 31 **Miskolczon:** Grünwald Ede. **N.-Becskerek:** Ifj. Grün Simon. **Nagyvárad:** Huzella M.; Wachsmann Albert gyogyfük. **N.-Kanizsa:** Rosenfeld Adolf és Fia. **Nyiregyháza:** Pavlovits Imre. **Pécs:** Mezei Mór. **Szegeden** Aigner Lajos; Barcsay Károly gyogy. Bokor A. gyogyszerész; Brandspiege József: Gal Testvérek; Hirth és Galiczer; Krausz M.; Keresztes Sándor: Vajda Imre és Társa. **Szatmár:** Wallon Henrik. **Temesvár:** Krayer és Nadasán, **Zombor:** Weldinger A. és S.
Nagybani eladás Budapesten:
Reiner Lipót és Ferencz gyógyáru raktára király-u. 41; Török József gyógyszertára király-utcza 12; Neruda Nándor hatvani-utcza 9; Stessel Nándor és Társa sütő-utcza; Kochmeister Frigyes utódai nagykorona utcza 32.
Ausztria-Magyarországi főképviselő: A. Motsch & Co. Bécs, I. Lugeck 3.

Tan- és nevelőintézet
nyilvánossági joggal
Budapest, V., Hold-utcza 19. szám.

Az intézet
15 év óta áll fönn.

Dr. LÁSZLÓ MIHÁLY
nyilvános főgimnáziumában, mely nyolcz osztályból és előkészitő tanfolyamból áll, a jövő 1892/93. tanévre a **beiratások** szeptember hó első napján kezdődnek, előjegyeztetni lehet azonban már **julius** és **augusztus** hónapokban naponkint az intézet helyiségében **(V., Hold-utcza 19. szám alatt).** Az intézet **államérvényes osztály- és érettségi bizonyitványokat állit ki.** — Az intézet uj épülete nagy, háromemeletes palota, mely kizárólag az intézet czéljaira szolgál és kényelmes beosztásával, mintaszerü berendezésével, magas, napvilágos termeivel minden tekintetben megfelel a nevelés legmagasabb igényeinek s páratlanul áll az országban. Az olasz renaissance palota tantermeivel, hálótermeivel, részint a nagy, széles utczára, részint hosszu, diszes korridoraival a befásitott, bokrokkal szegélyzett és pázsitkoczkákkal tarkitott tágas és tiszta udvarra néz.

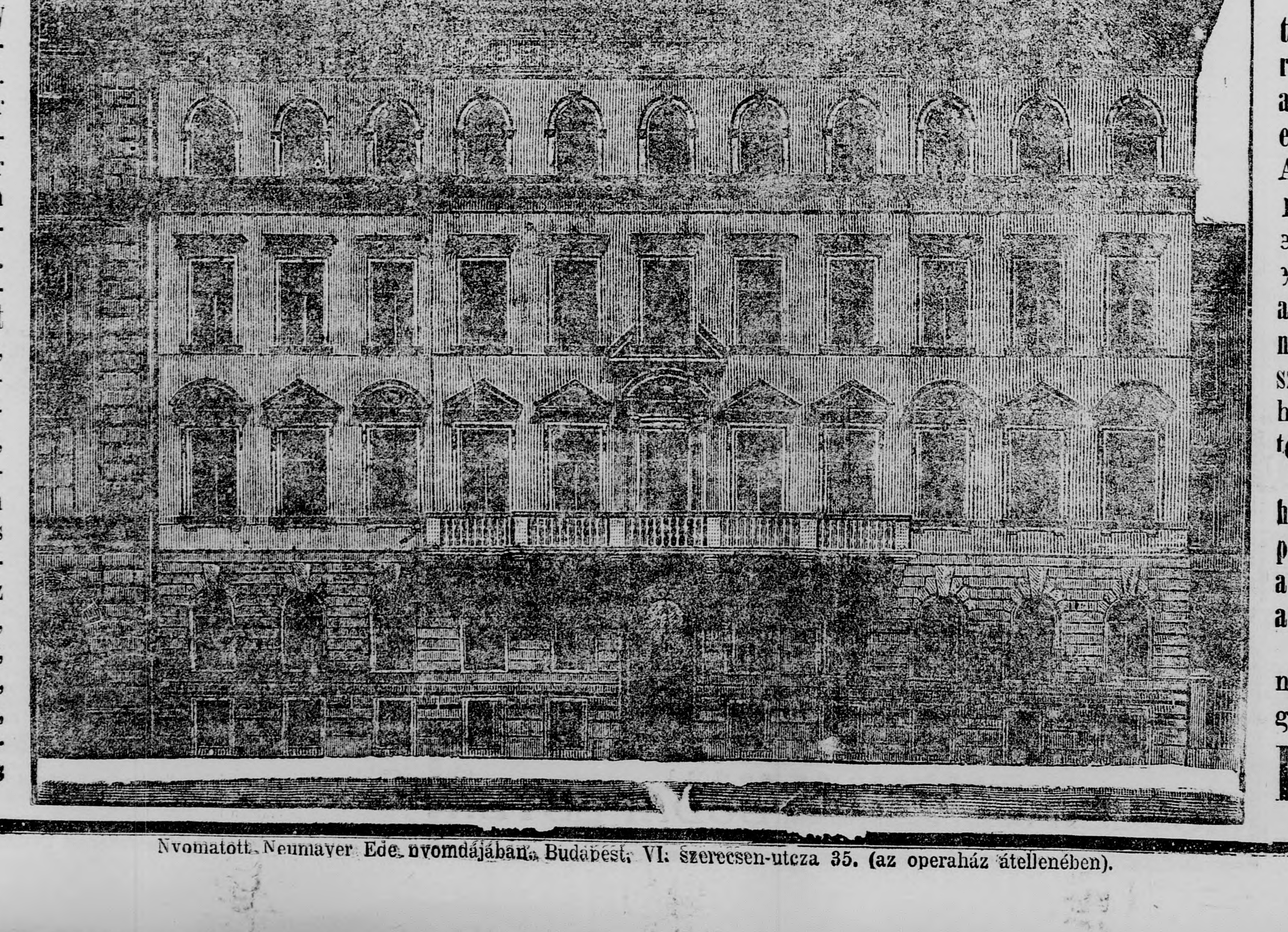

Az intézet
15 év óta áll fönn.

A földszinten van: a nagy díszterem, a laboratorium, a muzeum, a rajzterem, két játszószoba és két az udvarra nyiló terem az intézet esetleges betegeinek elhelyezésére. Az első emeleten van: a kényelmes, nagyméretü ebédlő; a második emeleten: a nyolcz osztály, három előszobával; a harmadik emeleten: a hálótermek és a modern igényeknek megfelelően berendezett fürdőszobák; a magas és világos pinczehelyiségekben: a torna- és vivóterem.

Az épület az emelkedő uj országház s a közoktatásügyi minisztérium palotája közelében van, egyenesen a Duna felől a budai hegyekből kapja a friss éltető levegőt.

Levélbeli megkeresésre azonnal válaszolunk, illetőleg programmot küldünk. 11180

Dr. László Mihály
intézet-tulajdonos-igazgató.

Nyomatott Neumayer Ede nyomdájában, Budapest, VI. Szerecsen-utcza 35. (az operaház átellenében).